

Sv. Ján de La Salle.

SVÄTÝ JÁN DE LA SALLE

VELKÝ PRIATEL MLÁDEŽE.

NAPÍSAU
ŠKOLSKÍ BRATIA.

1934.
NÁKLADOM ŠKOLSKÝCH BRATOV V MOČENKU.

NIHIL OBSTAT

Dr. Carolus Duiček m. p.
censor

Nr. 557.

IMFRIMATUR

Nitriae 8. Februarii 1934

† Carolus m. p.
episcopus

SVÄTÝ JÁN DE LA SALLE

VELKÝ PRIATEL MLÁDEŽE.

»Chváľme slávnych mužov . .
O ich múdrosti vyprávajú ľudia
a ich slávu rozhlasuje obec.«

(Sir. 44.-1.-15.)

Úvodom.

Svätý Otec, pápež Pius XI., 24. mája 1931 vydal apoštolskú konštitúciu „Deus scientiarum Dominus“, v ktorej medzi iným píše: „Všeobecne je známe, že už v prvých stoliatiach doby kresťanskej duchovní pastieri v čase nebezpečenstva stratu svojich majetkov pokojne znášali, ale že spolu s obetnými nádobami vždy starostlive zachránili knihy vedomostí. Preto žiadneho podkladu nemá tá niektorými prednesená obžaloba, akoby Cirkev mysle ľudí zahalovala hmlou nevedomosti. Cirkev katolícka totižto nie prenasledovateľov sa bojí, ktorí jej môžu zado- vážiť vykúpenie slávou mučeníctva, nie bludov (he- rez), ktoré od nej vyžadujú, aby svoje jej sve- rené učenie presnejšie vykladala, lež len jedného sa bojí: neznalosti pravdy. Ona vie, že protivníci, ktorí bez predpojatosti usilovne sa dajú skúmať jej rozkazy a učenie, nebudú ju aj naďalej zlomyseľne prenasledovať, ako to o nepriateľoch kresťanského mena už v druhom stoličí vyslovil Tertullian: „Pre- stanú nenávidieť, ktorí prestanú neznáť.“

Úvodom k životopisu sv. Jána de La Sallea, za- kladateľa Školských Bratov, veľmi vhodným sa mi

zdá pripomenúť výšuvodené krásne slová Svätého Otca preto, lebo ony výstižne vyjadrujú vznešenú úlohu, ktorú vo veľkej rodine katolíckeho kňazstva a rehoľníctva aj sv. Ján de La Salle a jeho duchovní synovia, Školskí Bratia, vzali na seba a ktorú oni už vyše 250 rokov vo všetkých častiach sveta u rôznych národov obetave konajú. Sv. Ján de La Salle a jeho Školskí Bratia vyvolili si za svoj odznak žiariacu hviezdu s nápisom: „Signum fidei — znak viery“, lebo oni vo svojich školách a ústavoch každoročne státisícim mladíkom otvárajú svojim neúnavným vychovávaním a vyučovaním svetlo pravdy a viery, nepočetnými svojimi učebnicami, literárnou činnosťou, prednáškami atď. odstraňujú tmú nevedomosti a bludu, všade šíria pravé svetlo pravdy a tak neoceniteľnú službu konajú katolíckej viere a Cirkvi a spolu aj tomu národu, u ktorého účinkujú.

Šťastní sme, a musíme byť za to Bohu poďační, že kongregácia Školských Bratov aj u nás, v republike Československej, má niekoľko ústavov a škôl, v ktorých blahodarne účinkuje. Okrem milosti Božej od nás, katolíkov, závisí, aby ona aj u nás, kde je teraz v slubnom rozkvetе, čím viac mohla rozvinúť svoju činnosť. Pre našu mládež si žiadame kresťanské a katolícke vychovávanie a vyučovanie; Školskí Bratia sú nám v tomto k službám a preto naším záujmom je, aby sme ich službu v miere čo najväčšej využívali.

Dr. Funczik,

bývalý žiak Školských Bratov.

Krst sv. Jána de La Sallea.

(Text na str. 9.)

I. Svätá mladosť.

1. Kvet nádeje.

„Múdry syn je otcovi
na radosť.“

(Prisl. 10, 1.)

Kolíska rodiny de La Salleovskej stála v staroslávnom meste Champagnie, v Reimsi (Remeši), kde kedysi sv. Remigius bol pokrstil franského kráľa Chlodvika a kde po storočia korunovávali francúzskych kráľov. Dom, v ktorom sa narodil Ján de La Salle, zachoval sa na naše časy. Stojí v ulici l'Arbalète. Jeho pamiatke venovali jednoduchú mramorovú tabuľu.

Ján de La Salle narodil sa 30. apríla r. 1651 a ešte v ten samý deň ho prijala sv. Cirkev krstom do svojho lona. Dali mu meno Jána Krstiteľa, lebo tak sa menoval aj matkin starý otec, ktorý mu bol krstným otcom. Ján bol prvým dieťaťom rodiny. Otec, Ľudovít de La Salle, bol hlavným radcom krajinského súdu v Reimsi a patrila ku starej váže-

nej rodine, ktorej korene siahajú do čias Karla Veľkého (768—814). Aj matka bola zo vzácného rodu, bola dcérou pána Moëta de Bouillet, kráľovského radcu pri krajinskej správe. Jánovi rodičia vynikali nielen vznešenosťou rodu, lež i šľachetnosťou charakteru. V rodine nažívali naozaj po kresťansky. A Pán Boh ich zato žehnal, lebo im daroval okrem prvorodeného Jána ešte šestoro detí: troch chlapcov a tri dcéry. Deti im boli na radosť a na česť. Jedna dcéra vstúpila do kláštora sv. Štefana v Reimsi, jeden syn sa stal rehoľným kanonikom u sv. Genovéfy v Senlise, iný zas kanonikom v Reimsi. Ostatné deti žily vo svete a vyznamenávaly sa podobnou nábožnosťou a pravou poctivosťou. No Ján Krstiteľ, ktorému venujeme tieto riadky, dal rodine de La Salleovcov nesmrteľný lesk. Bol on pravým „dieťaťom milosti“.

Príroda a milosť obdarila maličkého vzácnymi vlastnosťami. Už i jeho tvár mala neobyčajne pekné črty. Všetci, čo sa s ním stýkali, mali ho radi, veď bol zavše prívetivý a veselý. Ak je oko pokrsteného dieťaťa akýmsi pozostatkom strateného raja, tobôž je ním oko pobožného dieťaťa — a takým bol malý Ján. Ó, šťastné dieťa, nad ktorého krokami bedlí vážny kresťanský otec, ktorého očka čítajú v očiach mamičkiných a ktorého srdce sa učí modliť od srdca materinského! Koľké radosti nachodilo toto dieťa v modlitbe a v službách božích a ani to nemohlo byť ináč, veď zrejme účinkovala na jeho dušičku

božia milosť, volajúc ho na čosi vznešeného. V otcovskom dome vidíme ho stavať si kaplnôčky, oltáriky a napodobňovať cirkevné obrady. Prvým učiteľom mu bol otec. V tých časoch i v magnátskych rodinách radi zapodievali sa nejakým umením. Tak to bolo i v dome de La Salleovskom. Keďže bol otec veľkým milovníkom hudby, bol by rád i synka priučil hudbe. Každý týždeň bývaly v dome hudobné večierky, na ktoré povolávali aj poprednejšie rodiny a chýrnych umelcov. Tuná sa mal cibriť Jánov vkus, a preto bolo potrebné, aby sa ich zúčastňoval. Rozumie sa, na programe boli väčšinou svetské kúsky. No, chlapcovo srdce, ktoré si Boh bol už dávno vyvolil, nemohly uspokojiť tie veselosti. Radšej počúval dajakú nábožnú pieseň, ktorá mu dvíhala dušu k nebu. Keďže otec zbadal, že synko rád počúva sborový spev katedrálnych kanonikov, nuž častejšie ho vodieval do katedrály.

Divné je, ako Pán Boh svojim vyvoleným dušiam už od malička vtláča do duše vážnosť a nábožnosť. Raz mali v rodine akúsi veľkú slávnosť. Všetci sa veľmi radovali, ale Ján, hoci bol ešte dieťaťom, netešil sa s nimi, lež neprestajne niekoho prosil, aby mu prečítal dačo zo života svätých. Hrdinské postavy svätcov ho mocne priťahovali a uvidíme, ako verne ich neskoršie nasledoval.

Ó, akým veľkým pokladom je nepoškvrnená mladosť! Priblížil sa deň prvého sv. prijímania, medzník v živote Jánovom, radostný deň bohabojných

rodičov, keď mali uvidieť svojho najstaršieho synka pristúpiť k stolu Pánovmu. Milosť slávila znovu svoje víťazstvo v čistej dušičke. V tých sladkých chvíľach, keď Spasiteľ ozýval sa v srdci vždy hlasnejšie a volal nasledovať ho, vtedy odpovedalo Jánovo srdce: „Hej“, ako to o niekoľko dní i vyslovil.

2. Deditvo Pánovo.

„Pán je podiel deditva môjho . . . také je deditvo moje prerozkošné.“

(Žalm 15, 5. a 6.)

„Čím chceš byť?“, tak sa pýtavajú rodičia svojich, ešte malých detí. Vyvoliť si životné povolanie je jedna z najdôležitejších úloh. Ale koľkí sa prehrešujú proti tomu! Rodičia namiesto, aby mysleli na jediné pravé, časné a večné šťastie svojich detí, držia sa často zemských, ba bludných zásad. A akéže myšlienky viedly mladého de La Sallea, keď si chcel vyvoliť budúce povolanie? V tých časoch často sa stávalo, že šľachtickí synkovia vstupovali do duchovného stavu, žiaľbohu, často bez vnútorného povolania, len preto, aby dosiahli cirkevné benefíciá. Pán Ľudovít de La Salle so svojou paňou chceli mať z prvorodeného syna štátneho hodnostára, aby bol potom stĺpom rodiny. Vyberali

mu povolanie zodpovedné jeho vlohám. Ale keď sa ho pýtali: „Čím chceš byť?“, vždy odpovedal: „Chcem sa zasvätiť Pánu Bohu a stať sa kňazom!“ Či sa mali rodičia zarazíť nad rozhodnutím svojho útleho synka? Veď celým životom ukazoval, že je povolaný na duchovný stav. Potom im vyjavil, ako ho na duchovný stav srdce ťahá už od prvého sv. prijímania a ako sa neprestajne o tom radieval so svojím spovedníkom. Vtedy už otec i matka radostne obetovali svojho najstaršieho synka Pánu Bohu. Ako pekne mu hovoril otec: „Neodopreme ťa Pánu Bohu, keď ťa volá, len poslušni jeho hlas a choď za svojim povolaním.“

Ján ustavične prosil rodičov, aby smel byť mništrantom; a veru potom mal veľkú radosť, keď sa mu túžba splnila. Jeho vzťahy ku svätyni boli neskôršie ešte užšie a horúcejšie, lebo prijali ho za klerika a na znak toho, že patrí už do duchovného stavu, dostal na hlavu tonzúru. V tých časoch bola obyčaj dávať ju už chlapcom. Cirkev sv. nepredpísala presne vek, len žiadala, aby bol taký chlapec už obirmovaný, aby vedel čítať, písať a aby poznal základné pravdy viery.

Ján de La Salle, sotva 11ročný, už klačal v čiernej reverende pred biskupom, položiac si hlavu na jeho lono. Vtedy veľpastier odriekal slová: „Pán je môj podiel, prekrásna dedovizeň sa mi ušla. Ty si Ten, ktorý mi vrátiš dedictvo.“

Pominulo päť rokov. Ján pilne študoval. Naraz

sa stala udalosť, ktorá vydala svedectvo o jeho ctnostiach. Peter Dozet, reimský arcidiakon, univerzitný kancelár a kanonik pri reimskej katedrále. cítil už blízku smrť, a preto chcel sa zriecť kanonikátu. Len hľadal nástupcu, ktorý by bol zo šľachtenej rodiny a úprimne nábožný. S kanonikátom nebola spojená starostlivosť o spasenie duší. Patričný musel byť klerikom a mal sa podujat' na povinnosť odbavúvať spoločné cirkevné hodinky. Odstupujúci kanonik vyvolil si za nástupcu Jána de La Sallea, ktorý bol vtedy u reimských kňazov veľmi obľúbený. Kňaz Dozet mal vznešenú mienku o dôstojnosti a povinnostiach kanonických. Svoju vyvolencovi hovoril: „Milý môj synovec, kanonikovi treba žiť ako rehoľníkovi, má milovať samotu a mlčanlivosť.“ Istotne vysokú mienku mal ten ošedivý kanonik o schopnostiach a ctnostiach svojho pokrvného, keď ho považoval za hodného prijať takú vysokú hodnosť!

Keď Ján prijal 17. januára 1667 reimský kanonikát, nemal ešte ani 16 rokov. Sídenej kapitule predložil inštalačnú listinu, podpísanú od francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV. a složilac prísahu, dostal kanonické rúcho: veľký fialkový plášť, obrúbený hermelínom. S kanonikátom boli vtedy spojené aj pekné dôchodky. No, de La Salle nežil ani potom panským životom. Ostal pokorným, nábožným, usilovným a tichým. Jeho spoločník o ňom svedčí: „Pán de La Salle je nám vzorom presnosti a nevinnosti.“

Mladý kanonik kráčal vtedy v šlapajach svätých, ktorých životy poznal už od detinstva. Spával na polienkach, aby krotil telo, spánok si skracoval a modlitby predlžoval. Tak pokračoval syn bohatej magnátskej rodiny, ktorý mohol mať všetky radosť a radosť života. Chcel si zaistiť nevinnosť srdca, ktorú mu zabezpečila nábožná výchova rodičov a preto dával teraz na seba ešte väčší pozor, keďže teraz bol boj ťažší a nepriateľské náruživosti mocnejšie. Preto sa tak zapieral a bol na seba prísnejší. Tak sa chystal svätý Ján de La Salle na veľkú, dejinnú úlohu, ktorú mu Pán Boh uložil.

3. Pri nohách učiteľov.

„Počúvaj ma, syn môj, uč sa
múdrosti a dávaj pozor
na moje slová!“

(Sir. 16., 24.)

Prvým učiteľom svojho synka bol, ako sme už spomenuli, pán Ľudovít de La Salle. Keď bol Ján starší, začal chodiť do gymnázia. Bol chovancom kolegia „Dobrych detí“, ktoré bolo úzko spojené s univerzitou. Kolegium spravovali svetskí kňazi. Mladý de La Salle sa tu tak vyznamenal pilnosťou a skromnosťou, že učitelia veľa pekného sľubovali jeho otcovi. Pri akejsi verejnej akademii, aké bý-

vajú na školách, upútal Ján na seba zvláštnu pozornosť svojich učiteľov vedeckou rozpravou o básnictve. Z jeho úspechov sa tešil najmä páter Dozet, kancelár univerzity, takže, ako sme počuli, prepustil mu svoj kanonikát. Ján študoval v kolegiu rozličné vedy 7 rokov a potom 2 roky filozofiu. Keď išiel ráno na univerzitu, vždy zašiel do kostola pokloniť sa Prevelebnej Sviatosti a obetovať sviatostnému Ježišovi svoje štúdiá. Každý deň bol na svätej omši v kaplnke ústavu. Po dvojročných námahách složil skúšku z filozofie s vyznamenaním a tak sa stal „magistrom slobodných umení“. Vtedy mal 18 rokov. Stál už na prahu bohosloveckých štúdií, ktoré pripravujú na kňazské povolanie.

Ján, ktorý svojím postavením mal sa stať da-kedy radcom biskupovým, chcel svoj smäd po vedách uhasiť z najčistejších žriedel. Parížska univerzita Sorbonne bola i vtedy po celej Europe známa. Na nej prednášali len najslávnejší učitelia celého francúzskeho kráľovstva. Nastávajúci teolog obrátil teda na Sorbonnu svoje oči. Nechcel byť iba učeným, lebo vedel, márne sú všetky vedomosti, ak nie je zošľachtené srdce mravnými náukami a keď nie je zaoceľovaná a posilnená vôľa. De La Salle chcel byť pevným charakterom. Preto sa ubytoval v dobre známom seminári sv. Sulpicia a na teologické prednášky chodieval na univerzitu. Spomínaný seminár založil kňaz Oliver. Vtedajším jeho

riaditeľom bol horlivý Tronson. Tu sa dal s chuťou do učenia a zdokonalil sa ešte aj v tom, čo sa predtým učil. No, predovšetkým pracoval na zdokonalení svojej povahy. *O beata solitudo!* Ó, blažená samota! Tu sa učil ako mladík, krásnymi ideálmi oduševnený, poznávať svoje vnútro, preskúmal hĺbočiny duše, aby si vyjasnil aj najtajnejšie city svojho srdca. Naučil sa byť prísny k sebe, rozvíjať dobré, vrodené vlastnosti, zlé náklonnosti udúšať už v zárodku. Hluk svetského života nedá, žiaľbohu, vyvíňujúcemu sa mladíkovi príležitosti pokojne skúmať svoj vlastný život.

Ján sa celou dušou oddal do rúk skúsených učiteľov. Jedného z nich si vyvolil za stáleho duševného radcu. Riadenie Božie určilo de La Sallea, aby bol kedysi slávnym učiteľom a založil vyučovaciu rehoľu. Už v seminári boli dve veci, ktoré ho nutkaly všímať si vyučovania pospolitého ľudu: riaditeľ seminára shromažďoval 4.000 dietok, aby ich klerici vyučovali náboženstvu. Tuná konal de La Salle prvé pokusy vo vyučovaní, v ktorom neskoršie dosiahol takých úspechov. Okrem toho založili chovanci apoštolát modlitby, aby si vyprosili od Pána Boha horlivých a ctnostných učiteľov. Aj Ján bol jeho členom. Akiste už vtedy vymodlil si s priateľmi veľa milostí, ktorými potom v živote toľko dosiahol.

Ako v Reimsi, tak i v Paríži, pobožný mladík bol všetkým spolužiakom vzorom. Istý jeho profesor

svedčí o ňom: „De La Salle hneď od začiatku vždy verne a presne zachovával predpisy a cvičenia ústavu. Odlučoval sa od sveta vždy viacej. Jeho spravovanie sa bolo zavše útle a úctivé, nijako neubližoval a nikdy nebolo ho treba napomínať.“

Tak prešlo 18 mesiacov v seminári a na univerzite v Paríži a de La Salle, vedený ideálmi, veľmi napredoval vo vedomostiach a vo vychovávaní svojej povahy. Mnohí sa s ním iskrenne priatelili. Lež tu sa stala vzrušujúca udalosť v rodine de La Salleovcov, ktorá ho chcela vytrhnúť nielen z jeho milovaného okolia, lež i z terajšej životnej cesty.

4. Omínajúce pochybnosti.

„Odporuč Pánovi svoju cestu
a dúfaj v ňom : a on
sám to vykoná.“

(Žalm 36, 5.)

Jánovi de La Salleovi začala sa teraz škola nekončných trápení a skúšok, škola, z ktorej ho vyslobodil až hrob, no, taká škola, od ktorej mal dostať vysvedčenie o svätosti.

19. júla 1671 navštívila de La Salleovu rodinu v Reimsi smrť a vytrhla z jej stredu milovanú matku. Tak stratil Ján to, čo mal na zemi najdrahšieho, tú mamičku, ktorej ďakoval, že svoju mladosť ne-

vinne a sväto prežil, tú mamičku, čo mu srdce už od mladosti dvíhala k nebu a ktorá ho tak radostne prežehnávala, keď jej povedal, že zasväť svoj život službe Božej. Nebola ešte stará, keď ju Boh povolal do večnosti. No, Najvyšší pýtal od Jána ešte inú obeť. O deväť mesiacov, 9. apríla 1672, zomrel mu aj otec, Ľudovít de La Salle, ktorý mal vtedy 47 rokov.

Mladý de La Salle znášal ťažké údery s kresťanskou zmužilosťou. Jednako však spôsobili mu ony nevýslovné bolesti. Vtedy mal 21 rokov. Po rodičoch ostalo šestoro malých sirôt. Umierajúci otec želal si, aby najstarší syn Ján zastupoval rodičov. Ján mohol sa vari nazdávať, že Boh si žiada, aby opustil započatú cestu a radšej vychovával svojich menších bratov a sestry a o ne sa staral. Prišli aj také myšlienky: „Hádam ma Boh ani nevolá na kňazský stav...“ Ešte nemal nijakých záväzkov, lebo neprijal dosiaľ vyšších svätení. Dlho mu trápily dušu takéto myšlienky a srdce mu rozrývaly veľké pochybnosti. Za vodcovstva svojho spovedníka konal 8dňové duševné cvičenia. V tom čase ustavične prosil Pána Boha o osvietenie. A bol vyslyšaný. Na konci cvičení sa pevne rozhodol, že sa vráti do Reimsu, aby sa tam pripravil štúdiami na vyššie svätenie a za ten čas staral sa aj o výchovu svojich bratov a sestár. O desať dní po otcovej smrti opustil seminár, ktorému bol vďačný za toľké blažené hodiny, čo prežil pod dozorom svedomitých

kňazov a v spoločnosti usilovných a verných priateľov. Keď sa vrátil do rodného mesta, prichodila mu na krk rodina so všakovými predstavami, aby ho tak odhovorili od jeho cieľa. Ale Ján sa nedal nakriatnuť, ostal nesklátiteľný. O dva mesiace prijal subdiakonát a tým bol už naveky viazaný k službe Cirkvi. Celým svojím spravovaním sa ukazoval, čím bol pre jeho život seminár sv. Sulpicia. Pravidelný život s poriadkom a nábožnosťou, ktorým ten dom dýchal, preniesol aj do rodiny, ktorej bol hlavou. Presne určil čas spania, vstávania, modlitby, roboty a zábavky. Poriadok zachovávali navlas. Pri stole, kde Ján jedával spoločne so súrodencami, uviedol do zvyku čítať nábožné knihy, ako to robili v seminári a ako je to v kláštoroch. Sám de La Salle ako vychovávateľ súrodencov žil naozaj vzorne. Vedel pevne vládnuť nad svojím telom, často sa postieval a málo spával. Ostatné veci žiadaly veľa námahy. Z noci bol by rád niečo odtrhnúť na modlitbu a na robotu. Po 10. hodine premáhal ho spánok, takže len ťažko mohol rozmýšľať. Preto pri modlitbe kľakával si na kameň a pri písacom stolíku mal takú spravu, že keby bol zadriemal a hlavou kľucol, pichly by ho končité klince. Dnešný svet nemá rád také spôsoby života a najmä nie takzvaná lepšia spoločnosť. Po jej mienke, mladý klerik nerobil takto česť ani rodine, ani kanonikom. Mali ho za neschopného vychovávať svojich mladších bratov a sestry primerane ich stavu a žiadali,

aby sa dal i jemu samému tútor. Považovali ho za čudáka, lebo otváral dvere žobrákom, ale neprístupný bol priateľom a rodine. Vždy ho posudzovali a všetko mu hanili. No, on húževnate a pevne stál na starých, dokázaných zásadách, nepýtal sa, čo o tom myslí svet. Žil tak, ako vedel, že sa to páči Pánu Bohu a tým ukazoval pevnosť charakteru a ten je zriedkavou vecou u 21ročných mládencov! Pri tom nenaštrbil svoju prirodzenú peknosť a útle vystupovanie. O štyri roky po subdiakonáte, teda r. 1676, prijal Ján diakonát. Potom venoval ešte dva roky príprave na kňazskú vysviacku. Takú mal úctu pred kňazskou dôstojnosťou! Na rozkaz duchovného vodcu prijal kňazskú vysviacku r. 1678, na Bielu sobotu. Na druhý deň, teda na Veľkú noc, prvý raz predstúpil v reimskej katedrále pred oltár obetovať prevelebnú obetu svätej omše. Vonkajších okrás, ako to býva na primíciách bohatých synov, nebolo pri Jánovej prvej sv. omši. Jednoducho a v tichosti, za prítomnosti príbuzných, slávil svoje primície. Oheň nábožnosti, ktorý ho v ten deň rozohrial a zrkadlil sa mu i na tvári, dal sa od tých čias zavše na ňom badať, keď obetúval sv. omšu. Srdce mu pretekalo vďačnosťou k Pánu Bohu. No, vtedy ešte nešípil, na čo ho Prozreteľnosť vyvolila.

II. Založenie učiteľskej rehole.

5. Pokynutie neba.

„Ó, Pane, ukáž mi svoje cesty a nauč
ma poznávať svoje chodníky.“

(Žalm 24, 4.)

Po svojom návrate z Paríža do Reimsu vyvolil si Ján de La Salle istého nábožného kňaza za duševného vodcu. Bol to Mikuláš Roland, reimský kanonik. On založil spoločnosť mníšok, ktorej členovia zdarma vyučovali dievčence. Učiteľky boli čochvíľa známe pod menom Sestár Božského Dieťatka. Hoci dosť sa usiloval, nemohol do tých čias vymôcť spoločnosti úradné potvrdenie. Keďže bol slabého zdravia a cítil blízky koniec života, veľmi si želal najšť dajakého človeka, čo by ho zastal v spravovaní Sestár. Roland odporúčal kanonikovi de La Salleovi svoje milované dielo a prosil ho, aby sa staral oň, keď on umrie. A sťaby osvietený nebeským svetlom, povedal svojmu priateľovi: „Boh vás vyvolil aj pre

chlapcov založiť také školy.“ Roland onedlho potom rozlúčil sa so svetom. De La Salle vyplnil poslednú vôľu svojho spovedníka: bol radcom učiteliek a najmä usiloval sa vymôcť mladej spoločnosti zákonité potvrdenie. Aj dosiahol toho, použijúc pomoci a vplyvu svojich príbuzných a priateľov.

Takto prešiel de La Salle nebadane na pole výchovy a vyučovania. Riadenie Božie vyvolilo ho zreformovať školy pre chlapcov a Pán Boh tuhá použil nábožnú paniu de Maillefer, ktorá ho upozornila na veľké morálne škody, povstale z opustenosti chlapcov.

Obetovala veľkú čiastku svojho majetku, aby založila v Rouene bezplatné školy pre chudobných chlapcov. Dobroditeľka poslala z Rouena istého učiteľa ku de La Salleovi, aby aj v jej rodnom meste založil školu. Učiteľ menoval sa Hadrian Niel. Niesol odporúčajúci list od spomínanej dobroditeľky de La Salleovi, ktorý jej bol ďalším príbuzným.

Ján de La Salle kráčal práve do domu Sestár Božského Dieťaťa, ktorého ochrancom ostal až do svojej smrti, keď uvidel pri dverách dvoch cudzincov; vzájomne sa pozdraviac, prešli popri sebe. Jeden z cudzincov, tak pädesiatnik, bol Hadrian Niel. Mladší bol jeho školský pomocník. Obidvaja boli najprv u predstavenej kláštora, ktorej Niel prezradil svoj úmysel. Ona ho zaraz poslala k de La Salleovi, ktorému oddal odporúčajúci list panej de Maillefer. Mladý kňaz, oduševnený za spasenie

duší, odobril toto dôležité podujatie, no, mal si za povinnosť poukázať na ťažkosti, čo budú s vecou spojené. Jednako usiloval sa podporovať učiteľov zo všetkých síl, pomáhal im premôcť ťažkosti.

Ó, keby bol svätý šípil, aké následky preňho bude mať toto stretnutie s Nielom, aká reťaz bolestí a trápení začne sa tým — možno by sa nebol za vec zaujal. No, Božia múdrosť viedla ho s kroka na krok a s roka na rok, zakrytú budúcnosť mu odkrývala len so dňa na deň.

Uvidíme, ako múdro a odovzdane do vôle Božej začal stavať nové dielo.

6. Rozdelenie a spojenie.

„Nepochopujú diel Pánových,
ani činov jeho rúk.“

(Žalm 27, 5.)

Pani de Maillefer poradila Nielovi osadiť sa v Reimsi u jej brata. No, de La Salle bál sa, že takto plán založiť školu predčasne roznesie sa po meste a dielo už v počiatkoch vyjde na vnivoč. Preto ponúkol Nielovi svoj vlastný dom, kým sa, vraj, škola založí. S de La Salleom stýkali sa mnohí kňazi a učitelia, ktorí tiež nosili duchovný odev. Náš kanonik naklonil si v tichosti farára u sv. Mauricia, ktorý vtedy vo svojej farnosti založil bezplatnú školu pre chlapcov. To bolo na začiatku

r. 1679. Niel a jeho 17-ročný spoločník stali sa v nej učiteľmi. Prvý často navštevoval de La Sallea v jeho bydlisku. Boh použil toho človeka, ktorý bol podnikavej a trochu prudkej povahy, aby mladého kanonika vše posúril, lebo on všetko dlho rozvažoval a iba potom konal. Na žiadosť bohatej panej založil de La Salle druhú chlapčenskú školu u sv. Jakuba. Vtedy bolo už päť učiteľov. Niel, najstarší učiteľ a ich vodca, málo sa staral o svojich spolupracovníkov, lebo jeho prudká povaha mu nedala potrebného pokoja.

Aby sa núdza ešte nezväčšovala, bolo treba dať učiteľom naozaj otcovského vodcu, ktorý by ich mohol ustavične pedagogicky poučovať v ťažkej a často nevďačnej práci. De La Salle najal pri svojom otcovskom dome pre nich byt, kde sa preniesli na Vianoce r. 1679. Vtedy prijali aj pravidlá spoločného nažívania, ktoré im predpísal. Aj Niel podpísal nový denný poriadok. No on málokedy bol doma, lebo vyhľadával zavše nové styky s ľuďmi, usilujúc sa len zakladať nové a nové školy, hoci preto trpely už prv založené školy. Naraz otvoril tretiu školu v Reimsi, ale tá už nebola tak zariadená ako prvšie.

Spokojnosť v povolání, statočná a svedomitá práca v škole, či už vo vyučovaní a či už vo výchove, mali byť najhlavnejšími vlastnosťami novej spoločnosti. Mladý kanonik to vedel, a preto rozhodol sa prijať mladých učiteľov do svojho domu. Azda

ani nemyslel, aké následky bude mať tento čin. A naozaj, začaly sa preňho nové duševné boje, čo mu znovu doráňaly srdce ako tie, čo mal pri pochybnostiach o svojom povolaní. Učiteľský stav bol vtedy veľmi opovrhovaný. Čo i boli de La Salleovi učitelia ľudia mravní, jednako ich výchova, vzdelanie a takt stály ďaleko za jeho povahou. Ľahko si môžeme predstaviť, že pre vysokoučeného a útlocitného aristokrata to bola obeta, keď ich prijal do svojho domu. Okrem toho mal de La Salle ešte troch vlastných mladých bratov, ktorých výchova mu bola sverená a štvrtý bol vo školách. Preto prichodilo mu bratov alebo odlúčiť z domu, alebo nahovoriť ich bývať spolu s učiteľmi. Mohol už vopred čakať za to veľký odpor príbuzných. Veď to bolo proti starobylému zvyku, keď on s rodnými bratmi žil skoro tak isto a pod tou istou strechou s obyčajnými učiteľmi. Priehrada medzi šľachtickým a občianskym stavom bola v tých časoch oveľa väčšia, ako v našich dňoch. Všetky tie myšlienky predstavily sa de La Salleovi pred oči. Preto ako pravý kresťan opäť utiekal sa k modlitbe a prosil o radu osvietených ľudí. Takým vodcom mu bol P. Barré. „Prijmite učiteľov do svojho domu a buďte im predstaveným a otcom!“ Táto rada bola pre de La Sallea rozhodujúca. Na sviatok sv. Jána Krstiteľa, 24. júna r. 1681, vykonal to rozhodnutie. No, jeho obavy sa splnily. Celá rodina začala mu robiť protiveň a krivdy.

Dvor Ľudovíta XIV. považovali vtedy za naj-
znamenitejší v Europe a francúzski magnáti po-
kladali sa za veľmi šťastných, keď si získali pria-
zeň kráľovského dvora. Rodina de La Salleova
úfala, že jej člen pre šľachtictvo a vynikajúce vedo-
mosti vyšvihne sa na vysokú dôstojnosť a raz,
mitrou ozdobený, stane sa pýchou celej rodiny.
Teraz nemohli nevidieť, že nádeje ich sú zničené,
cítili sa ponížení a urazení. Ten, od ktorého si sľu-
bovali veľa, snížil sa na učiteľa chudobných a
postavil sa im naroveň. Vraj je to pre nich, jeho
príbuzných, strašná urážka a potupa. Hej, tak smý-
šľa svet! Lež pozrime sa ďalej. Mladších bratov
mu nasilu vzali. Ostal pri ňom len najstarší, Ľu-
dovít. Vďačnosť a láska ho sväzovala s nábožným
bratom. Tak roztrhol Pán Boh naraz putá, čo de
La Sallea viazaly k rodine. Aby sa mohol oddať
celkom dielu kresťanskej školy, musel byť voľný
a nerozdelený. Nepočúval výčitky príbuzných a nič
nedal na dohovárania magnátov, lež prijal učiteľov
do svojho domu, bol im vodcom na ceste ctnosti,
mával pre nich vychovávateľské prednášky a odu-
ševňoval ich za ich pekné povolanie. Sám Niel
priznal sa mu radostne: „Vy ste premenili našich
učiteľov tak, že sú teraz horliví a prívetiví ani
anjeli.“ Lež Boh viedol ho so dňa na deň ďalej na
podujatej ceste. Neskôršie povedal i sám svätec:
„Boh riadi všetky veci múdro a bez pričinenia
ľudského. Preto, keď ma chcel získať pre školu,

činil to nezbadane a pomaly, vedúc ma krok za krokom, bez toho, aby som to bol mohol zprvu šípiť.“

Na chvíľu boly kresťanské školy a ich učitelia u de La Sallea zaistení. No, keď sa malo dielo, skrze riadenie Božie ním založené, ďalej šíriť, vyžadovalo ono pre budúcnosť ešte väčších obetí. A on ich aj hrdinsky a odhodlane prinášal, lebo bol pravým kresťanom a človekom žulovej povahy.

7. Hrdinská obetavosť.

„Ja veľmi rád budem vynakladať,
ba sám seba vynaložím za vaše duše.“
(II. Kor. 12, 15.)

Pre starosti o vychovávanie svojich učiteľov Ján de La Salle nezabúdal ani na kanonické povinnosti. Neúnavne pokračoval vo vedeckých štúdiách, ktoré korunoval dosiahnutím doktorátu teologickej fakulty v Reimsi 1681. Vtedy mal 30 rokov.

Rodičovský dom už nášmu kanonikovi a jeho učiteľom nestačil, nevyhovoval. Stál v rušnej a nepokojnej časti mesta a tá okolnosť mohla mať vplyv i na mladých učiteľov. Preto najal v predmestí dom, ktorý mal tiché okolie a vyhovoval cieľu. Tak de La Salle opustil rodičovský dom a pomaly viac a viac sa vzdaloval od svojich príbuz-

ných, priateľov a od celého sveta. Ved mal len jeden ideál: zachraňovať mladé duše zakladaním kresťanských škôl. K tomu cieľu smerovali jeho všetky úsilia. Na svoje meniny r. 1682 sa preniesol Ján so svojimi učiteľmi do nového bývania, ktoré sa stalo skromnou kolískou Školských Bratov. A Boh požehnával nový dom naozaj štedro.

Daktorí mladí učitelia tušili úmysel svojho priateľa, vodcu a dobroditeľa, že chce, aby sa stali členmi rehoľnej spoločnosti a keďže sa báli, či budú môcť žiť tak prísne, prosili nábožného kanonika, aby ich prepustil. Nechal ich odísť. Iní ukazovali málo záujmu o rehoľné a učiteľské povolanie. De La Salle i tých prepustil. Pre jeho dielo boli súci len veľkomyseľní a na rehoľno-učiteľský stav naozaj povolaní ľudia. Radšej mal menej, ale oduševnených členov, ako viacej, ale kolísavých bojkov. Úfal v Boha a nebol sklamaný. Hlásilo sa mu preveľa mladíkov a tak zakladal v mnohých iných mestách svoje ústavy, do ktorých posielal nových učiteľov, ktorých sám vychoval a pripravil. Zvesti o novozaloženej spoločnosti sa šírily na všetky strany.

Mladí učitelia boli svojimi vlohami, pilnosťou a napredovaním v nábožnosti, najmä však dobrovoľným zachovávaním pravidiel de La Salleovi len na radosť. Už sa ukazovala pekná budúcnosť novej spoločnosti, keď tu naraz nastal medzi učiteľmi nepokoj. Mladí ľudia sa strachovali o svoju budú-

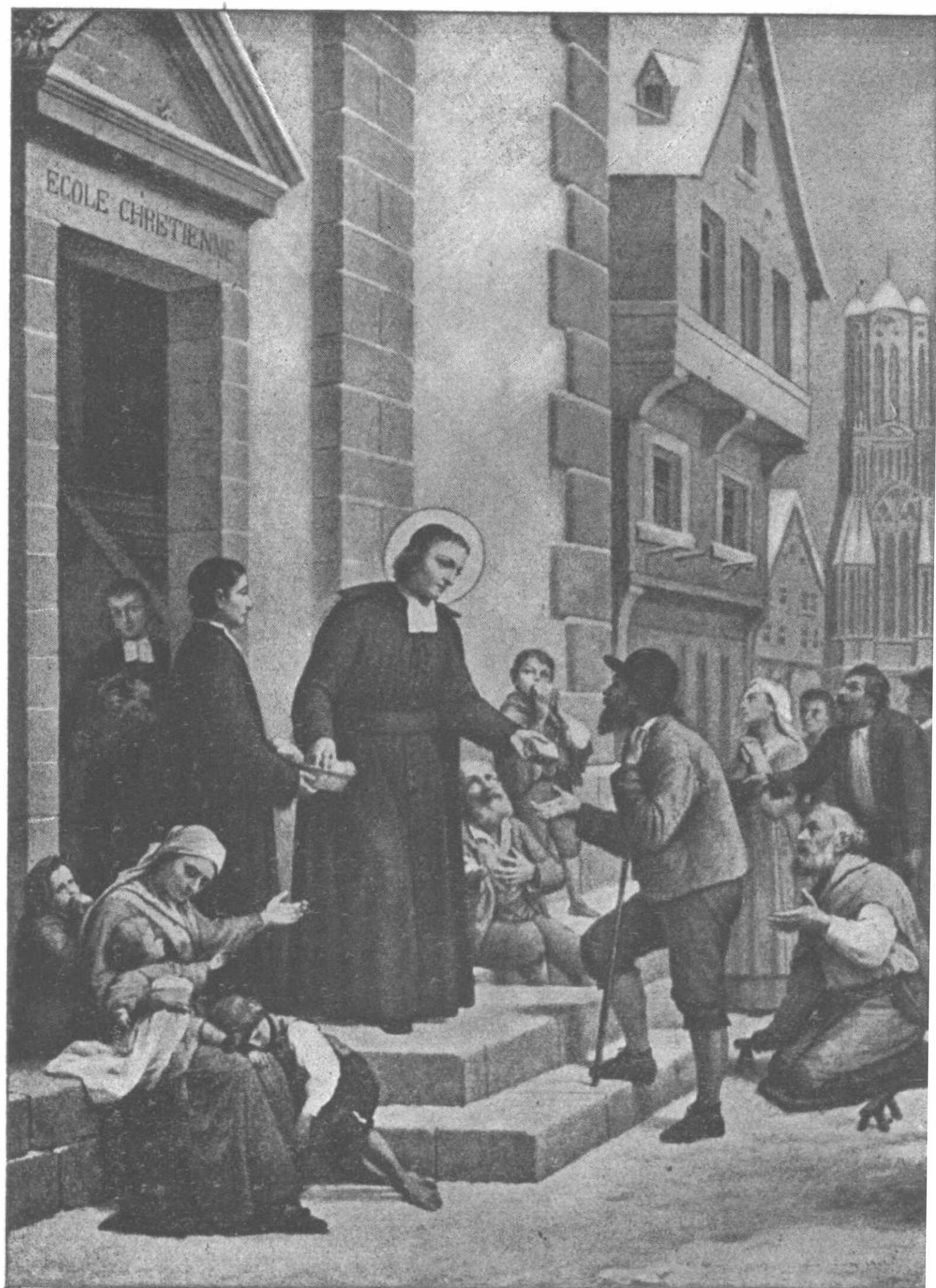
nosť, kde sa podejú, ak príde choroba, staroba a nevládnosť. Dosiaľ si vyrobili pre život len najpotrebnejšie. Ani jedna ich škola nemala zaistenej trvácnosti. Opytovali sa: „Čo bude s nami a so školami, ak poumierajú dobroditelia? A kde sa podejeme, ak zomrie sám pán de La Salle? Ostaneme bez chleba a budeme nútení chodiť po žobraní.“ Dobrý kanonik sa usiloval zahnať strachy učiteľov, poukazujúc im na Boha, ktorý neopustí svojich verných.

Hoci mali mladí ľudia veľkú mienku o ctnostiach svojho vodcu, ale jeho uspokojujúce dôvody ich nijako neutíšili. Otvorene a úprimne mu povedali: „Vám je ľahko tak hovoriť, keď máte majetok a ste okrem toho kanonikom. Veľké dedictvo po otcovi, dobrý kanonikát zachráni vás pred nedostatkom. Keby sa Spoločnosť rozišla, vy by ste najmenej stratili, ale my by sme ostali na holovizni. Čo by sme si počali, ak by zanikly školy, alebo ak by boli s nami nespokojní. Naším údelom bude chudoba a jediným prostriedkom: žobrácka palica.“ Boly to ostré slová a de La Salle pripustil si ich k srdcu. Zobudily sa v ňom hrdinské myšlienky: chcel sa zrieť kanonictva a svoje dedictvo venovať na zabezpečenie učiteľov. Ako inokedy, tak i teraz modlil sa a mŕtvil, aby mu Pán Boh zjavil svoju vôľu. Potom odcestoval do Paríža, aby si tam vyprosil radu u osvietených duchovných, najmä u P. Barrého, ktorému neobyčajne dôveroval.

P. Barré, majúc veľkú mienku o ctnostiach de La Sallea, dal mu takúto radu: „Zrieknite sa kanonictva, vlastný majetok rozdejte chudobe, ale nepoužite ho na zaistenie škôl“, lebo ony mali byť postavené len na Prozreteľnosti Božej. Ján de La Salle považoval radu za vôľu Božiu. Bol hotový vyvoliť si chudobu za podiel. Predsavzatie nebolo možné tak chytró vykonať. Ešte raz poslal Boh naňho silný duševný boj. Keď si človek želá zrieť sa zemských dobrôt, chytá sa ho ešte húževnatejšia náklonnosť k nim. Nedávno usiloval sa tešiť svojich učeníkov, ukazujúc na Božiu opateru, teraz však jeho samého začala trápiť tá istá myšlienka, čo bude s ním, ak sa zriekne kanonictva s jeho dôchodkami i osobného majetku, keby, súc pozba-vený všetkých zemských prostriedkov, ostal celkom opustený. Staval sa mu pred utrápenú dušu strašný obraz chudoby, psoty a poníženia. Besnou silou pokúšalo ho rozpajedené peklo, ako i sám hovorí o tom. Lež láska k nesmrteľným dušiam detí zvíťazila v jeho srdci. „Čo by mohlo najhoršie na mňa prísť, je žobrácka palica, no ak to má byť, vezmem ju do ruky.“ Tak sa rozhodol a urobil prvý krok, aby sa zriekol kanonictva. Ale jeho rodina, sbor kanonikov a sám reimský arcibiskup nechceli o jeho zrieknutí sa ani počuť. Napokon, ak sa už chce, vraj, zrieknuť, nech to spraví v prospech svojho brata Ľudovíta. Lež Ján de La Salle chcel pomôcť istému chudobnému a pobožnému

kňazovi. Tak povstaly nové a nové ťažkosti. Rodina sa hnevala a znepokojovala, kanonici sa urážali a arcibiskup ho ani na audienciu neprijal. Ale rozhodnutie tohoto charakterného človeka ostalo pevné. Nakoniec arcibiskup i kanonici, prevládaní veľkomyseľnosťou hrdinského kňaza, povolili a služobník Boží mal veľkú radosť. Celý blažený ponáhlal sa domov a tam so svojimi učiteľmi zaspievali slávnostné Te Deum...

Ján de La Salle však chcel ísť ešte ďalej. Ešte mal totiž veľký vlastný majetok. „Ústa mám zatvorené“, písal, „nemám práva vstúpiť učiteľom evanjeliu chudoby. Nemôžem rozprávať o chudobe, keď nie som sám chudobný a nie je to ani odovzdanosť do opatery Božej, kým mám časné prostriedky odohnať núdzu. Roku 1684 prišiel na celú Champagniu neobyčajný hlad a de La Salle použil tú príležitosť, aby priniesol zamýšľanú obeť. Spôsob, akým rozdával svoj majetok, dáva nám nazrieť mu do duše tak skromnej, poníženej a jednako umnej. Svoje dary rozdelil na troje: po najprv pamätal na chudobné Sestry Božského Dieťaťa a na ich biedne žiačky, ktoré po vyučovaní dostávaly po kúsku chleba. Potom chodil po chudobných domoch a potajomky rozdával almužnu, aby ani nevedeli od koho je to, aby sa tak ich útlý cit neurazil. Napokon podporoval almužnou všetkých, čo boli na sv. omši. Tak bol sv. Ján de La Salle so dňa na deň chudobnejší. S radosťou

Sv. Ján de La Salle rozdáva svoje imanie chudobným.

(Text na str. 32,

nasýtil i tých, čo ho osočovali a potupovali. Každý sa čudoval jeho veľkej štedrote. Už rozdal celý majetok, a drahota ešte trvala.

No, učiteľom jednako nič nechýbalo. Keď nastaly potom lepšie časy a hlad prestal, služobník Boží vravel radostne učiteľom: „Pamätáte sa ešte na tie ťažké časy? Videli ste, koľko trpeli mnohí chudobní i bohatí, ktorí tiež nemali kde kúpiť si chleba? A nám nechýbalo nič! Vďaka Bohu! I keď sme nemali renty a kapitál, prežili sme tie dva roky bez škodlivých následkov. Neostali sme nikomu nič dlžní, ako iné, bohatšie rehole, ktoré z pôžičiek kupovali si najpotrebnejšie veci na živobytie a naostatok sa aj rozpadly.“ Odtrhnutý od zemských vecí, stál de La Salle medzi svojimi učiteľmi ako ich brat. Pred ich očami rozprestierala sa ozrutná vinica, trnistá síce, ale ozajstný apoštolát.

8. Kráľovská cesta.

„Veľká je sláva nasledovať Pána.“
(Sir. 23, 38.)

Hrdinskosť a obetavosť, s ktorou Ján de La Salle pracoval za kresťanské školy a ich učiteľov, uvádza každého do podivu. Z toho vidno, že mal vec naozaj za veľkú a za svätú. Vzbudil v niektorých

šľachetných srdciach za učiteľské povolanie — hoci vtedy ešte veľmi podceňované — pravý zápal. Mladíci, čo už začali študovať bohoslovie, prihlásili sa u de La Sallea pracovať pod jeho spravovaním na vychovávaní mládeže. Onedlho mal vôkol seba hŕbu šikovných mladíkov, čo sa chceli venovať škole. Už pred príchodom k de La Salleovi priniesli nejednu obeť, tým boli pripravenejší na väčšie obety a súcejší vychovávať v ctnostiach. Na týchto Ťudí sa už dalo spoľahnúť. Ale sľubov rehoľných ešte nemali. Dobrovoľne rozhodli sa složiť sľub chudoby, čistoty a poslušnosti a tým sa začala stavať nová budova na skale, na ktorej stojí po celé veky. De La Salle nechcel spoločníkom ničoho popredku natískaať, ani predpisovať pravidlá spoločného nažívaníaa. Celé zriadenie novej spoločnosti mali učítelia sami od seba za potrebné uznať a všetko mali oni sami vyskúšať. Dvanásť najlepších učíteľov sa sišlo s de La Salleom r. 1684 na sviatok Nanebovstúpenia Pána. Konali najprv spoločné duševné cvičenia za 17 dní a radili sa. Po zre-
lých úvahách, na sviatok Najsvätejšej Trojice, složili rehoľné sľuby. De La Salle odbavujúc sv. omšu, podal dvanástim nebeský pokrm a složil s nimi sľub poslušnosti na rok. Tento svätý úkon odbavovali klačiac na stupňoch oltára, držiac zažatú sviečku. Potom putovali, plní vnútorného pokoja a blaženosti, do kostola Panny Marie v Liesse, aby odovzdali Spoločnosť pod ochranu Matky Božej.

Svätý zakladateľ hovoril: „Choeme, aby bola Panna Maria kráľovnou a učiteľkou v našich školách.“ Učítelia nazvali novú spoločnosť „*Frères des Écoles Chrétiennes*“ — *Bratia kresťanských škôl*. Za rehoľné rúcho vyvolili si jednoduchý čierny habit, aký vtedy nosievali vo Francúzsku obyčajní kňazi.

Učítelia robili svätému zakladateľovi veľkú radosť. V dome vládol poriadok a prísna mlčanlivosť. Bratia konali dobrovoľné mŕtvenia tela naozaj hrdinsky. Korbáč a pichľavý opasok na telo používali každý deň. A hoci bol svätec i dosť štedrý dávať povolenia na mŕtvenie sa, o ktoré zavše prosievali, jednako už ledva stačil na to. Všetci „boli jedno srdce a jedna duša“.

Navzájom sa pretekali v konaní najnižších domácich robôt. Na svojom duchovnom otcovi Ľepeli nesmiernou láskou. Vtedy Bratia trpeli pre veľkú chudobu. I na ceste do školy mali dosť trápenia. Boli terčom posmeškov a často im ubližovala poľičná sberba i na tele, hoci pracovali práve za jej lepšiu budúcnosť, oni, ktorí opustili vo svete pekné miesta.

V tých zneucteniach a bolestiach, v živote plnom odriekania a nedostatku, kráčali prví Bratia kresťanských škôl, čiže krátko: Školskí Bratia, šťastní a spokojní po ceste do neba v šľapajach svojho zakladateľa a otca. Veľké veci zvládze ctnosť a dobrý príklad. Ukázalo sa to na mešťanoch Reimsa, ktorí mali pred očima život prvých Školských Bratov.

Dva razy denne kráčal svätý zakladateľ ulicami svojho rodného mesta, idúc do školy, oblečený v rúchu Bratov. I vtedy mu sberba krivdila, ale svätec znášal všetko trpezlivo, hej, i radostne.

V robotné dni vodieval žiakov na malú sv. omšu a v nedeľu na veľkú a na litánie. Ešte ako kanonik povzbudzoval veriacich v kostole svojou nábožnosťou, teraz povzbudzoval skromnosťou, sobsbieranosťou, klačiac medzi malými deťmi. Ako vysoko si cenil detské duše, keď čajsi na seba zabudol, aby ich zachránil pre nebo a pre večnosť!

9. Prvotiny.

Túži duša moja po Bohu
po silnom, živom :
kedy prídem a ukážem sa
pred tvárou Božou ?

(Ž. 41, 3.)

Roku 1684 vyžiadala si smrť prvú obeť v dome Školských Bratov. Ján František, verný pracovník nášho svätca, zastával v Reimsi veľmi vynikajúce postavenie. Nábožnosť, horlivosť o spasenie duší a trpezlivosť Školských Bratov, ktorých často vídal, pritiahly i jeho do služieb školy. Súc prijatý r. 1682 do Spoločnosti, žil blčiac horlivosťou a stal sa svätým rehoľníkom a svedomitým učiteľom. Pán Boh onedlho povolal ho k sebe. Vo Spoločnosti

žil iba 18 mesiacov, keď ťažko ochorel. Na smrteľnej posteli bol Bratom na veľké povzbudenie. V najsilnejšej zimnici mu napĺňaly srdce takéto myšlienky: „Ó, krásna večnosť! Idem pozrieť Lásku. Ó, Láska, ó, Láska!“ S tými slovami vypustil dušu. Tak odišiel na večnosť prvý Školský Brat, završiť prácu dňa. Čo aj bola tá strata Otcovi i Bratom trpká, jednako im bola i na radosť.

Takto odtrhla smrť prvú kvetinu z novej záhrady. No, zrely pre nebo ešte nové.

Brat Mikuláš Bourlette bol synom bohatého kupca v Reimsi. Mal príležitosť často vídať de La Sallea i jeho spoločníkov. Hrdinské obeti, čo prinášal de La Salle pre výchovu dietok, spôsobily hlboký dojem na mladého Bourlettea. Aj on chce patriť medzi Bratov. Rodičom sa zdalo hanbou mať syna učiteľom. A on? — „Nie, nie, moje povolanie nezneuctí našu rodinu. Pozrite sa na pána de La Sallea: bol reimským kanonikom, je doktorom bohoslovie, veľkým učencom, synom znatnej rodiny, svätým, ktorého všetci chvália, a jednako riadi školu, je učiteľom. Chcem ísť v jeho stopách a nasledovať ho!“ Tak hovoril a tak i spravil. Stal sa žiakom toho, ktorého si toľko ctil a ktorého mal za svätého. Aby ho vyslobodili z prenasledovania rodiny, poslali ho do Rethelu, neskôršie zas do Laonu, kde už tiež vyučovali Školskí Bratia. Lež i sem prišli za ním rodičia, usilujúc sa zväbiť ho do sveta. Boli natoľko dotieraví, že pripravili synovi

ťažké boje, ktoré mu oslabily zdravie. Ktorýsi Brat ochorel a Bourlette ho išiel dobrovoľne opatrovať a zastupovať na vyučovaní. To bolo nad jeho sily. Chorý Brat sa vyliečil, ale jeho opatrovník, Bourlette, si musel ľahnúť. Žalúdočná zimnica, ktorú nemohli lekári odohnať, priviedla ho do hrobu. Zomrel 25ročný 16. septembra 1686. Nad jeho smrťou cítila hlboký ból celá Spoločnosť. Pohreb bohabojného Brata bol skorej púťou, na ktorej boli mnohí na jeho prímluvu vyslyšaní.

Z Reimsu bol aj Brat Mauricius. I on bol jasným vzorom všetkým Bratom, konajúc všetky svoje skutky pre Boha. Býval o samote ako na vychytení, takže mu pri modlitbách tvár až svietila nábožnosťou. Srdce mu bolo neprestajne u Boha. Samolásky a svojej vôle ani nepoznal. Svätý zakladateľ ho osobitne miloval a želal si, aby mu na sv. omši často ministroval, lebo pre svoju prelestnú skromnosť a oduševnenosť bol najhodnejší konať túto anjelskú službu. Lež dostal ťažkú pľúcnu chorobu, ktorá chytro pokračujúc, zakrátko mu zničila mladý život. Všetky liečivé prostriedky boli márne, nepomáhaly ani jemu, ani inému rehoľnému Bratovi, ktorý na to isté trpel. Napokon rozkázal lekár, aby šli na premenu povetria. Brat Mauricius sa však obával, že by tým mohol stratiť milosť, čo v dome Bratov dostal a preto nechcel ísť liečiť sa z domu. Chcel zomrieť v kruhu rehoľných Bratov, podporovaný ich modlitbami. Otec radostne

splnil žiadosť verného duchovného syna. Kým druhý Brat počúval radu lekárovu a vrátil sa do rodičovského domu. Ale oľutoval svoj krok. Keď umieral, jeho matka nariekajúc a zalamujúc rukami, bola mu pri ostatnej chvíľke ešte na farchu. Brat vzdychal: „Ó, keby som bol ostal u Bratov, oni, miesto nárekov, boli by sa za mňa vrúcne modlili.“

O tri mesiace po jeho smrti vzal anjel so sebou i dušu Brata Mauricia. Pevný a odovzdaný do vôle Božej, ako jeho predchodca a spoločník, i on smelo pozeral smrti do očí. Keď sa pobral do večnosti, mal 22 rokov.

V tom čase zomreli v Reimsi aj iní mladí Bratia. Farár Dovigny, ktorý všetkým zomrelým vysluhoval sviatosti umierajúcich, veľmi obdivoval ich statočnosť a nábožnosť: „Neviem, komu sa viacej čudovať, či de La Salleovi, a či jeho umierajúcim synom. Podivné! Nikdy som nevidel človeka umierať tak smelo a radostne, hoci by bol i osemdesiatročný, ako týchto dobrých Bratov.“ Naozaj, bola to iste dobrá škola, v ktorej de La Salle naučil svojich učeníkov statočne umierať. On znášal tie trpké straty, ale mal i veľkú radosť. Hovorieval: „Ďakujeme Pánu Bohu, zas máme jedného orodovníka v nebi.“

Pán života a smrti urobil mu medzeru v kruhu pracovníkov, ale pri tróne Božom získal nového orodovníka. V tom čase, keď umrel Brat Mauricius, bol chorý aj istý Brat z Guise. Prijal pokrm

na cestu do večnosti a pripravoval sa na smrť. Mal prevelkú túžbu ešte na ostatok uvidieť svojho duchovného otca. On chcel žiadosť chorého splniť. Cestoval odpoly peši, odpoly na koni. Chorý ležal v poslednom boji. Tu prišiel milý predstavený, objal umierajúceho syna útlym spôsobom a hľa, v tej chvíli chorý radostne vykrikol: „Som zdravý!“ A bolo tak. O niekoľko dní mohol znovu vykonávať svoju povinnosť.

V tom samom čase lúčil sa so svetom i človek, ktorý mal v živote de La Salleovom dôležitú úlohu. Bol to Niel. Neprijal pravidlá Školských Bratov, lež prosil o prepustenie. Naozaj, bol už pristarý navyknuť na prísne pravidlá a pritom bol i nestálej povahy. De La Salle ťažko a bolestne lúčil sa s ním. Ale Niel vrátil sa do Rouena a bol tam dozorcom „škôl pre chudobných“. Zomrel 31. mája r. 1687. Svätý zakladateľ naložil veľa modliť sa za jeho duševný pokoj a odslúžil zaňho slávnostné Requiem, na ktorom boli všetci Bratia so žiakmi. Rozpomienky na Niela sú nezabudnuteľné, veď preukázal Bratom veľa cenných služieb a kde účinkoval, všade mnoho dobrého vykonal. Školským Bratom ostane naveky vo vďačnej pamäti.

10. Ešte raz prst Boží.

„Rozumejte, čo je vôľa Božia.“
(Efez. 5, 71.)

Spoločnosť Školských Bratov ustavične viacej sa rozširovala. Školy vznikly v Reimsi, v Retheli, v Guise a v Laone. De La Salle založil i učiteľský ústav a to prvý, ktorý dejiny poznajú. V ňom sa vzdelávali učitelia civili pre dedinské školy, lebo nechcel rozposielať Bratov po jednom na vidieky. Pre dorast Spoločnosti založil okrem noviciátu aj juvenát, kde prijímal mladíkov od 14. do 16. rokov. Tam ich pripravoval pre noviciát a učiteľský stav. Svätý zakladateľ chcel sa zrieknuť správy Spoločnosti. Želal si, aby si Bratia zpomedzi seba vyvolili voľaktorého za hlavného predstaveného. Povolal ich na niekoľkodňové duševné cvičenia a prosil ich, aby si v prísnej mlčanlivosti a vo veľkej zdržanlivosti rozmysleli pred Bohom, koho vyvoliť za nového predstaveného. Bratia-učitelia sa veľmi čudovali, keď im vysvetľoval, že je jeho pevná vôľa, zrieknuť sa úradu hlavného predstaveného, lebo, vraj, pre duchovnú správu Bratov nemá kedy navštevovať školy. Ďalej dodal, že potrebné je dať Spoločnosti také zriadenie, aké jej treba mať po jeho smrti, keď i tak budú si musieť voliť hlavného predstaveného (generálneho superiora). Svätec vedel tieto dôvody predostrieť Bratom veľmi presvedčivo, nevyzradiať hlavnú príčinu, chcel totiž

cvičiť sa v dokonalej poslušnosti a Bratom tým ukázať vzor. Pri tom však sľúbil vyvolenému pomoc a radu. Milí Bratia boli zprvu, pravda, zarazení, no potom pristali na voľbu. Vyvolili Brata Heureuxa, ktorý ako ctnosťami, tak i múdrosťou a miernosťou bol súci zastávať úrad generálneho predstaveného. A Bratia každý deň s obdivom videli svojho zakladateľa klačať pri nohách vyvoleného predstaveného, ako ho ponížene prosieval o dovoľenie mŕtviť svoje telo za nepatrné chybičky. Bez dovoľenia neprijal nijakej návštevy. Konával najnižšie služby, s inými Bratmi umýval kuchynský riad, zametával izby a konal podobné domáce roboty. Na takéto roboty istotne neprivykol v rodičovskom dome v Reimsi, ale naučil sa už za mala cvičiť sa v poníženosti a premáhať samolásku. Takéto kvety kvitnú len na strome kríža. Pravdu mal básnik, čo povedal: „Náboženstvo kríža, iba ty vieš spájať v jednu kyticu palmové ratolesti sily a fialky poníženosti.“

Raz prišli navštíviť Jána de La Sallea akýsi priatelia. V svätej prostote povedal im, že nemôže sa shovárať s nimi prv, zakiaľ nemá dovoľenia od predstaveného. Návštevníci nevraveli nič, ale keď ponížený svätec vrátil sa s dovoľením, vyčitovali mu to. Služobník Boží ich skromne počúval, nevyhovárал sa. Jeho priatelia rozniesli to do verejnosti, ba i pred cirkevnú vrchnosť. Zrazu ukázal sa v dome Bratov generálny vikár; prišiel, vraj, uviesť po-

mery u Bratov do starých koľají. Brat Heureux bol prešľastný, že jeho vláda netrvala dlho. Poníženosť de La Sallea bola vtedy prevládaná, lebo nemohol priečiť sa cirkevnej vrchnosti. Divné je to! Vo svete ľudia strachujú sa, že im vezmú hodnosti, — v kláštore sa ich chce každý striasť.

Náš svätec našiel si potom inú cestu k svojmu cieľu. Videl, že voľba nového predstaveného sa nepodarila preto, lebo Brat Heureux nebol kňazom. Teraz chcel ho dať vysvätiť za kňaza. Zamýšľal i niekoľko iných Bratov dať na teológiu.

Zatiaľ založili v Paríži s pomocou farára od sv. Sulpicia v jeho farnosti školu. Potom osadil sa Ján de La Salle v hlavnom meste. No, opäť prišli nové starosti a boje, takže jeho zdravie veľmi trpelo a Bratia i mnohí jeho priatelia boli tým veľmi znepokojení. Hoci bol tak slabý, jednako nedal sa odradiť od cesty do Reimsu, kde ho súrne potrebovali. Ako obyčajne, i teraz cestoval peši. Ledva dokončil svoju robotu, upadol do choroby, ktorú bol v sebe už dávno dusil. Bratia videli, že je s ním už naozaj zle, keď sa poberal sám do postele. Modlili sa vrúcne k Bohu, aby im ho uzdravil a, hoci boli i chudobní, neželeli trov, len aby mu zmiernili bolesti.

V tom čase žila v Reimsi ešte jeho stará mať so strany matkinej. Keď sa dozvedela, že jej milý vnuk ochorel, išla ho navštíviť. Myslela si, že pri jej starobe a blízkom príbuzenstve dovoľia jej vstú-

piť do nemocnice. Ale vpustili ju len do hovorne. Zatiaľ chorý s námahou vstal, obliekol sa a prišiel za ňou. Dobrá pani sa pohoršovala nad tým a bola zarazená. Ale Ján usiloval sa uspokojiť ju. Hovoril, že v Pravidlách napísal, aby ženy nevstupovali do bývania Bratov a preto treba mu to potvrdiť vlastným príkladom. A nábožný vnuk pričinil sa, aby navštevovatelka bola spokojná s jeho zabávaním a aby si nemyslela, že je naozaj tak chorý, ako sa nazdávala.

O niekoľko dní choroba mizla a on nadobúdala sily. Ešte sotva uzdravený odišiel do Paríža, zas, pravda, peši. Aby prišiel skorej, dal sa ísť bočnými, jemu neznámymi, chodníkmi. Zablúdil — a mal dosť čo robiť, aby sa vymotal a našiel pravú cestu. Na smrť ukonaný prišiel do hlavného mesta. Prichádzalo mu zaraz ľahnúť si. Bolesti sa mu zväčšovali a zdalo sa už, že sa blíži smrť. Bratia i teraz vrúcne sa modlili o zachránenie svojho otca, ale nezabúdali zaopatriť i prirodzené lieky. Povestný lekár Helvecius odhodlal sa dať mu ostatný liek, od ktorého účinku očakávalo sa ešte posilnenie tela. No, povedal otvorene, aby sa dal chorý vopred zaopatriť poslednými svätými sviatosťami. Farár Baudran od sv. Sulpicia, ktorý nebol svätému priveľa naklonený, chcel aspoň teraz všetko napraviť. V slávnostnom sprievode, obkľúčený kňazmi fary a seminaristami, ktorí ho nasledovali v superpeliciách a s horiacimi sviečkami, niesol Prevelebnú

Sviatosť do domu Bratov. Pripojilo sa k nim i veľa ľudí a bol tu i sám lekár. Bolo vidieť, akú prítulnosť majú Bratia k svojmu duchovnému otcovi. Smrteľnú posteľ obstúpili s plačom a bolesťou. Farár poprosil chorého, aby požehnal Bratov a aby im na rozlúčku povedal niekoľko slov. Svätý zakladateľ slabým, ale útlou láskou preniknutým hlasom vravel: „*Milovaní synovia, dávam vám iba jednu radu, a to tú istú, čo dával staručký miláček Ježišov: Odporúčam vám veľkú svornosť a úplnú poslušnosť!*“ Pravú ruku mal tak slabú, že museli mu ju podoprieť, aby ich mohol požehnať. Oblečený do kňazských šiat a s kňazskými odznakmi prijal dojímavo nábožne svojho sviatosťného Spasiteľa. Pán života a smrti však požehnal lekárov liek a čochvíľa dal sa pozorovať jeho uzdravujúci účinok. De La Salle pomaly sa sberal a skoro bol zdravý.

Vo svojej chorobe svätec nestaral sa o časné veci, i svoju Spoločnosť odovzdal do opatery Božej. Jej obetoval svoje životné dielo. Ale vtedy ešte Pán neprijal túto obeť, našiel si inakšiu.

Svätý zakladateľ odcestoval po vyzdravení do Reimsu, kde mal nevyhnutelné pokonávky. V ceste ho zastihla veľká životná strata. Len čo prišiel do svojho rodného mesta, dostal list z Paríža, v ktorom mu oznamovali, že Brat Heureux ochorel. Potom prišlo zasa niekoľko posolstiev, čo ohlášaly zhoršenie jeho stavu, vraj, už i lekári sa zriekli nádeje uzdraviť ho a leží už, vraj, na prahu smrti. Du-

chovný otec sa zaraz vrátil do Paríža. Keď prišiel do ústavu Bratov, bola polnoc a hneď mu oznámili smutnú novinu, že Brat Heureux už umrel a je dva dni pochovaný. Hlboká bolesť mu naplnila srdce a z očí mu vyhrkly horúce slzy. Ale zaraz sa prevládal. Čo v prvej chvíli aj popustil prirodzeným citom, len čo sa zbadal, premohol sa a ponížiac sa za to, uctieval v tom riadenie Božie.

Nebohého vyučoval latinčine sám duchovný otec, potom ho poslal na bohoslovie, kde pre znamenité vlohy veľmi napredoval. De La Salle priam zamýšľal dať ho už vysvätiť za kňaza, aby mu bol nástupcom v úrade generálneho predstaveného. A hľa, Boh vezmúc mu vyvolenca na druhý svet, prerušil na dlhý čas zamýšľané plány. Ale či to nebolo azda akési nebeské pokynutie? Svätí nepotrebuju zázračných zjavení s druhého sveta, učia sa z príhod života. Tak isto bolo aj pri nábožnom zakladateľovi Bratov kresťanských škôl. V tom odumretí videl výstrahu neba, nedávať ani jedného Brata vysvätiť za kňaza. Preto v Pravidlách zakázal Bratom kresťanských škôl túžiť po kňazskom stave. Svoje sily majú venovať jedine vyučovaniu a výchove dietok a mladíkov. Treba im žiť iba škole a ničím sa nedať odvrátiť od tohto cieľa.

11. Ostrá škola - väčšia láska.

„Vy však ste tí, ktorí
ste zotrvali so mnou
v mojich skúškach. A ja
vám zakladám, ako
môj otec mne založil,
kráľovstvo.“

(Luk. 22, 28. a 29.)

Prešlo celé desaťročie od založenia mladej Spoločnosti. Ťažké boje prežil sv. zakladateľ, prišlo mu nejeden prudký odpor zniest. Niekoľko prvých spoločníkov sa vrátilo do sveta, lebo sa im videl kláštorský život príťažký. Aj smrť si vybrala pár obetí, nešetiac ani jeho najlepších učiteľov. V Paríži povstalo veľa protivníkov jeho diela; nebolo naporúdzi hmotných prostriedkov. K týmto ťažkostiam sa pripojily ešte iné: mnohí Bratia-učitelia, dosiaľ verní, bývajúci však ďaleko od sv. zakladateľa, tratili prvú horlivosť. A nebolo to ani čudné. Úloha Bratov bola veľmi ťažká! Bolo im treba žiť vo svete a jednako sa zachovať v nedotknuteľnosti od svetskej skazenosti. Mnohí učitelia boli vysilení a ochoreli od veľkých námah v škole a od slabej stravy. De La Salle najal vo Vaugirarde (Vožirárd), parížskom predmestí, o samote postavený letohrádok s veľkou záhradou. Zavolať tam najprv tých Bratov, ktorým sa bolo treba zotaviť, osviežiť a posilniť. No, okrem týchto chorých, mali sa tam v hlavných vakáciách sísť aj iní učitelia. A v októbri r. 1691 i prišli všetci — chorí i zdraví.

Duchovný otec usiloval sa Bratov duševnými cvičeniami obnoviť v rehoľnom živote a posilniť v ťažkom povolaní. Na to však byly vakácie prikrátke a preto si zaumienil nechať ich tu až do Vianoc. Poprosil svetských učiteľov, ktorých bol na ústave v Reimsi vychoval, aby zatiaľ Bratov zastupovali v školách. Radi to urobili, aby dokázali tak vďačnosť svojmu učiteľovi a Bratia vo Vaugirarde (Vožirárd) mohli pokračovať v duševných cvičeniach. Pri srdci svätého zakladateľa Bratia sa oduševnili znovu konať ctnosti. Svätec veľmi sa tešil, keď vídal ich obetavosť v nových zapieraniach sa a v trápeniach. Blain, prvý životopisec sv. de La Salle, poznal ešte daktorých Bratov, čo v tom pamätnom roku odbavovali si vo Vaugirarde duševné cvičenia. Zaznačil nám veľa pekného z tamojšieho života. Aká trpká chudoba bola v tom dome! Obloky a dvere nezatváraly sa dobre, neochraňovali pred vetrom a zlým počasím. Mrcha slamník, položený na niekoľkých doskách, ktoré ležaly na podstavcoch, podhlavnica s ovsenou slamou, hrubé prestieradlo a slabý pokrovec: takú posteľ mali učitelia vo Vaugirarde. Svet si dozaista inakšie predstavuje dom na zotavenie a občerstvenie. Aké bolo bývanie, taký aj pokrm. Kuchyne tam ani nemali. Nebolo ju za čo zariadiť. Jedivo im nosievali do Vaugirardu z istého parížskeho ústavu. Neraz sa stalo, že kadejakí uličníci vzali nosičovi skromné jedivo a Bratom prichodilo sa do nastávajúceho jedla

postiť. Akí úbohí kráčali ulicami, keď sa poberali s de La Salleom do blízkej kaplnky, kde mával sv. omšu. Mohol o nich človek smelo myslieť, že sú z chudobinca. A jednako, akí boli šťastní popri toľkom odriekaní sa! Čím viacej prirodzenosť trpela v tých trápeniach, tým ľahšie povznášala sa duša v modlitbe k nebu. Tri hodiny kľačiaccky rozjíмали, marianske hodinky modlili sa stojačky a pomaly, dva razy do dňa mali hodinové duševné čítanie a počúvali vychovávateľské a asketické reči sv. de La Sallea. Ale ani to im nestačilo, lež ešte prosievali svätca večer o dovolenie mŕtviť sa a konať kajúce skutky. Veru, prísna to bola škola vo Vaugirarde! Ale v srdciach Bratov rozrastala sa so dňa na deň tá nadprirodzená láska, čo za Boha a za spasenie mládeže rada trpí a zrieka sa.

Dvaja Bratia vyznačovali sa najväčšmi svojou oduševnenosťou a obetivosťou: Mikuláš Vuyart a Gabriel Drolin. Ján de La Salle im navrhol, aby složili s ním večné sľuby vytrvať vo Spoločnosti Bratov kresťanských škôl až do smrti, i vtedy, keby ich všetci opustili a hoci by im prišlo chodiť po žobraní. Bolo to 21. novembra r. 1691, na sviatok Obetovania Panny Marie, keď služobník Boží so spomenutými Bratmi složil tento veľkodušný sľub: „Najsvätejšia Trojica! Otče, Synu a Duchu svätý! V najhlbšej úcte pred Tvojou nekonečnou a úctyhodnou velebnosťou sa koríme a celkom sa Ti zasväcujeme, aby sme zo všetkých svojich síl

a s celým možným úsilím udržovali Spoločnosť Bratov kresťanských škôl natoľko, nakoľko je to vôľa Tvoja a nakoľko je to pre menovanú Spoločnosť najviac potrebné. Preto skladáme — ja, Ján Krstiteľ de La Salle, kňaz, ja, Mikuláš Vuyart, a ja, Gabriel Drolin — odteraz a na veky až do ostatného dychu svojho života a až do úplného rozpadnutia spomenutej Spoločnosti sľub sbratenia a spolenia, aby sme Spoločnosť chránili a udržali, nikdy ju neopustiac, hoci by sme iba my traja z nej ostali a nútení boli živiť sa žobraním alebo suchým chlebom. Sľubujeme v tých intenciách svorne a v shode konať všetko, čo sa nám pozdá najosožnejším pre dobré dejstvovanie spomenutej Spoločnosti, podľa nášho svedomia a bez všelijakých ľudských ohľadov.

Stalo sa tak a vlastnoručne sme podpísali 21. novembra r. 1691, na sviatok Obetovania Preblahoslavenej Panny.“

De La Salle potešený ctnostným životom svojich učiteľov, rozoslal ich teraz na ich miesta. Ustanovil im za povinnosť mesačne mu písavať, aby im mohol listovne dobre poradiť a pomôcť vo veciach svedomia. Oznámil im, že každý rok sídu sa v prázdninách vo Vaugirarde. Bratia, upevnení v ctnostiach a plní horlivosti za výchovu mládeže, odišli na svoje určené miesta.

Svätý de La Salle musel prizerať popri vnútornom zosilnení Spoločnosti aj na jej vonkajšie roz-

šírenie. Preto založil vo Vaugirarde noviciát. Taká škola, určená pre dorast Spoločnosti, bola navi-domoči jej životnou požiadavkou. V jeseni r. 1691 na Všetechsvätých služobník Boží mal radosť obliecť piatich postulantom (čakateľov) a jedného „služobného Brata“, ktorý sa spomína prvý raz pri tejto príležitosti. Počet postulantom skoro vzrástol na 35. Títo mladíci boli — okrem dvoch — synmi samých majetných rodín. Radosťne opúšťali výhodné postavenia vo svete a išli pracovať ako chudobní Školskí Bratia na spasení nesmrteľných detských duší. Také príťažlivé účinky mal svätý život de La Sallea a jeho spoločníkov.

Svätý zakladateľ vymenoval za riaditeľa novicov (novákov) Brata Jána Henrika, vtedajšieho riaditeľa ústavu v Reimsi. Noviciát bol veľmi prísny. Treli v ňom veľkú biedu. Ostré mŕtvenia tela boli obyčajným zjavom. No, prinieslo to požehnanie. Iba pevné a veľkodušné povahy sú schopné na ustavičné obeti, ktoré vyžaduje život Školského Brata. Už v noviciáte musela sa upevniť a zoceliť vôľa, srdce budúceho rehoľníka malo sa odtrhnúť od sveta a prichystať sa na vytrvalosť a stálosť v rehoľno-učiteľskom povaní. Zrejme je, že pri takýchto výhladoch zavčas odišli nepovolane indivuá.

Roku 1693 bola odhodlanosť Bratov opäť podrobená ťažkej skúške. Pre neúrodu v celom Francúzsku nastal hrozný hlad, ktorý pocítili najviac v hlav-

nom meste krajiny a na okolí. Hoci kresťanská dobročinnosť robila divy, jednako nevládala zahnať celkom núdzu. I Školským Bratom málo chýbalo, že nepomreli hladom. Celé tisíce chudákov prichodilo s vidieku do Paríža, aby dačo dostali z hojne rozdávaných almužien. Ale máloktorým sa ušiel túžený chlebič a tak spolčili sa v hrbky zbojníkov a zlodejov, ktoré strašily celé kraje. Ani dom vo Vaugirarde a jeho obyvatelia neboli bezpeční pred hladujúcou sberbou. Preto odišiel de La Salle so svojimi k Bratom u sv. Sulpicia. Tam ostali rok. Celá rehoľná komunita strašne trpela. Neraz mali za jediný pokrm len horký palýn vo vode varený. Istého dňa prišiel ku svätcovi Brat kuchár a vravel: „Už je tu poludnie. Bratia prídu čochvíľa zo školy a nemám im čo dať.“ De La Salle išiel do kaplnky a rozpovedal svoju biedu Pánu Bohu. Ešte kým sa modlil, prišli milosrdné osoby a priniesly chleba na niekoľko dní. Boh svojich neopustí. Pri skromnom pokrme ostali Bratia zdraví a pokračovali vo vyučovaní. Keď na jar r. 1694 ukazovala sa lepšia úroda, de La Salle vrátil sa do Vaugirardu. Potom zaumienil si dôkladnejšie poprezerieť všetky svoje rehoľné domy a školy. Ako sa tešil, že ani veľká bieda neotriasla dielom kresťanských škôl, lež ono tým viac zmocnelo a Bratia verným plnením Pravidiel a presným zachovávaním svojich učiteľských povinností všade si získali úctu a dôveru. Tieto skúsenosti nutkaly Božieho sluhu pokročiť

v diele, ktorému venoval celý život, o krok ďalej. So svojimi spoločníkmi bol složil pred 10 rokmi sľuby, potom ich každý rok obnovovali. Najhorlivejší Bratia želali si už venovať sa Pánu Bohu večnými sľubami a preto častejšie opätovali tú prosbu sv. zakladateľovi. On si vybral z nich dvanástich, ktorým zdôraznil, aby si vec rozmysleli. Kázal im osebe vykonať duševné cvičenia a zavolať ich na Turíce r. 1694 do Vaugirardu a tam ešte raz všetci konali duševné cvičenia. S veľkou výrečnosťou vysvetlil im ťažké povinnosti, ktoré nakladajú večné sľuby a nespočítateľné i strašné následky, ktoré by mala v zápätí dať nevernosť. Na sviatok Najsvätejšej Trojice složil sv. Ján de La Salle večné sľuby, a to tak nábožne, že tí dvanásti až slzili. Príklad svojho duchovného otca nasledovali aj jeho synovia a podpísali s ním sľubnú listinu. Jednoduchý kňaz, ktorý šliapal nohami po magnátskom pôvode, veľkom imaní a zemských poctách, obetoval neodvolateľne celý život kresťanskej výchove mládeže. Až teraz, keď i jeho dvanásti spoločníci zaviazali sa doživotne, mohla byť budúcnosť jeho Spoločnosti zaistená — Spoločnosti, ktorá potom za svojho 250ročného dejstvovania preukázala ľudstvu neoceniteľné služby.

V tie časy sedel na arcibiskupskom stolci chýrny Fénelon, znamenitá ozdoba francúzskych biskupov, ktorý študoval s de La Salleom na parížskej univerzite. Všetci vrstovníci spomínali Fénelonovo meno

a i dnes ligoce sa ono v cirkevných dejinách ako hviezda. Lež jeho vystúpenie na javisku svetových dejín sa pominulo a jeho smrťou stratil sa aj jeho vplyv. Príklad a vzor de La Salleov nasledovaly celé zástupy, ktoré jeho vznešené ideály prijali za svoje a obetovaly sa dielu vychovávať mládež po kresťansky. Dielo Jána de La Sallea je všeobecné ako i svätá Cirkev katolícka.

III. Prenasledovanie.

12. Nové pole práce.

„Pohľad na svojich služobníkov
a na svoje diela . . . A nech je
jasnosť Pána, nášho Boha, na nás,
a spravuj diela našich rúk nad
nami; a spravuj dielo našich rúk!“
(Ž. 89, 16. a 17.)

Školy sv. Jána de La Sallea v hlavnom meste Francúzska zveľaďovali sa veľmi utešene. Nový farár u sv. Sulpicia, do ktorého farnosti školy patrily, stal sa ich najhorlivejším podporovateľom. Našiel pre ne nielen dobrodincov, lež i navštevoval mesačne všetky triedy.

Keď pri jednej návšteve stretol sa s nábožným zakladateľom, zvolal začudovaný nad ovocím výchovy a vyučovania asi tisícich chlapcov: „Aké to dielo!“ Potom odmenil a povzbudil dietky donesenými darkami a Bratom vyslovil srdečnú uznanlivosť. Dobročinný farár s pomocou de La Sallea

založil vo svojej farnosti ešte jednu školu, ktorá onedlho mala už štyri triedy. Vo svojej horlivosti zaumienil si nechať mnohých mladíkov na dlhšie u Školských Bratov. Svätec súhlasil a v jeseň r. 1699 otvoril priemyselnú školu pre remeselníckych učňov, vychodivších už ľudovú školu. Prihlásených žiakov podrobil najprv prijímacej skúške a potom ich rozdelil podľa vedomosti na rozličné triedy. Vyučovali ich vždy v nedeľu odpoľudnia od 12. do 3. hodiny. Učebný plán obsahoval zeme-
pis, vyučovanie stavitelstvu, merníctvo, kreslenie a zakončili zavše krátkou náboženskou úvahou. Dejepisec svätosulpickej farnosti vraví: „Je skoro neuveriteľné, koľko dobrého prinieslo toto nové zriadenie a ako ono polepšilo mravnosť mládencov.“

De La Salleovi patrí zásluha, že založil *samoprú priemyselnú školu* nielen vo Francúzsku, lež i v celej Europe.

V týchto časoch veľký vychovávateľ zapodieval sa znovu svojou obľúbenou myšlienkou založiť učiteľský ústav pre svetských učiteľov. Predstavoval si, aké požehnané by to bolo, keby aj vzdialené dediny a osady na vidieku byly tak šťastné mať kresťanské školy. Ako prv v Reimsi, tak i teraz nechcel, aby jednotliví Bratia chodili na dediny, kde by nemohli žiť spoločne. Keď potom predstavil svoj plán o učiteľskom ústave farárovi od sv. Hipolyta, on bol za vec celý oduševnený. Ponúkol sa najst na to prostriedky. Jeho priateľ prepustil pre

ústav rozsiahly dom a sám nábožný farár složil fundáciu: ročný dôchodok 800 libier na voľné miesta pre chudobných a dobrých žiakov. Náklad na zariadenie školy a vydržiavanie učiteľov poskytoval horlivý farár z osobných prostriedkov. Tak r. 1700 otvorili učiteľský ústav. Prijali doňho dobre odporúčaných a veľmi nadaných mladíkov.

„Dom, v ktorom bývajú“, píše sv. zakladateľ v liste, ktorý sa ešte zachoval, „volá sa seminár. Chovanci ostanú v ňom len za niekoľko rokov. Vyučovanie, stravu a bielizeň dostávajú zadarmo, zakiaľ nie sú celkom prehĺbení v nábožnosti a vo všetkom, čo je pre ich úrad potrebné, potom im najdeme miesto v niektorej dedine alebo v nejakej osade a tam sú učiteľmi a pritom zastávajú i kostolníctvo. Keď majú už miesto, prestávajú ich vzťahy k našej Spoločnosti, ale náš dom je im otvorený, i potom môžu si v ňom odbavovať duševné cvičenia. Nosia svetské šaty, ale vždy čierne.“

K „semináru“ patrila i bezplatná škola, v ktorej „seminaristi“, kandidáti učiteľstva, vyučovali pod vodcovstvom doktorého Brata. Bola to ozajstná „cvičná škola učiteľského stavu“. Učebný plán „seminára“ mal tieto predmety: náboženstvo, pedagogiku (teoreticky i prakticky), čítanie, gramatiku, aritmetiku, sústavu mier a váh a kostolný spev.

V roku 1688 kráľ Jakub II. odišiel z Anglicka do Francúzska. Pre jeho katolícku vieru poddaní ho shodili s trónu a preto hľadal útočisko vo Fran-

cúzsku. Irčania zaňho síce hrdinsky bojovali, lež márne. Irská armáda musela sa poddať a Irsko bolo obsadené. Sto rokov utláčaly nehanebné anglické zákony irský národ, podľa ktorých nesmel ani jeden katolík pod trestom veľzrady vyučovať a nijaký otec nesmel si dať vyučovať dieťa katolíkovi. Vtedy poslali magnátske rodiny irské svojich synov za vyhnaným kráľom, aby sa postaral o ich výchovu a vyučovanie. Parížsky arcibiskup poradil kráľovi ctihodného zakladateľa Školských Bratov, ktorý by mohol najlepšie vychovávať tých mladých ľudí. Ján de La Salle, zavše hotový ratovať duše, vystrojil pre irských mladíkov ústav, sám riadil ich výchovu a jeho Bratia im dávali ich stavu primerané vyučovanie a tak získal si znamenitým úspechom úplnú uznanlivosť anglického kráľa Jakuba II., ktorý raz navštívil ústav a veľmi bol spokojný, i vyslovil dobrému vychovávateľovi vzácnymi slovami svoju vďačnosť.

Povešť o Jánovi de La Salleovi rozniesla sa natoľko po širokých krajoch, že mnohí rodičia, čo mali zlých synov, prosili ho, aby ich vychovával a polepšil, lebo, vraj, iní učitelia dosiaľ márne na nich skusovali svoje umenie. Láska a poníženosť, ktoré sa na svätom človekovi až ligotaly, pôsobivá sila jeho príkladu, jeho ľúbezné slová, obeti, ktoré prinášal za svojich chovancov, aby im vyprosil milosť, toto všetko pomohlo mu vypestovať najlepšie ovocie u svojich chovancov. Starý životopisec hovorí

o ňom: „Prijal často hlavatých a samopašných chlapcov a odovzdal ich rodičom ako milých, nábožných a poslušných synkov.“

De La Salle mal pri zakladaní rehole Bratov kresťanských škôl šľachetný a ďalekosiahly úmysel, totiž neobmedzovať jej činnosť len na jednu diecézu, alebo na jednu krajinu, ale mala sa ona stať medzinárodnou. Bratia majú sa spravovať podľa osvedčených zásad, ktoré všade riadia výchovu mládeže v cirkevnom duchu, ináčej však majú sa prispôbiť časovým potrebám krajiny a národa. Svätý zakladateľ bol by rád býval, keby sa mohla jeho Spoločnosť čím prv osadiť v hlavnom meste katolíckeho sveta, vo večnom Ríme, aby tak účinkovala pred očami námestníka Kristovho, v najužšom spojení s pápežom a tak dosiahla aj uznania od najvyššej cirkevnej authority, totiž schválenie sv. Stolicy. Na túto dôležitú úlohu vyvolil Brata Gabriela Drolina, riaditeľa rethelskej školy. A bol on i hodný tej dôvery, zastupovať Spoločnosť v Ríme. Bol veľmi vzdelaný, ako učiteľ dokonalý a povahy veľmi ctnostnej. Duchovný otec mohol mu dať na cestu iba 50 frankov. A boli vlastne až dvaja. No, dôverovali v Božiu opateru. Po veľkých prekážkach napokon založili v Ríme bezplatnú školu. Svätca to preveľmi tešilo, ako vidieť z 20 listov, ktoré nám ešte ostaly z ich vzájomného písania si.

Na konci XVII. a na začiatku XVIII. storočia založili ešte iné bratské školy vo Francúzsku, tak:

v Chartres, Troyes, Calais a v pápežskom území avignonskom. V Calais založili s mestskou školou aj školu pre synov kráľovských námorníkov. Eudovít XIV. daroval na tento ústav veľkú budovu a povolil na vydržiavanie učiteľov väčšiu sumu. — Takto šírila sa mladá Spoločnosť sv. Jána de La Sallea. Počet Bratov rástol so dňa na deň, zrejme bolo na diele Božie požehnanie.

13. Víťazstvo vernosti.

„Lepšie je dúfať v Pána, než nádej skladať v kniežatách.“

(Ž. 117, 9.)

V novembri roku 1702 prišli k farárovi u sv. Sulpicia dvaja novici a ponosovali sa na prísnosť svojho riaditeľa. Farár, ktorý už dávno čakal na príležitosť zamiešať sa do veci Školských Bratov, aby ich mohol sám spravovať a Jána de La Sallea odsotiť, prijal ich veľmi prívetivo; úfal dosiahnuť tak svojho úmyslu. Vyzval obidvoch novicov, aby predložili svoje ponosy písomne. Teraz mali v rukách jasný dôkaz pre často omáľané tvrdenie, ako by de La Salle nakladal nemilosrdné kajania a vraj, žiada od nich zachovávať Pravidlá, ktoré sú prepiate, vraj je on človek, ktorý sa riadi v privátnom živote a vo spravovaní iných len svojimi náhľadmi.

Vtedy nebol služobník Boží v Paríži, lež bol na vizitácii škôl. No jednako považovali ho za zodpovedného za výčiny svojich podriadených. Pán de La Chétardye (tak sa menoval farár) pridal k žalobám novicov i svoju žalobu a predložil všetko kardinálovi de Noailles, parížskemu arcibiskupovi. Usiloval sa dokázať cirkevnému kniežatú ústne i písomne, aké by bolo osožné a potrebné, aby dostal tak požehnané účinkujúci Inštitút kresťanských Školských Bratov iného predstaveného a nie de La Sallea, iný by, vraj, Spoločnosť lepšie spravoval.

Arcibiskup poslal potom svojho generálneho vikára do domu Bratov. On všetko dôkladne vyskúmal, vypočúval jednotlivých Bratov pod prisahou a súčasne prísne nakázal im mlčať, takže de La Salle, vrátiť sa so svojich ciest, ničoho sa nedozvedel o cieli vypočúvania. Vo svojej jednoduchosti ešte sa nazdával, že je to láskavý záujem kardinála o jeho Spoločnosť, i vybral sa k nemu, poďakovať sa za to.

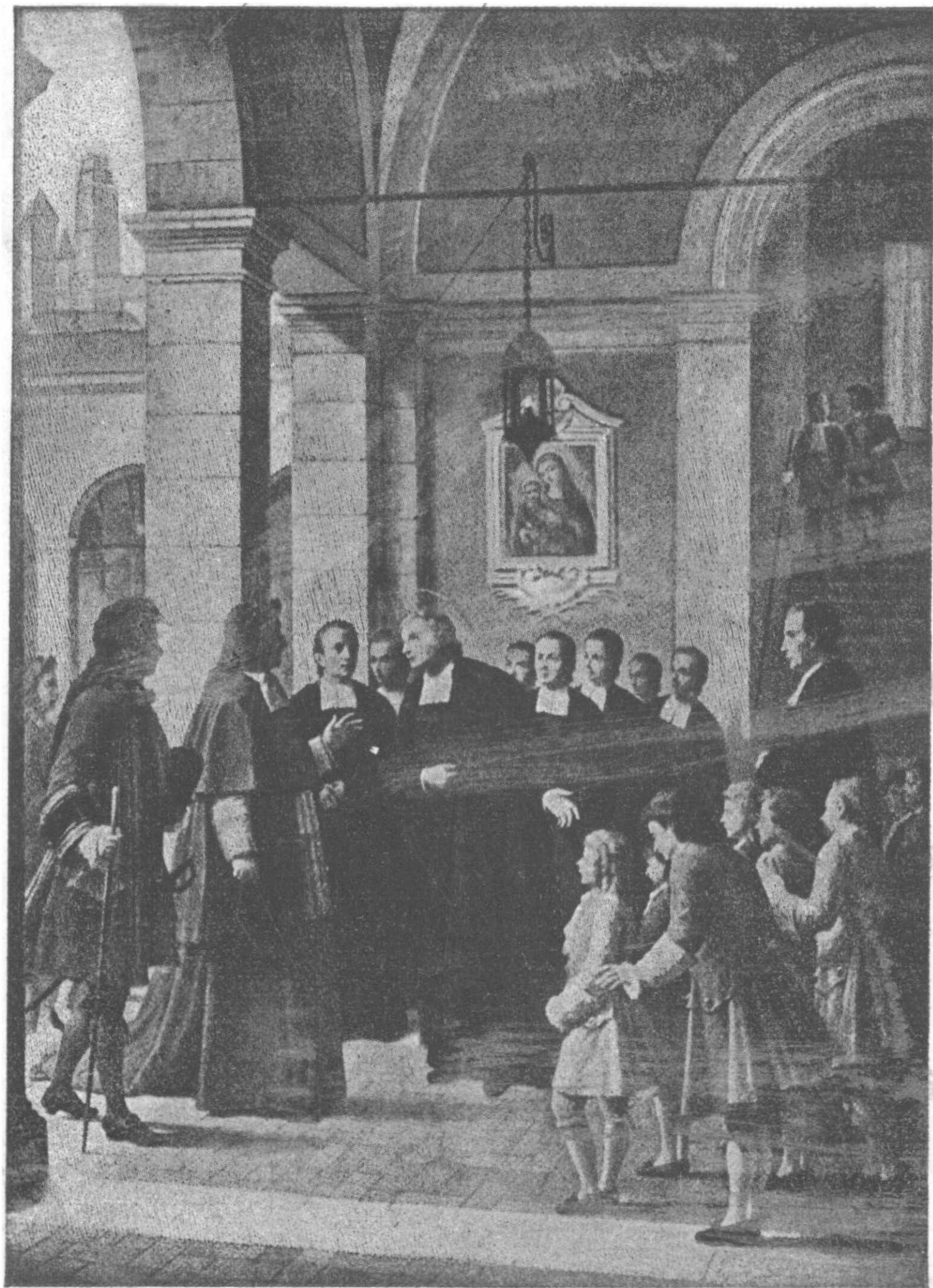
„Vy už nie ste predstaveným Spoločnosti“, odpovedal mu arcibiskup, „už som vymenoval iného.“ Vtedy opäť ukázala sa ctnosť toho veľkého človeka v najkrajšom svetle. Nepýtal si vec vysvetliť, neprosil, aby mu dovolili brániť sa, odsúdenie pokojne prijal a keď odchodil, ešte pekne poďakoval svojmu predstavenému. Bratom nepovedal, čo sa stalo. Preto sa veľmi čudovali, keď ich v prvú adventnú nedeľu svolal do materinského domu na mi-

moriadne shromaždenie. Prišiel ta generálny vikár s istým kňazom z Lyona, človekom celkom oddaným farárovi od sv. Sulpicia. Arcibiskupov plnomocník rozpovedal Bratom, že odteraz majú uznávať za riadneho predstaveného iba pána Bricota. No ako sa začudoval, keď videl na každej tvári rozhodný odpor. Jeden z najlepších Bratov úctivo odpovedal, že Bratia nepotrebujú nového predstaveného, keďže rozhodne chcú ostať verní terajšiemu. Generálny vikár kývnutím ruky kázal mu mlčať. Ale vtedy ani ostatní Bratia nemohli sa zdržať. Všetci — aj novici — protestovali proti tomu, aby im nanútili nového predstaveného. Dôrazne povedali, že kardinála dakto oklamal. Keď ich sám vypočuje, bude ináč smýšľať. Arcibiskupov vyslanec nečakal také protivenie sa, preto bol v pomykove. Ján de La Salle, človek ukáznenosti a poslušnosti, mu z pomykova pomohol, napomenúc a prosiac svojich rehoľných Bratov, aby sa len poddali cirkvej vrchnosti. Lež čo ako ich prosil, Bratia nijako nepopúšťali: „Poslušnosť sme slúbili len vám, ak nám dajú iného predstaveného, my nie sme povinní poslúchať ho. Keď vy nebudete spravovať tento dom, my z neho odídeme.“ Pán Bricot, vidiac, že ho Bratia jednomyselne nechcú, prosil generálneho vikára, aby ho od tej veci oslobodil. Ten sa teda vrátil s nezdarom a rozpovedal kardinálovi, ako detinsky prítulne a úctivo Inú Bratia k svojmu zakladateľovi. A dodal: „Nech sú vo všetkých re-

hoľných spoločnostiach členovia takí oddaní svoj-
jim predstaveným, ako Bratia pánu de La Salleovi,
nuž je v Paríži menej neporiadkov.“

Protivníci svätého de La Sallea sa pousilovali
presvedčiť kardinála, že odpor Školských Bratov
rozdúchal zrejme ich predstavený. Keď sa de La
Salle vybral k svojmu hlavnému pastierovi a kľa-
čiačky ho odprosoval, aby prepáčil Bratom ich pro-
tivenie a i naďalej ich ochraňoval, arcibiskup ne-
považoval ho za hodného odpovedať mu, ale vsa-
dol do prichystaného koča, nepovediac kľačiacemu
ani aby vstal. Generálny vikár mu oznámil, že arcibiskup
celú vec odovzdal parlamentu — tak sa
menoval najvyšší súd v Paríži — a že podal ná-
vrh, aby poslali žalovaného do vyhnanstva. Svätec
odpovedal: „Mojou potechou je, že všade najdem
Pána Boha a čím viac budem trpieť, tým podobnej-
ším budem Božskému Spasiteľovi.“ Lež Bratia sa
nedívali na udalosti so založenými rukami. Išli
rovno k pôvodcovi všetkých tých pletiek, k fará-
rovi u sv. Sulpicia, a odhodlane mu vyhlásili: „Ak
pošlú nášho predstaveného do vyhnanstva, všetci
sme rozhodnutí opustiť školy a ísť s ním. Osadíme
sa v takej diecéze, kde budeme môcť žiť podľa
našej rehole, pod nestranným a osvieteným bisku-
pom.“ To pomohlo. Hoci mal farár mnohé pred-
sudky proti pánu de La Salleovi, jednako jeho ško-
ly, ktoré toľko dobrého vykonaly, nechcel stratiť.
Sľúbil zastať sa žalovaného u cirkevnej vrchnosti.

A čo sľúbil, aj splnil. Žalobu u parlamente odvolali. Najhorší bôľ bol tým zacelený, ale jednako zostalo veľa starostí. Arcibiskup nechcel zo svojej moci popustiť, nazdával sa, že nariadenie, ktoré raz vyslovil, už nesmie odvolať; kým Bratia pridržali sa zas húževnatou vernosťou Jána de La Sallea ako svojho riadneho predstaveného. Farár de La Chétardye vedel dať i tu rady. Naklonil múdreho, no ústupčivého kňaza, aby svojich Bratov nahovoril jednak len uznať a poslúchnuť arcibiskupom vymenovaného predstaveného pána Bricota, hoc, vraj, len naoko. Obozretný pokonávateľ Bratom prisľúbil, že de La Salle ostane u nich. Pán Bricot bude iba po mene ich predstaveným; príde len asi raz do mesiaca do materinského domu a v ničom sa nestane zmena. Vtedy sa Bratia poddali. Bricot prišiel k nim len raz, v marci r. 1703, bez toho, aby žiadal dajaké práva. Onedlho potom dostal od arcibiskupa iný úrad a mnoho pretrpevší sluha Boží stal sa zas neodškriepiteľným predstaveným svojej milej Spoločnosti. Kardinál de Noailles popustil neskôršie zo svojej predpojatosti proti de La Salleovi a zostal mu aj naďalej naklonený v úcte a v dôvere. Mladá spoločnosť prestála veľkú skúšku, ctnosť sv. zakladateľa a jeho synov zaligotala sa v utešenom svetle. Bolo to naozaj skvelé víťazstvo vernosti!

Sv. Ján de La Salle predstavuje žiakov penzionátu vo Sv. Yone rouenskému arcibiskupovi Colbertovi a prezidentovi normandského parlamentu Pont-Carrému.

(Text na strane 72.)

14. Hlavatí nepriatelia.

„Keby nebol Pán s nami, keď proti nám povstali ľudia, hádam by nás boli pochovali za živa, keď besnili proti nám.“ (Ž. 123, 2 a 3.)

Čas Ľudovíta XIV., v ktorom žil de La Salle, mal veľa zvláštností. Na poli výchovy a vyučovania bolo veľa zastaralého, so všetkých strán posbieraného, a proti tomu bolo treba veľkému vychovávateľovi tvrdo bojovať.

Po vynajdení tlačiarstva cechy takzvaných „pisaťelov kníh“ boli bez chleba. Preto usilovali sa vyžiť sa z vyučovania písaniu. Učítelia písania tvorili osobitný cech, čo mal veľa privilegií, ktoré si učítelia žiarlivo chránili. Len toho prijali do svojho cechu, kto vykonal „majstrovské dielo“, rukopis v dvanástich formách. Okrem nich nesmel nik vyučovať písaniu a mať verejnú školu, ináčej by ho boli pokutovali 100 librami. Od toho boli oslobodené iba „verejné školy pre mestskú chúdež“. Učítelia písania mali spory s učiteľmi parížskych škôl, ktorým prvší zprvu celkom zakázali vyučovať písať, potom dovolili im upotrebovať len jednoslabičné slová.

Škriepky ešte trvaly, keď Bratia kresťanských škôl otvorili svoje bezplatné školy v Paríži. Neobyčajné výsledky ich vyučovacieho a vychovávacieho postupovania vzbudily odpor učiteľov kraso-

pisu i učiteľov parížskych škôl, keďže obidvoji považovali sa za ukrivdených vo svojej mravnej vážnosti a v príjmoch. Obidva rozvadené sbory naraz sa spojily v boji proti Školským Bratom. Dvoch Bratov zažalovali, lebo, vraj, bez dovolenia založili bezplatnú školu. No ctihodný zakladateľ išiel so žalovanými pred sudcov a bránil ich vec s veľkou výrečnosťou ako vec chudoby. Vymohol oslobodenie svojich Bratov a tým zachránil aj školu pre chudobné deti. Pre tento nezdar učitelia sa rozhnevali a použili surového násilia. Prihrnuli sa do bratskej školy v ulici Bac, vyhнали z nej žiakov, do-drúzgali všetko školské náradie a ešte dali Bratov aj na „školastika“, ktorý bol hlavou všetkých škôl. „Školastik“ dal za pravdu učiteľom, lebo im bol i úradným ochrancom. Pán de La Salle bránil sa teraz právnou cestou a rozložil vec pred parlamentom. Po znamenitej obrannej reči, v ktorej zastával chudobné deti, prisúdili Bratom právo vyučovať chudobu. Lež „školastik“ sa obrátil na kardi-nála. On nahovoril obidve strany dohodnúť sa. — Starodávne právo školastikovo, dozerať na všetky školy, rozšírili aj na bratské školy a Bratia museli odteraz navštevovať výročné školastikove konferencie. No farárom výslovne uznali právo zakladať bezplatné školy pre deti chudobných rodičov. Toto bolo v roku 1699. Mladá Spoločnosť mala odvtedy za niekoľko rokov aký-taký pokoj. Lež učitelia krasopisu ešte nedali pokoja. Neúnavný de La Salle

si dovolil otvoriť v hlavnom meste priemyselnú školu a učiteľský ústav. V oboch školách pravidelne vyučovali aj písať — a na to mali právo len učitelia krasopisu — ale v bezplatných školách bratských veru „zneužívali“ šľachetné umenie písať na to, aby v ňom vyučili i chudobné deti. Zas sa spojili učitelia krasopisu s učiteľmi parížskych škôl a svätého Jána de La Sallea zažalovali. Ostatní udávali, že v slobodných, čiže bezplatných školách bratských sú žiaci, ktorých rodičia nie sú celkom chudobní. Ctihodný zakladateľ zodpovedať sa mal za to pred policajným predsedom a pred školastikom. Svätý de La Salle bol presvedčený, že pravda je na jeho strane, veď mal smluvu z roku 1699, a preto nedal nič na predvolanie. Školastik zaraz vyhlásil rozsudok, ktorým odobral pánu de La Salleovi a jeho učiteľom právo vyučovať a mať školy. Ani policajný predseda nenechal ich dlho čakať na pokutu. Vymeral odsúdenému a jeho učiteľom peňažitú pokutu 50 frankov; nechal im síce právo vydržiavať bezplatné školy, ale s dodatkom: „smú prijímať len také deti, čo majú naozaj chudobných rodičov a vyučujú chudobných iba tomu, čo pristáva stavu ich rodičov, t. j. čítať žalmy a trochu rátať“.

Učiť sa „umeniu“ písať bolo teda len pre panské rodiny. Je to ešte istotne čudné pochopovanie všeobecného vzdelania národného vo vtedajšom „osvietenom storočí“. Ešte toho mesiaca vyhlásilo poli-

čajné predsedníctvo na nátlak učiteľov krasopisu takýto rozsudok:

„Zakazujeme Bratom bezplatných škôl spoločne bývať a tvoriť sbor alebo spoločnosť, kým nedostanú kráľovské privilegium a zakiaľ nebude ono vpísané — pod pokutou 300 libier. Otcovia, ktorí môžu za deti platiť školné, nesmú ich posielat do bratských škôl, aby ich tam naučili písať, a to pod tarchou pokuty a odškodnenia cechu učiteľov krasopisu.“

Tento rozsudok vyvesili na rohoch ulíc. Lež stalo sa ešte viacej. Ktoréhosi dňa sa vrátili do bratskej školy v ulici Charonne policajní sluhovia a zhabali tam lavice, tabule, knihy a vôbec všetky pomôcky, používané na písanie, kreslenie a čítanie. Tak znivočili priemyselnú školu, ktorá vykonala v Paríži veľa dobroty. Spravila to závišť a žiarlivosť učiteľov krasopisu.

Lahko uhádnuť, že taký osvietený a neohrozený človek, akým bol de La Salle, nemohol sa spokojne dívať na hynutie svojich kvitnúcich škôl, za ktoré obetoval celú svoju osobu. Spôsob, akým bránil svoje práva, a či skorej práva nižších tried ľudu na najpotrebnejšie vzdelanie, ukazuje nám, že predbehol svoj vek o celé storočie. Po jeho mienke majú právo vzdelávať sa i najchudobnejšie deti, t. j. majú právo, aby ich vychovali a vyučili. Školy pre chudobné deti nemajú byť opovrhované, lež chcel, aby konaly zošľachtujúci vplyv na deti chudoby tým, že do nich prijímal aj deti panských rodín.

Všeobecne nebola to ani tak bezplatnosť, čo učila bratské školy natoľko obľúbenými, ako skorej — a hlavne — znamenitá metóda učiteľov pána de La Sallea, ktorá im priniesla také pekné výsledky vo výchove a vo vyučovaní. V Paríži bolo i niekoľko cudzích bezplatných škôl, ale boly skoro prázdne, ani si ich nevšímali. Pred príchodom Školských Bratov bola vo farnosti sv. Sulpicia bezplatná škola s 200 žiakmi, no, keď ta prišli Bratia, ich ústav mal zaraz 1200 žiakov a v celom Paríži mali r. 1704 so 20 škôl s niekoľko tisíc žiakmi.

Pán de La Salle sa teda odvolal na parlament, najvyšší súdny dvor a spolu sa i rozhodol preniesť stredisko Spoločenosti do Rouena, aby ju zachránil pred ťažkým úderom, ak by súdny výrok znel proti nej.

Učitelia krasopisu už netrpezlivo čakali na súdne rozhodnutie a keďže sa im zdalo prídlho čakať, nuž pomohli si sami, ale pre nich dosť nepekným činom. Vrátili sa totiž v auguste r. 1705 nasilu do bezplatnej školy u sv. Sulpicia, zneuctili Bratov a vyhнали lepšie oblečených chlapcov a pobrali všetko školské náradie. Farár u sv. Sulpicia, de La Chétardye, bol jediný človek, ktorý mohol vtedy tamojším Bratom pomôcť, lebo vlastne jemu tie školy patrily, ale on za nich nepreložil ani krížom slamy. Vari si myslel: takto dostanem Školských Bratov ľahšie do svojej moci. Potom okrátko vyhlásili súdne rozhodnutie. Apeláciu pána de La Sallea neprijali a

okrem toho mu zakázali zakladať bez dovolenia školaštického v hlavnom meste bezplatnú školu alebo učiteľský ústav. Čo iného si mal počať trpkosť skúšaný človek, ako zatvoriť všetky školy v Paríži a voľných Bratov porozdeľovať po iných ústavoch krajiny.

No dobrú vec si začneme až potom ceniť, keď sme ju stratili, a tak to bolo aj tu. Keď Bratia z farnosti sv. Sulpícia odišli, povstal tam strašný nárek. Mnohí rodičia plačúc prosili farára, aby povolal znovu tých znamenitých učiteľov a vychovávateľov.

Čo sa farár i usiloval obsadiť školy svetskými učiteľmi, jednako sa mu to nepodarilo a napokon mu prichodilo prosiť svätého Jána de La Sallea, aby sa Bratia vrátili. Poučený skúsenosťami, podrobil sa na všetky podmienky, ktoré svätý zakladateľ kládol na zaistenie úplnej slobody Spoločnosti. Aby Bratov zachránil pred prenasledovaním učiteľov krasopisu, sľúbil dať každému prihlásenému žiakovi prípustný list, ako sa to pýtalo v pokonaní z r. 1699. Školskí Bratia vrátili sa zas na svoje miesta a mali na čas pokoj.

15. Miesto pokoja.

„Pokoja hojne majú
tí, ktorí milujú tvoj
zákon.“ (Ž. 118, 165.)

Ešte spory s učiteľmi krasopisu neboly ani skončené a už sa ponúkala de La Salleovi nečakaná príležitosť utvoriť pre svoju milovanú Spoločnosť streisko mimo hlavného mesta kráľovstva francúzskeho a spolu uviesť do života množstvo výchovateľských plánov, ktoré mu vnukol jeho bystrý duch a horlivé srdce za spasenie duší. Na to potreboval pokojné miesto, ktoré mu poskytol Rouen, staroslávne hlavné mesto Normandie. V tomto meste mal svoje sídlo arcibiskup Colbert, syn povestného ministra Ľudovíta XIV. Tento cirkevný arcipastier, len čo sa stal arcibiskupom, hneď sa staral o výchovu mládeže. Keď ho pozdravili v jeho diecéze už osadení Bratia, prijal ich veľmi láskavo. Potom pozval ctihodného zakladateľa do Rouenu, aby sa s ním poradil o založení bratských škôl. Služobník Boží, obsypávaný v Paríži tisícorakými ťažkosťami, videl v arcibiskupovom hlase riadenie Božie. Veď už veľmi túžil po tichom a osihotenom mieste, kde by spokojne mohol pripravovať svojich mladých Bratov na ich vznešený výchovateľský stav a kde by uviedol do života svoje mnohé plány, na ktorých jeho duch pracoval. Pozvanie teda rád prijal. Arcibiskup potom našiel Školským Bratom

prvého priateľa v hlavnom prezidentovi parlamente Normandie, v pámovi de Pont-Carréovi. Obidvaja páni sa usilovali pripraviť de La Salleovým učiteľom čo najširšie pôsobisko. Arcibiskup Colbert vyjavil svätcovi pri jeho návšteve, že najprv zamýšľala prepustiť Školským Bratom bezplatné školy v Rouene, ktorých bolo niekoľko a ktoré v tých časoch už-už zanikali. Bezplatné školy boli pod správou riaditeľstva nemocnice, i prichádzalo prekonať veľké prekážky, kým sa myšlienka uviedla do života. No vplyvní priatelia diela prekonali všetko. Na jar roku 1705-ho počali Bratia v Rouene účinkovať a ako všade, tak i tuhá vzbudili ich úspechy pozornosť širších vrstiev. Arcibiskup a predseda parlamentu osobne navštevovali kvitnúce školy a hmotne napomáhali rozmnožovať triedy. Obidvaja radili svätému zakladateľovi preložiť noviciát do Rouenu.

Pani Louvois, vdova po ministrovi Letellier-Louvoisovi, mala v rouenskom predmestí veľký majetok, ktorý pozostával z mocných stavaní a veľkých záhrad, všetko v rozmere so 7 ha. K tomu patrila i priestanná kaplnka, ktorú postavil bývalý majiteľ na česť sv. mučeníka Yona (Jonáša), učeníka sv. Dionýza. Arcibiskup odporúčal tento majetok pre noviciát, veď to bolo preň ani stvorené. Majiteľka, pani Louvois, počula už od svojho príbuzného, arcibiskupa Letelliera v Reimsi, o ctnostiach sv. zakladateľa, nuž dala mu majetok do prenájmu na

šesť rokov za malý peniaz, 400 frankov ročite. Tak premiestnili noviciát Školských Bratov, škôlku dorastu do Rouenu, alebo presnejšie do Sv. Yona. Prevážanie do Normandie vykonali tak potichu, že nedozvedeli sa o ňom ani nepriatelia. Svätý zakladateľ vymenoval Brata Bartolomeja za riaditeľa novicov. Nebol ani on ešte dávno v Kongregácii, ale odbavil, ešte pred vstúpením, klasické a filozofické štúdiá, mal znamenité ctnosti a osobitnú schopnosť iných vychovávať.

Bohaté rodiny z Rouenu, Paríža a z iných miest kráľovstva prosily de La Sallea, keby založil pre ich synov vyššiu školu, kde by popri dôkladnej výchove dosiahli aj nejakých vedeckých znalostí. Veľký vychovávateľ so svojimi Bratmi zostavil program, rozdelený na dve časti. Prvá obsahovala okrem náboženstva: čítanie v materinskom jazyku, v latinčine a v rozličných rukopisoch, potrebné písomnosti, cvičenie v gramatike, v pravopise, v počtoch, v speve a v kreslení. V druhej časti vyučovalo sa popri náboženstve najmä dejepisu, zemepisu, písomníctvu, rečníctvu, účetníctvu, merníctvu, staviteľstvu a prírodopisu. Roku 1705-ho otvoril vo Sv. Yone pre chovancov ústav, ktorého žiakov vyučovali podľa spomenutého programu. Učenie latinskému jazyku bolo a ostalo vytvorené. Po vzore tohto ústavu zakladali Školskí Bratia skoro iné ústavy, v ktorých učebný plán podľa miestnych pomerov doplnili aj inými predmetmi, ako: živými

rečami, hudbou, zemepisom, mechanikou a vyššou matematikou. I vtedy, ako je to i dnes, pre daktoré povolania nebolo potrebné študovať klasické reči: lež chýbala v školskej organizácii stredná škola bez latinčiny. Ján de La Salle vyplnil túto medzeru, keď založil *prvú reálku*. Nadviazal ju na ľudovú školu. Vo Sv. Yone bola botanická záhrada, sbierky fyzikálnych prístrojov a bohatá knižnica pre chovancov. Dobré hovorí starý rukopis: „Vo Sv. Yone vyučujú všetko, čo treba pre kupectvo, financie, vojenstvo, staviteľstvo a matematický odbor; krátko: všetko, čo sa môže mladík naučiť, okrem latinčiny.“ Spomenuté dielo je jedným z najväčších zásluh tohto svätca. A duchovní synovia sv. Jána de La Sallea dosiaľ riadia reálky v rozličných krajinách sveta, usilujúc sa prispôbiť ich pomerom toho-ktorého národa.

Netreba zabúdať, že i popri rozličných učebných predmetoch, ktoré vo Sv. Yone vyučovali, ústav bol nábožensko-vychovávacím ústavom, kde bolo hlavným cieľom vychovávať dobrých, inteligentných kresťanov a preto nielen vyučovali náboženstvo, lež najmä cvičili podľa neho žiť a na to kládli hlavnú váhu. Vyučovanie a vychovávanie bolo presiaknuté kresťanským duchom. Úspechy ústavu boli tak zrejmé, že išla o ňom dobrá povest' široko-ďaleko. Nie div teda, že rodičia svojich nepodarených synov, ktorí napáchli zlými zásadami a ešte planšími mravmi, doviedli k svätcovi, aby spravil z nich

to, čo nevládala vykonať rodinná kázeň a unúvania sa doterajších učiteľov. Svätec zariadil pre takých chlapcov v oddelenom stavisku osobitný ústav s iným denným poriadkom. Vyučovali ich to isté ako iných, poriadnych chlapcov, no nesmeli sa s nimi stretať. Aj tu sa ukázal zrejmy úspech. Chovanci, čo sa napravili v každom smere a od koreňa, šli potom do reálky.

Predseda parlamentu, ktorý pri svojich častých návštevách vo Sv. Yone vidal utešené ovocie tuná konanej roboty vo výchove a vyučovaní, celý uveľičený, prosil svätého zakladateľa, aby, vraj, založil ešte oddelenie pre takých chlapcov, ktorých odsúdili na dočasný trest do káznice. Svätý Ján de La Salle našiel vo svojej veličiznej duši a vo svojom praktickom smysle prostriedky a spôsoby, ako spraviť z tých neborákov osožných členov ľudskej spoločnosti. Otvoril t. zv. *polepšovňu*. Takých chovancov, čo boli pre svoje náruživosti postrachom do budúcnosti, zavreli do ciel, v ktorých našli pokoj pre svoju rozrušenú myseľ tým, že sa tam zapodievali vtákmi a kvetinami a tak sa im zapáčila samota, že sa mohli neskôršie stýkať s ostatnými bez nebezpečenstva.

De La Salle poskytol im vyučovanie v materinskom jazyku, v písomníctve a v počtoch, aby ich prinútil konať šľachetnú prácu duševnú. Iným zariadil všakové dielne, v ktorých ich vyučovali všelijakým remeslám. Počujme, čo vraví o ústave ka-

nonik Blain, známy životopisec sv. Jána de La Sallea: „Až ťažko uveriť, koľko skazených mládencov takým činom uviedli na dobrú cestu. Koľko vzdorovitých a hlavatých detí naučilo sa tu skromnosti a poslušnosti, koľkí sa obrátili k svojim povinnostiam a ctnostiam! Väčšina tých, ktorých vychovali v Sv. Yone, dokázala v neskoršom živote silu a pôsobivosť výchovy, ktorú im tam dali.“ Bolo to vzácné ovocie, ktoré dozrelo pod opaterou nadaného vychovávateľa. Len sám Pán Boh mohol spočítať obety, modlitby, práce, ťarchy, kríže a mŕtvenia, ktoré veľký svätec a jeho Bratia vykonal, aby vyprosili na výchovávacie dielo milosť Božiu a požehnanie, i aby mu zaistili ustavičné ovocie.

16. Zradený a opustený.

„Môj Vysloboditeľ si Ty: prečo na mňa zabúdaš a prečo chodím smutný, keď ma sužuje nepriateľ?“

(Ž. 41., 10.)

Školskí Bratia mali v južnom Francúzsku už niekoľko škôl. Boly ony však od noviciátu v Sv. Yone veľmi vzdialené. Okrem toho bolo v týchto krajoch inakšie podnebie a inakší národnostný duch, ako v severných krajoch Francúzska. Keď mali teda na

juhu jestvujúce školy rozkvitať, bolo treba založiť tam noviciát, ktorý by bol pre Spoločnosť v Južnom Francúzsku strediskom, ako bolo už na severa. Pri vizitačnej ceste na juh ctihodný zakladateľ našiel všade priaznivé prijatie, menovite v Marseilli. Vážení duchovní a svetskí mešťania prosili ho, aby tuhá založil kolísku pre svoju Spoločnosť. S radosťou sa na to podujal. Založil noviciát v Marseilli. Počet jeho priateľov a priaznivcov rástol. Dobrovoľné príspevky, na ktoré bol vo svojej chudobe odkázaný, prichádzaly mu vo veľkom počte. Ale kdeže ostaly kríže, čo dosiaľ poznačovali všetky jeho cesty? Kde je kríž, znak Božieho požehnanie a záruka trvanlivosti veľkých činov? Predtým stretal sa všade s nedôverou, nepriateľstvom a prenasledovaním, a tu nič takého! Azda Boh kríža ho opustil? Objasnenie ukázalo sa skoro.

Jeho noví priatelia a pomocníci pozvali ho na cirkevnú poradnú schôdzku. Služobník Boží prišiel. Ale ako sa zarazil, keď tam počul reči proti pápežovi a proti všetkým biskupom a kňazom, ktorí boli pápežovi verní. Celé shromaždenie pozostávalo z tajných janzenistov, tej nebezpečnej sekty, ktorá sa neopovážila verejne napadnúť Cirkev, lež ako had ukryla sa v jej lone a hrozne jej škodila. Rozhorčený nad počutými rečami, vypýtal si sv. zakladateľ slovo a obraňoval presvedčivo a neohrožene cirkevné stanovisko, ale bolo to márne. Shromaždení chceli ho sľubami sviesť na svoju stranu.

Ak sa im poddá, budú podporovať všetkými prostriedkami jeho veľké dielo a zaopatria mu výnosné biskupstvo atď. Vidieť, že už mali veľký vplyv. Ináč, vraj, pocítil by ich moc. Služobník Boží nedal sa svať, ostal verný Cirkvi a jej hlave. Skoro potom vydali janzenisti hanobný spis, ktorý mohol verejnosti ukázať janzenistov v pravom svetle. Napísali ho proti zakladateľovi Školských Bratov a ním chceli pred verejnosťou pripraviť ho o česť a o dôveru. Sv. Ján de La Salle podvrátil svojím spisom všetky potvárania; no tajný boj proti nemu neprestal. Jeho Bratia veľa vytrpehi od janzenistických nepriateľov a tak isto nádejný noviciát v Marseilli bol celkom zničený. Zúril zasa boj proti sv. de La Salleovi a proti jeho Spoločnosti v južných krajocho Francúzska. Na severe, v Paríži, kde už toľko trpkého skúsil, ukazovaly sa už predtým čierne mrákavy, ktoré hrozily mladej Spoločnosti. Pozrime, ako sa to vyvinulo: Vo februári r. 1707 prišiel k ctihodnému zakladateľovi v Paríži dvacaťdvaročný bohoslovec, hodil sa mu k nohám a veľmi prosil o dvoch Bratov, aby mohol vykonať predsa-
vzaté dielo lásky k bližnému — otvoriť školu pre mladých remeselníkov. Bohoslovec volal sa Clément; bol synom chýrneho lekára na dvore Ľudovíta XIV., Juliana Clémenta a podľa vtedajšieho zlo-
zvyku mal dostať bohaté opátstvo. De La Salle prijal návrh chladne. Tri dni po tejto návšteve prišiel bohoslovec opäť, plný nadšenia z myšlienky.

o založení učiteľského ústavu. Často sklamaný slu-
žobník Boží nechcel sa nijakým činom podujať na
pochybnú vec. Dotieravý mladík po celý rok kľuč-
koval u de La Sallea a unúval ho návštevami. Na-
šiel aj dom, súci na zamýšľaný učiteľský ústav. Na-
pokon sa dal svätec pohnúť, že prosil arcibiskupa o
dovolenie zriadiť nový rehoľný dom. Po schvaľujú-
cej odpovedi považoval to za vôľu Božiu. Vyhliadnutý
dom mali zaplatiť. Pýtali zaň 13.000 libier. Clément
prišiel istého dňa k de La Salleovi a priviedol si
svojho verného priateľa Rogiera, aby podpísal kúp-
nu smluvu, lebo sám bol ešte neplnoletý a nemohol
vystupovať ako kupec. Nahováral de La Sallea po-
žičať priateľovi čiastku, aby mohol splatiť prvú
splátku. De La Salle dal Rogierovi 5.200 libier,
ktoré mal na iný učiteľský ústav, čo mal založiť.
Keďže však Rogier nechcel vystaviť poistenku,
spravil to Clément sám. R. 1709 Clément obsiahol
očakávané opátstvo a s ním ročný dôchodok 7.500
libier. Lež zatiaľ sa dozvedel o kúpe otec. Pretože
kúpu vykonal syn pod cudzím menom a ešte ne-
plnoletý, žiadal otec, aby ju zrušili. Hoci syn ne-
chcel otca poslúchať, on jednako začal ubližovať
de La Salleovi, lebo mu, vraj, sviedol syna. Obža-
lovaný svätec bol vtedy priam na vizitačnej ceste
v južnom Francúzsku. Chytro prišiel do Paríža.
Ochotný bol na hocijaké vyrovnanie a chcel pre-
pustiť aj dom nádvornému lekárovi. Ale márne.

Lekár usiloval sa každým činom obrať de La Salle o česť a o slobodu.

Aby bola miera dovŕšená, prestúpil aj mladší Clément na stranu otcovu, on, ktorý svojou dotieravosťou šľachetného de La Sallea zaplietol do nešťastnej veci. Poslal mu vyhlásenie o neplatnosti ním uzavretých smlúv. Stav vecí stal sa pre služobníka Božieho veľmi vážny, lebo aj Rogier nastúpil súdnu cestu, aby dostal dom, ktorý kúpil na svoje meno (ale nie za svoje peniaze). Sv. Ján de La Salle mal vtedy úmysel v minulom roku prerušenú vizitáciu dokončiť. Preto nechcel čakať na koniec procesu. Vypracoval pamätný spis a priložil 13 listov, ktoré dostal od mladého Clémenta, taktiež odovzdal niekoľkým vážnym ľuďom pred svojím odchodom kvitanciu na 5.200 libier, s prosbou, aby sa ho zaujali a z kresťanskej lásky ho zastávali. Právnici, ktorým oddal menované spisy, postavili sa proti sv. de La Salleovi a tak ostal celkom zrazený a opustený.

Rozsudok, týkajúci sa bohoslovca, teraz opäť Clémenta, skoro vyhlásili. Obžalovaný mal žalobníkovi vrátiť kvitanciu, znejúcu na 5.200 libier a s tým ešte 2.300 libier, ktoré Clément daroval pri rozličných príležitostiach na učiteľský ústav. Všetky od neho podpísané listiny vyhlásili za neplatné a súd pripojil ešte hanoblivú poznámku: „Zakazujeme pánovi de La Salleovi podobné výkony, ako vyberať od nepľnoletých detí peniaze, alebo takými

prostriedkami si pomáhať a odsudzujeme ho zaplatiť všetky súdne trovy.“

Druhým rozsudkom vyhlásili Rogiera za majiteľa dotyčného domu.

Celý prípad ukazuje v zlom svetle vtedajšie súdnictvo. Ale ešte čosi vidieť v tomto dlhotrvajúcom procese: Za kulismi hrali svoje intrigy iní ľudia, ľudia, ktorí už skôr usilovali sa postaviť iného na miesto de La Sallea za predstaveného Spoločnosti, ľudia, ktorým boli služby Školských Bratov veľmi milé, ale ktorým nebol po vôli ich zakladateľ. Boh však svojich neopúšťa. Jeho veľký služobník vyšiel z prenasledovania oslávený, kým jeho nepriateľov zastihla hanba. Opát Clément neskoršie bol obžalovaný z účasti na protištátnom sprisahaní a ako hrubý zločinec bol reťazami poviazaný a odsúdený na smrť, dostal však milosť a trest smrti zmenili mu na doživotné väzenie. Rogier kajal sa na smrteľnej posteli a hľadel odškodniť svätého zakladateľa aspoň niečím za spôsobenú škodu, zanechajúc mu „z povinnosti svedomia“ ročný dôchodok 360 frankov.

Sv. Ján de La Salle ostal v južnom Francúzsku za dva roky. Chcel touto dlhou neprítomnosťou učiť Bratov na severe, bez jeho bezprostredného spravovania, celú Spoločnosť riadiť; musel už myslieť na smrť, keď prekročil už šesdesiatku. Bratia ostali na svojich miestach i pri najväčších ťažkostiach. Tu vyskytol sa opäť už často opakovaný

pokus, vyrvať riadenie Spoločnosti z rúk zakladateľových: teraz iným spôsobom. Kňaz, menom de Brou, dorozumený s miestnym farárom, bol na jeho odporúčanie od arcibiskupa vymenovaný za dozorcú bratských škôl u sv. Sulpicia. Cirkevný hodnostár nijako nemal v úmysle odstrániť de La Sallea z predstavenstva. V prítomnosti početnej spoločnosti uisťoval Školských Bratov: „Povedzte pánu de La Salleovi, že si ho vždy ctím. Je svätý človek. Odporúčam sa do jeho modlitieb.“ Bola to akási satisfakcia. Pán de Brou mal byť podľa vôle arcipastierovej dozorcom bratských škôl, ale nie predstaveným Bratov. On si však predstavoval svoj úrad celkom ináčej, lebo tak si to želal ten, čo ho upotrebil za nástroj, tak to chceli aj iní nepriatelia sv. de La Sallea. Dielo, ktorému on venoval svoj život, chceli roztrhať na jednotlivé diecézne spoločnosti a podľa želania biskupov a farárov premeňovať ho. Celkom inakší bol plán bystrozrakého zakladateľa: Jeho Spoločnosť mala byť medzinárodnou, trvanlivo spojenou jednotným vnútorným riadením. Pán de Brou miešal sa do najtajnejších vecí domov v Paríži, prijímal vstupujúcich členov podľa ľubovôle a usiloval sa zmenšovať riaditeľov vplyv. Brat Bartolomej, ktorý zastupoval v Paríži ctihodného zakladateľa, nezabúdal o všetkom ho upovedomovať. Svätec sa však nevrátil do Paríža, lež tešil sa, hovoriac: „Ak je moje dielo od ľudí, zanikne, ak je však od Boha, nijaké ľudské namáha-

nie ho nezničí.“ Tu vykonali Bratia krásny čin, ktorý dokazuje, akú vysokú mienku mali o svojom zakladateľovi a o jeho ctnosti. Riaditelia a najstarší Bratia z Paríža, zo sv. Dionýza a z Versailles, poslali mu listok poslušnosti tohoto obsahu:

„Premilý Pán a Otec! My prví Bratia kresťanských škôl uznávame pre väčšiu česť Božiu, pre blaho Cirkvi a našej Spoločnosti za veľmi vážnu vec, aby ste prevzali hlavné riadenie a starostlivosť o sväté dielo Božie, ktoré je aj Vaším dielom, nakoľko sa Bohu páčilo upotrebiť Vás na jeho založenie a tak dlhé riadenie. Všetci sme presvedčení, že Vám Boh dal a i ďalej dáva potrebné milosti a schopnosti, aby ste dobre spravovali túto novú Spoločnosť, ktorá je Cirkvi veľmi užitočná. Podľa spravodlivosti musíme uznať, že ste ju zavše úspešne a vzorne spravovali. Preto prosíme Vás pokorne a v mene, i z rozkazu Spoločnosti, ktorej ste prisľúbili poslušnosť, vyzývame Vás, aby ste neodkladne prevzali hlavnú správu Spoločnosti. Na potvrdenie sme podpísali. Stalo sa v Paríži 1. apríla 1714.“

Bratia dosiahli svojho úmyslu. De La Salle z poslušnosti hneď odcestoval do Paríža. Zatiaľ navrhol pán de Brou v arcibiskupskej kancelárii zmenu pravidiel pre Spoločnosť Školských Bratov a žiadal schváliť ju. Arcibiskup mu odkázal, aby nechal pravidlá mladej Spoločnosti na pokoji a radšej dozeral vo školách. Toto rozhodnutie stalo sa priam

vtedy, keď svätec prišiel do Paríža. Farára de La Chétardye, ktorý mu bol narobil toľko ťažkostí, našiel už medzi živými. Jeho nástupca bol Bratom priaznivý. De Brou nezasahoval už do práv Bratov. Tým sa pominulo veľké nebezpečenstvo. Zrada, ktorú na služobníkovi Božom spáchali, bola jeho osobnou poníženosťou, svornosťou Bratov a najmä pomocou Božou zničená.

17. Slniečny lúč.

„Oplývam radosťou pri
všetkom našom súžení.“

(II. Kor. 7., 4.)

V najťažších utrpeniach pozdvihol mnohoskúšaný de La Salle svoje srdce k Tomu, ktorý všetko na dobré obracia. A s neba dosiahol útechy pre svoju zarmútenú dušu. Priam vtedy, keď bol skoro od všetkých opustený a zradený, ukázal mu Božský Majster, ako je mu milá jeho trpezlivosť a odovzdanosť vo všetkých trápeniach. Ako nejaký slnečný lúč v smutných zimných dňoch, tak ukazujú sa nám niektoré chvíľky z časov prenasledovania v jeho živote.

Na cestách, ktoré svätec častejšie konával do južného Francúzska, všade ho najlepšie prijali. Jeho milí Bratia obrátili na seba pozornosť širších kru-

hov vernosťou k' reholi, pobožnosťou, umŕtveným životom a prekvapujúcim úspechom vo výchove a vyučovaní a tým oslavovali meno svojho zakladateľa v najodľahlejších krajoch. Jeho Spoločnosť rástla navidomoči, zavše pribúdalo kláštorov a škôl, počet jeho duchovných synov rástol každým dňom a tisíce chlapcov a mladíkov dostalo od nich výchovu a potrebné vzdelanie. Iste veľká útecha pre svätého a znak Božskej priazne a milosti.

Vzdelaní mladí ľudia pristupovali mu za pomocníkov v jeho diele. Na istej vizitačnej ceste na juhu stretol sa v osamelom pútnickom mieste na hore Parmenia, neďaleko Grenoble, s mladíkom, ktorý ta prišiel v hrubom pútnickom odeve. Bol to výborne vychovaný šľachtic. Menoval sa Dulac de Montisambert. V štrnástich rokoch išiel za vojaka a po roku stal sa nadporučíkom. Pri jeho mladosti bolo prirodzené, že neodolal vo všetkom pokušeniam vojenského života. Oddal sa hazardnej hre, a veľké prehry, čo v nej utrpel, pohly otca žiadať o jeho prepustenie od vojska a pojať ho domov. Po nejakom čase mysleli, že sa už polepšil a dovolili mu vstúpiť do iného pluku. Ale stará neprávosť ožila zas a opanovala svoju obeť. Po veľkých peňažitých stratách začal napokon rozmýšľať. Tu sa stalo, že bol v bitke pri Malplaquet ťažko ranený. V chorobe obľúbil si čítať životy svätých. Hrdinskosť kresťanských bohatierov ctnosti urobila na jeho dušu veľký dojem. Milosť Božia sa ho

ujala a jako kedysi sv. Ignác z Loyoly, i on rozhodol sa zriecť služby zemského kniežata a venovať sa službe kráľa nebeského. Dvaadvacaťročný vyžiadal si prepustenie, predal svojho koňa a išiel do Grenoble, kde za desať mesiacov opatroval chorých v nemocniciach. Podniknúc potom púť do Ríma a do Loreta, stretol sa na Parmenii so sv. Jánom de La Salleom, ktorého prosil o prijatie do Spoločnosti Školských Bratov. Svätý skúšal jeho povolanie a pojal ho 19. marca 1713 na sviatok sv. Jozefa do Grenoble, dal mu šaty Školských Bratov a dal mu meno Brat Ireneus. Tento Brat preukázal Spoločnosti veľké služby neskoršie ako novicmajster v Sv. Yone.

Na inej ceste počul sv. de La Salle, že istý jeho starý priateľ, gróf du Charnel, na smrť ochorel. Ako veľa iných, dal sa i tento gróf zväbiť do osidiel janzenistov, zhubného bludárstva tých čias. Ľudovít XIV. napokon vypovedal poblúdeného grófa z Paríža na zámok Charnel. Teraz bol na smrteľnej posteli. Svätý de La Salle, hoci znal hlavatosť janzenistov, nedal sa odstrašiť a išiel na zámok Charnel. Chorý veľmi trpel po bolestnej operácii a nábožný priateľ usiloval sa ako len vládol zachrániť ho od večnej záhuby a priviesť do lona Cirkvi. Obrátenie sa podarilo. Gróf zomrel, keď ho náš svätec smieril s Cirkvou. Umierajúc, pozdvihol oči k nebu a ďakoval Pánu Bohu, že mu zachránil dušu.

Práve v tom istom čase podarilo sa svätcovi aj

iné obrátenie. Mladý bohoslovec, 18-ročný, z bohatej rodiny, bol rodičmi určený na duchovný stav, hoci nemal povolania. Tri roky usiloval zbaviť sa tých pút, do ktorých ho, ako hovoril, nanútili. Jeho verejné chyby, lepšie povedané vášne, naľakaly rodičov a preto dali ho oratoriánom, aby ho priviedli na lepšie cesty. Keď si mysleli učitelia, že spí, raz preliezol záhradný plot a prebdel celú noc v divadle, pri tanci a v hre s kamarátmi, ktorí neboli lepší ako on. Tu poradili sami oratoriáni rodičom, aby svojho syna poslali sv. de La Salleovi. A naozaj, život Školských Bratov, ktorý mal teraz pred očami, účinkoval naňho tak, že začal o svojom doterajšom živote vážne rozmýšľať. Pohľad na sv. zakladateľa naplnil ho neodolateľnou úctou, že sa rozhodol, odokryť mu svoju dušu. Nielen že vykonal si uňho generálnu spoveď, ale chcel navždy ostať pri ňom a stať sa Školským Bratom. Jeho rodičia sa veľmi tešili nad jeho obrátením, ale nechceli nijakým činom dovoliť, aby sa stal Školským Bratom. „Stav učiteľský“, hovorili, „je prinízky pre našu rodinu.“

Plačúc, zanechal mladík bratský dom. Dali ho do inej rehole, kde však upadol do zdĺhavej choroby a zomrel v žiali, keďže nemohol uskutočniť svoje povolanie jako Brat kresťanských škôl.

Životopisci rozprávajú ešte iné divné obrátenia, ktoré sv. Ján de La Salle v tomto čase vykonal s mladíkmi. Nechže spomenuté dostačia, aby nás

presvedčily, aký veľký vplyv mal na ľudské srdcia a aký príjemný bol v očiach Pána Boha, ktorý činil skrze neho také divy milosti.

18. Zaistený na všetky časy.

„Hľa, aké dobré a aké príjemné je, keď bratia žijú spolu vo svornosti.“

(Ž. 132., 1.)

Sv. Ján de La Salle, ako sme už povedali, pri svojom návrate našiel všetko v úplnom pokoji. Odišiel teda opäť do Sv. Yona pri Rouene, kde arcibiskup bol jeho priaznivcom a kde rozsiahly ústav krásne prekvital.

Tam žil ticho, skryto a býval v chudobnej izbičke. Zamýšľal teraz vykonať už dávno pripravovaný plán. Súč už šesdesiatpäť rokov starý, myslel na smrť a záležalo mu veľmi na tom, aby vyvolili jedného z Bratov za svojho nástupcu. Boli totiž mnohí, najmä medzi duchovnými, ktorí sa nazdávali, že Bratia nemôžu sami svoju Spoločnosť spravovať, keďže nie sú kňazmi. Táto mienka, hoci pochybená, bola všade uznávaná a istotne by bola mladú Spoločnosť zničila, keby nebol ctihodný zakladateľ pred smrťou konal opatrne. Bolo veľké nebezpečenstvo, že jej dajú predstaveného, ktorý by nebol z jej lona. Mohol by však taký hlavný predstavený

Spoločnosť úspešne riadiť a rozširovať, keby sám nebol vychovaný podľa jej ducha a nevžil sa do jej zásad? Také zariadenie by bolo rozkvitajúcu Spoločnosť rozkúskovalo na mnohé diecezánske a farské ústavy, bola by bývala ponechaná rozmarmor dočasných ochrancov a napokon by bola istotne zanikla. Sv. zakladateľ mal však iné úmysly a preto chopil sa teraz, na sklonku života, prostriedku, ktorý by poskytol Spoločnosti pevne ustálený základ, ktorý sa naozaj dokázal už cez dvestopädesiat rokov. Svätý shromaždil najstarších Bratov severného Francúzska a prejavil im, že zamýšľa zriecť sa úradu hlavného predstaveného a že si žičí, aby Bratia zpomedzi seba vyvolili jedného za hlavného predstaveného. Bratia sa zľakli úmyslu svojho Otca, napokon však nemohli odolať dôkazom rozumu. Brata Bartolomeja poverili, lebo už aj v Paríži zastupoval svätca, ponavštevovať všetky domy Spoločnosti a pritom mal Bratom oznámiť nastávajúce hlavné shromaždenie. Spolu mu mal každý Brat prisľúbiť, že prijíma a bude zachovávať rozhodnutia tohto shromaždenia. Brat Bartolomej cestoval, aby ušetril čas, koňmo. Všade našiel u Bratov najoddanejšiu lásku a prívetivosť a po päťmesačnej ceste vrátil sa šťastlivo v máji 1717 do Sv. Yona. Na Turíce toho istého roku shromaždilo sa šestnásť riaditeľov. Šiesti nemohli prísť. Svätec sa nezúčastňoval porád. „Ostanem vo svojej izbe a budem sa za vás modliť k Duchu sv. Vstúpim medzi vás, len

aby som konal duchovné prednášky.“ Po trojdenných cvičeniach išli voliť. Ráno toho istého dňa prijali všetci sv. prijímanie a vzývali o pomoc Ducha sv. Voľba konala sa lístkami a väčšinu hlasov dostal Brat Bartolomej. Tak sa stal hlavným predstaveným Bratov kresťanských škôl. Podpísal protokol s vyhlásením, že prijíma voľbu, aby dokázal poslušnosť, ktorú sľúbil a pripojil uistenie, že sa pousiluje zo všetkých síl, aby rozširoval česť Božiu a prispel Spoločnosti. Potom oznámili výsledok svätému. Celkom nič sa nečudoval, veď očakával taký výsledok. Veľmi sa radoval, že je pozbavený predstavenstva a že jeho Spoločnosť je zaistená do budúcnosti. Zvolal: „Nech je Boh chválený, nič sa nezmení, po dlhý čas cvičil sa už Brat Bartolomej v úrade hlavného predstaveného!“

Nový hlavný predstavený prosil, aby mu prideliť dvoch asistentov, s ktorými by sa mohol radieť v dôležitých záležitostiach Spoločnosti. Vyslyšali jeho prosbu a zvolili ešte dvoch riaditeľov za asistentov. Keďže Brat Bartolomej bol novicmajstrom a tento úrad nedal sa vykonávať s úradom hlavnej správy, zvolili za novicmajstra Brata Ireneusa, ktorý sa v tejto funkcii už vyznal.

Potom konali Bratia na prosbu sv. zakladateľa ešte niekoľko schôdzok, aby doterajšie pravidlá (regule) prezreli a skúšali. Sostavili teda svoje mienky a svoje želania a navrhli ich predložiť svätému zakladateľovi, aby rehoľu podľa obsahu a

tvaru dokončil. Prisľúbil veľmi ochotne to vykonať. Slávnostné vďakovzdanie Bohu zakončilo prvú generálnu kapitolu Bratov kresťanských škôl.

Voľba Brata Bartolomeja za generálneho superiora bola radostne pozdravená a jednomyseľne prijatá. Vidieť, akí boli svorní. K novému generálnemu predstavenému sa chovali všetci celkom detinsky. Veď už to, že bol toľké časy novicmajstrom, zaistilo mu popredku lásku jeho bývalých chovancov. Ale i starší Bratia mu boli naklonení pre jeho miernosť, láskavosť a ochotu. Aj on sám sa radieval so sv. zakladateľom a jeho rady poslúchal ani dieťa. Nemohol nikdy zabudnúť, čo je mu podľžný ako zakladateľovi Spoločnosti, a preto veľmi ťažko mu prichodilo dívať sa, ako mu preukazoval svoju úctu, ako predstavenému.

Sluha Boží sa dal horlivo do roboty dokončiť rehoľné pravidlá, ktoré boly už zväčša hotové. Bola to veľmi dôležitá chvíľa v jeho živote, keď dopísané rehoľné pravidlá predložil generálnemu predstavenému. Spis tento bol najcennejší zo všetkých, čo za života napísal. Originál rehole, bohužiaľ, akiste sa stratil. No, z tých odpisov, ktoré Brat Bartolomej potvrdil svojím podpisom a porozosielať do všetkých domov, je jeden exemplár, ktorý poslali do Troyes 31. októbra 1718, ešte v archíve Školských Bratov. Z vďačného srdca velebil Boha ten veľký človek, keď mal pred sebou už dopísanú rehoľu, tú rehoľu, za ktorú toľko robil a trpel,

pre ktorú znášal po desaťročia toľké krivdy. Jeho životné dielo bolo už zabezpečené a tak mohol spokojne zavrieť oči na smrteľnej posteli.

Kým by sme išli opisovať koniec jeho života a vzácnu smrť, treba nám načrtnúť obraz hrdinských ctností tohto svätého človeka a nazrieť aj do hĺbok jeho veľkej a šľachetnej duše a tak ho ešte väčšmi budeme chcieť nasledovať a obdivovať až pred bránu večnosti.

IV. Veniec ctností.

19. Štít viery.

„Spravodlivý žije z viery.“
(Rím. 1., 17.)

Čas Ľudovíta XIV., kráľa francúzskeho, v ktorom žil sv. Ján de La Salle, bol časom náboženských bojov. Janzenisti svojím bludom rozdvojili duchovenstvo. Svätec ani na chvíľku nepochyboval, kde je jeho miesto. Vždy stál na strane Cirkvi a pápeža podľa hesla: „Kde je Peter, tam je Cirkev!“

Pápežská bula „Unigenitus“ bola vyhlásená a porazila janzenistov na hlavu. Práve vtedy vracal sa pán de La Salle z Grenoblu do Paríža. Kardinál Noailles bol v ostatných rokoch veľmi blahosklonný k Školským Bratom, preto chcel sa mu svätec poďakovať za to. Ale keď počul, že Noailles protestoval proti bule, nešiel ho navštíviť, ba radšej zriekol sa jeho priazne voči sebe i voči svojej

Spoločnosti. Veľmi ho trápilo, keď videl, že i jeho vlastný brat Ľudovít, reimský kanonik, postavil sa do radu zatvrdlých janzenistov. Čo neurobil svätec, keď poblúdený brat bol hluchý na napomenutia? Prerušil s ním všetok listovný styk. To veľmi dojalo brata Ľudovíta, ktorý až visel na svojom staršom bratovi a vychovávateľovi. Cítíme to z jeho listu zo dňa 3. januára 1719:

„Najmilší Brat! Vidím, rozhodol si sa zabudnúť na náš styk. Vzdiaľuješ sa od nás už niekoľko rokov; za ten čas mohol som dostať len ťažko od Teba odpoveď na najdôležitejšie veci; ale sa neodriekam svojej povinnosti a opovažujem sa písať Ti nielen preto, aby som Ti preukázal svoju úctu na začiatku roka, ku ktorému Ti žičím najviac šťastia, čo môžeme dosiahnuť na tomto svete, ale aj aby som Ti pripomenul veľmi dôležité veci pre Tvoju Spoločnosť, o ktorých som s Tebou často hovoril a o nich Ti aj písal.“ V týchto vieroučných veciach lepšie pochodil sv. Ján de La Salle u svojich rehoľných Bratov, ako u pokrvných. Keď prišlo pápežské rozhodnutie, on sám nemusel ani nič nového prijímať, ani nič zavrhnúť, a robil, čo len mohol, aby svojich Bratov poučil o význame Cirkvou odsúdených 101 viet. Školskí Bratia vyznačovali sa veľkou oddanosťou k svätej Stolicy a rozhodným odporom proti hriechom janzenistického bludu. Iba jeden sa nachyľoval k tomu bludu, ale svätý zakladateľ, kým žil, držal ho na ceste povinnosti. Po

smrti svätého poddal sa chudák pokušeniu. So svojím janzenizmom bol osihotený v celej Spoločnosti, a aby ho neprepustili, radšej sám vystúpil. Chcel si hľadať slobodu svedomia v cudzine, no keď preto v Marseilli vysadol na loď, tá sa stroskotala so všetkým, čo viezla. Vo viere už predtým stroskotal, nuž teraz dokončil život na stroskotanej lodi.

Keď bol sv. Ján de La Salle v Grenoble, zbadal, že istá pani má od Cirkvi zakázanú knihu, ktorú dostala od janzenistov. Ona sa vyhovárala na svoju nevedomosť a oddala mu knihu, aby ju spálil. Takú istú knihu odstránil už prv zo svojej knižnice, hoci mu Bratia dohovárali, že jemu, doktorovi bohoslovيا, dovoľuje sa mať a čítať také knihy.

Už sme počuli, aké pokusy robili bludári, aby jeho Spoločnosť zavliekli do svojich krážov. Dobre znali zásadu: „Čia je mládež, toho je i budúcnosť.“ Keby si mohli získať pre svoj cieľ toľko škôl, pribudlo by im ohromné posilnenie; preto také vábivé sľuby s ich strany. Ale svätec ostal pevný ako dub. Radšej sa zriekol výhod, čo mu ponúkali a vystavil sa ich prenasledovaniu. „Na všetko, čo nám Cirkev predloží veriť, treba odpovedať: Verím bez kolísania a pochybovania.“ Tak napomínal svojich Bratov a tak i sám robil. V istom liste zanechal svojim Bratom tieto slová: „Všetky vaše usilovania nech smerujú k tomuto: dosiahnuť ducha viery, ktorého upotrebíte ako štítu, aby ste odrazili ohnivé šípy, diablove.“ To bola viera veľkého človeka. Ona ria-

dila všetky jeho skutky, jeho celé spravovanie sa a dávala jeho vnútornému životu smer k nebesám. Ovocie, ktoré priniesol ten duch viery, bola bázeň božia, takže všetkých, čo ho videli, povzbudzoval. Bol hlboko preniknutý prítomnosťou Božou. Keď vstúpil do niektorej miestnosti domu, vždy sa poklonil všadeprítomnému Bohu. Toto nábožné cvičenie predpísal aj svojim nasledovníkom. Aká úctivá bázeň zrkadlila sa mu na tvári pri modlitbe! Breviár sa modlil skoro vždy kľáčačky a holou hlavou. Ukáznenosť a nábožnosť, ktorá sprevádzala jeho spravovanie sa v kostole, účinkovala na Bratov, hej, ešte aj na chovancov. Všetci povzbudzovali veriacich svojou skromnosťou pri službách Božích.

Svätý miloval okrasu Domu Božieho. Byt Bratov bol skromný, zodpovedajúci rehoľnej chudobe. Sídlu Najsvätejšieho malo podľa neho predstavovať slávu a velebnosť Božiu. Prvý jeho životopisec hovorí o ňom: „Zarmucovalo ho, že ľudské príbytky boli krajšie a cennejšie ozdobené ako kostoly a že biedne stvorenia išli k oltáru vo svojej nádhere, ako by sa chceli vysmievať Tomu, ktorý panuje na nebi i na zemi.“

Všetko, čo malo na sebe znak svätenia, mal v najväčšej úcte. V každej miestnosti domu bola svätenička s posvätenou vodou. Keď išiel sluha Boží dvermi, vždy jej použil. Kto ho pozoroval pri sv. omši, mal príležitosť obdivovať človeka viery. Čujme o tom svedectvo: „Spôsob, ako kľakal, vždy sa dotknúc ko-

lenom až zeme, poklona, čo vždy hlboko a nábožným spôsobom a patričnou dôstojnosťou konal, znak sv. križa, čo vždy robil v primeranej veľkosti, slovom: spôsob, ako odbavoval všetky náboženské úkony, všetky rovnakou pozornosťou, slušnosťou a vážnosťou, ukazuje, aký vnútorný duch ho oživoval, aké náboženské presvedčenie mal o všetkom. Bol schopný povzbudiť ľud a vstúpiť mu bázeň a úctu k nášmu náboženstvu.“ (Blain.)

Sv. Ján de La Salle preveľmi si cenil kňazský stav, ktorý zastupuje Boha. Preto bol po celý život neúnavným pracovníkom vo vinici Pánovej. Miloval svoje duchovné rúcho a len hodinu pred smrťou ho odložil. Pudrovanie vlasov a nosenie parochne, ako bolo vtedy vo zvyku aj u obyčajných kňazov, sa mu protivilo. Máme ešte napokon pripomenúť úctu, čo preukazoval svojim predstaveným ako zástupcom Božím? Hoci by bol nositeľ authority i nehodný úradu a hoci by bol s ním i zle zachádzal, jednako sa nepremenil jeho pomer k nemu. Rozpamätajme sa na jeho oddanosť k arcibiskupovi parížskemu, keď ho sosadil z úradu predstaveného Školských Bratov! Neušla mu z úst ani jedna ponosa, ale trpel mlčky. Nasledovníci svätého zachovali si napomenutia a vzor svojho Otca na všetky časy a znak Školských Bratov ukazuje pod ligotajúcou sa hviezdou nápis: Signum fidei — znak viery.

20. Hviezda nádeje.

„Tí, ktorí dúfajú v Pánovi,
dostanú perute ako orli;
bežia a neukonajú sa,
chodia a neustávajú.“

(Iz. 40., 31.)

Jednotlivé črty života sv. Jána de La Sallea nám ukazujú, aká skalopevná dôvera v Boha spočívala v jeho hlboko veriacej duši.

V novom dome v Paríži mali Bratia veľkú núdzu. Robotníci a povozníci končili prácu, keď Brat Tomáš, ktorý sa staral o potreby domu, zbadal, že nemá dosť peňazí vyplatiť robotníkov. Zarmútený v srdci už si predstavoval, ako sa budú robotníci jedovať, kliať, nadávať a tým Pána Boha urážať, keďže im nemôžu dať, čo im patrí. V strachu vybral sa k predstavenému oznámiť mu to. Ani on nemal. Len vraj načím dôverovať v Boha, ktorý vždy pomáha. Deň prešiel a peňazí nebolo. Druhého dňa prišiel Br. Tomáš zas k sv. zakladateľovi, aby sa pono-soval na svoju núdzu. Ale dostal tú istú odpoveď, ako v predošlý deň. Súc presvedčený, že bude vyslyšaný, šiel dôverujúci kňaz do kaplnky a pred-niesol vec Pánu Bohu. Sklamany Brat však vrátil sa k svojej robote a zrazu cítil v duši akési pohnu-tie. Pozrel do starej skrine, ktorú chcel už vyniesť von. Očistil ju a prezrel — a hľa, — našiel v nej peňaženku so 40 toliarmi a to stačilo na výplatu robotníkov. Celý naradovaný ponáhľal sa k sv. Já-

novi de La Salleovi, ktorý mu pokojne povedal: „Vidíte, ako Boh pomáha tým, čo v ňom úfajú!“ Ten istý Br. Tomáš rozpráva inú udalosť: „Keď som bol vo „veľkom dome“ v Paríži prokurátorom, často nám chýbalo i najpotrebnejšie pre živobytie rehoľnej obce. Oznámil som to dobrému otcovi. Kázal priniesť na obed i tú trochu, čo nám Boh dal, vraj čo bude chýbať, on doplní. A naozaj, Boh sa postaral. Na konci jedenia bolo pozostatkov toľko, ako po iné dni, keď sme dostali viacej.“ Kuchár a prokurátor, ktorí len polovicu toľko dali, ako bolo treba pre 60 osôb, začudovaní sa pýtali navzájom, či nedodal niektorý potajomky ešte niečo? Takéto rukolapné zázraky sa staly tri-štyri razy a Bratia zavše skúsili, že ich dobrý otec skoro po celý deň modlí sa za nich.

Raz mu oznámil istý Brat, že nemá čo dať Bratom na večeru. Sluha Boží hneď kľakol a najväčšou nábožnosťou odbavil krátku modlitbu. V tej istej chvíli zavznel pri bráne zvon; vyšli von, a hľa — dobročinná osoba, znajúca chudobu Bratov, priniesla im istú sumu peňazí ako dar. Núdzba bola znovu zahnaná.

Vo Sv. Yone vypukol oheň. Sv. Ján de La Salle modlil sa v nemocnici kľáčkačky breviár. Všetci bežali k ohňu. Utekali veľkým krikom práve popri nemocnici, ale sv. Ján nepočul ničoho. Tak bol pohrúžený do modlitby! Keď po odbavenej modlitbe vyšiel z izby, uzrel mocný oheň, ohrozujúci celý

dom. Nešiel pomáhať rozrušeným Bratom, ale zaraz sa vrátil do izby. Hodil sa pred kríž a prosil vrúcne Boha, aby odvrátil nebezpečenstvo, hroziace jeho Spoločnosti. A hľa, zázrak! Oheň naraz prestal a nebezpečenstvo bolo zahnané. Zrejma ochrana, ktorú skusovali Bratia vo Sv. Yone, poukazuje na veľké účinky modlitby sv. zakladateľa.

Vo Sv. Yone minula sa raz zásoba potravín. Svätec poslal Brata do kartuziánskeho kláštora poprosiť o almužnu. Neprijali ho tam po priateľsky. Keď sa vracal bez almužny, našiel balík listov, ktorý stratil sluha toho kláštora. Brat oznámil to svojmu duchovnému otcovi a ten na to: „Vďaka Bohu, jednako je vôľa Božia, aby nám kartuziáni pomohli. Chodte ešte raz a zaneste im, čo ste našli.“ Brat išiel. Teraz ho prijali veľmi vládne a prior rozkázal dať chudobnému rehoľnému domu sv. Jána de La Sallea niekoľko vriec múky.

Dôvera tohto veľkého človeka v opateru Božiu bola tak neobmedzená, že niekedy sa zdalo, akoby mu bolo nemilé, keď mal, výnimočne, v dome viac peňazí, ako požadovala súrna potreba. Istého dňa ukázal dvom starším Bratom 60 libier. To byly všetky peniaze, čo mali v dome. I povedal: „Čo si počneme s toľkými peniazmi? Vidíte, nie sme celkom chudobní.“ Dobre povedal prvý životopisec nášho svätca, Blain: „Aká veľká bola chudoba v dome, v ktorom 60 libier mali za veľký poklad! Aký duch chudoby oduševňoval človeka, čo sa mal za boha-

tého, keď videl pred sebou 60 libier, ktoré boly na zaokrytie potrieb rehoľnej rodiny.“

Pri zakladaní nového domu bol svätý veľmi skromný v potrebách. Bratia mali dôverovať v Boha. Raz sa mu ponosoval riaditeľ rouenskej školy, že Bratia trpia veľký nedostatok, lepšie by, vraj, bolo, zrieť sa toho miesta, kde nevedia si vážiť služby chudobným dieťkam preukazovanej. „Veríte v Evanjelium?“ pýtal sa sv. zakladateľ. — „Hej“, znela odpoveď. A teraz pripomenul svätec malomyseľnému slová: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a všetko ostatné sa vám pridá!“ Spomenutý riaditeľ prijal rád dôveryplné slová zakladateľove a vtedy pozoroval, ako plynie Božie požehnanie naňho a jeho Bratov.

Dôvera, vyšší stupeň nádeje, ukazuje sa tým, že spokojne a veľkomyseľne odovzdáme sa vo všetkých položeniach a potrebách tohto života, najmä v dňoch skúšky a zármutku, riadeniu Božiemu, úfajúc pomoc od Boha. V tejto ctnosti sa cvičil sluha Boží vždy hrdinským spôsobom; ona ho oduševňovala vykonať mnoho veľkého a šľachetného za česť Božiu a za blaho ľudu. Jeho celý život bol samá trpkosť, ktorú skusoval od ľudí. Keď sa zriekol kanonikátu, aby prevzal spravovanie učiteľov, povstala proti nemu celá rodina a skoro všetci priatelia. Bez pýtania sa svojej prirodzenosti a bez ľudskej obozretnosti chcel založiť svoju Spoločnosť na základe chudoby a úplnej odovzdanosti do opatery Božej,

a aby to ozajstne dal najavo, rozdal svoj majetok chudobe. Preto mu prichodilo často i žobrať chlieb a vyprosiť si z iných rehoľných domov čo len pozostatky z jedla. Často nedostal sľúbené peniaze a znovu sa presvedčil, že jeho prvší dobrodinci sa mu stali najväčšími nepriateľmi. Dom mu vyrabovali a jeho samého zavolali pred súd a nespravodlivo odsúdili. K týmto trpkým skúsenostiam pridal mu aj istý Brat, ktorého bremeno musel niesť sám. Smrť vzala mu dakoľko z najlepších učiteľov a tak boly zmárnené jeho plány. Tajnými úkladmi chceli mu vziať z ruky riadenie Spoločnosti, takže sa zachránil len útekom pred nepriateľmi... Slovom: za 40 rokov vytrpel každý deň toľko protivienstiev a prenasledovaní, koľko len neochvejný v dôvere božej môže zniesť. Po slovách sv. Pavla, v skúškach vložil kotvu svojej nádeje v Boha a nebál sa ani ľudskej zlosti, ani pekelných úkladov. Hej, išiel v svojej hrdinskosti tak ďaleko, že složil taký sľub, aký nenachodíme ani u jedného svätého, totiž radšej hladom zomrieť, ako opustiť dielo Božie, teda zriecť sa založenia učiteľskej spoločnosti pre výchovu mládeže.

21. Na krýdlach lásky.

„Teraz ostávajú viera, nádej a láska ;
tieto tri. Ale najväčšia z nich je
láska.“

(1. Kor., 13., 13.)

Istého dňa shováral sa sv. Ján de La Salle po obede s Bratmi o tom, čo sa v jedálni čítalo. Zrazu v susednej záhrade povstal veľký krik a kliatie, takže Bratia si ani nerozumeli a zapchávali si uši, aby nemuseli byť svedkami tej urážky Boha, ktorú bolo počuť. Prosili v svojom srdci Pána Boha, ktorého velebnosť sa toľko urážala, o odpustenie. Svätec ostal popri tom pohrúžený do seba a nepočul nič. Bratia čudujúc sa, že nedal najavo odpor proti hurhaju, boli veľmi prekvapení, že čuší. Aj na určité otázky okolostojacich, či nič nepočul, neodpovedal. Teraz šípili, že ich Majster bol pohrúžený v Bohu a počúvajúc na Boží hlas v srdci, nepočul zlostné zúrenie zlých ľudí. V rozhovore sa mu vyšmyklo z úst, že ozaj ničoho nepočul. Potom však ľutoval, že to hovoril, keď videl Bratov zarazených. Táto udalosť svedčí, s akou vrúcnosťou sa zamestnával s Bohom v srdci, blčiacom láskou.

Na cestách, ktoré zväčša konal peši, čajsi neprestajne sa zapodieval s Bohom. Modlil sa pri chôdzi i pri oddychu. Raz ho sprevádzal z Reimsu do Paríža Brat Vigneron, čo bol určený do Boulogne. Rozkázal mu, aby ho nechal samého, že sa bude mo-

dliť breviár. Brat ho predbehol. Až neskôršie zbadal, že ho predstavený nenasleduje a ani ho naďaleko nevidieť. Vrátil sa hľadať ho. Napokon ho našiel modliť sa a keď prišiel bližšie, videl ho priam stáť tvárou obrátenou k nebu ako na vychytení. Brat sa veľmi naľakal, ale jednako potiahol ho za šaty, aby sa prebral. Podarilo sa mu to, lež predstavený ho pokarhal: „Či som vám nepovedal, aby ste išli?“ Brata odvtedy opanoval zvláštny odpor, ktorý uňho tak rástol, že chcel opustiť Spoločnosť. Keď počul sv. zakladateľ, že Vigneron chce vystúpiť a oženiť sa, písal mu, aby to neurobil, lebo Boh mu manželstvo nepožehná. Napomenutie bolo márne a nespokojník sa oženil. Dcéru mal slepú a niekoľko detí sišlo mu nešťastne so sveta. Nešťastný otec sa ponosoval u arcibiskupa boulognského a ukázal mu výstražný list sv. Jána de La Sallea.

Aké potešenie našiel v rozjímaní o nebeských veciach, ukazuje nám táto udalosť: Ktorási mníška, ktorej bol duchovným vodcom, prosila ho o radu. Odišiel do domu sestár a prv, ako by bol vstúpil do hovorne, podľa svojho zvyku navštívil P. Ježiša v Najsv. Sviatosti. Tu shováral sa s Božským Spasiteľom za dve hodiny; za ten čas zabudol, načo prišiel, napokon sobral sa a išiel domov. Sestra ho márne čakala. Pri nasledujúcej návšteve vyčitovala mu, že si nestál v slove. Sv. zakladateľ odpovedal: „Sestrička, mne sa vidí, že sme sa shovárali.“ Keď

ináčej nemohol vec obrániť, ani jej už o tom nehovoril.

Milujúci myslí najviac na svoj zamilovaný predmet. Zapodieva sa ním neprestajne. A pretože sv. Ján de La Salle miloval Boha tak srdečne a vrúcne, neprestajnou jeho túžbou bolo myslieť na Boha a jeho veci. Tým si vysvetlíme jeho lásku k samote a k mlčaniu, lebo v hluku sveta nemôžeme najst' Ducha Božieho; preto mal tú istú lásku i k duchovným cvičeniam, ktoré tak často robil, aby lásku Božiu v sebe uchoval. Koľké práce konal za svojho života! Ani najmenšiu povinnosť nezanedbal a pritom si tým viacej dal záležať na modlitbe. Všetky jeho práce boly ustavičnou modlitbou, lebo ich viac ráz cez deň obetoval Pánu Bohu; a keď nemohol vždy priamo myslieť na Pána Boha pre zamestnania, ktoré zaujaly celkom jeho duševné schopnosti, jednako ich všetky začínal s dobrým úmyslom a častejším obnovovaním dobrého úmyslu posväcoval, takže boly neustálou službou Božou. — Najmä rád pozdvihoval svoju dušu k Bohu krátkymi strelnými modlitbami, na ktoré modlitby usiloval sa aj Bratov privykať. Hej, uviedol ich aj do škôl a Bratia konajú ich ešte i za našich čias v škole po každej polhodine, aby si pripomenuli sv. prítomnosť Božiu. Sv. zakladateľ hovorí o tom v jednom liste: „Strelné modlitby odvracajú ducha, ktorý ešte nespočíva celkom v Bohu od pozornosti na veci smyselné a vonkajšie, aby ho zamestnávaly.

duchovnými vecmi. Pomáhajú odháňať a tiež odháňajú neužitočné myšlienky, ktoré dáva do ducha vniknúť stýkanie sa, čo i nie časté, s vonkajším svetom. Vzbudzujú a udržujú nám v srdci oheň lásky Božej, ktorý slabosťou nášho ducha a vlažnosťou srdca časom sa zmenšuje.“ Hoci svätý v prestávkach svoju dušu znovu k nebu pozdvihoval, jednak sa zdržoval stále v prítomnosti Božej, lebo istotne nijaký prostriedok by nespôsobil toľko vnútorného života a spojenia s ním. Každé miesto mu bolo miestom modlitby, bo na každom je Boh prítomný. Deň nestačil jeho horlivej modlitbe, ubral si z noci a strávil jej hodný kus v rozhovore s Bohom. Keď ho prevládal spánok, ľahol si na holú zem, ale iste bol zavše prvý pri rannej modlitbe. Bolo vídať, ako sa celé dni a noci modlieva. Často ho našli o 4. ráno tak kľačať na tom istom mieste, ako ho večer opustili. Vidali ho cez tú dlhú modlitbu vo sv. pokoji, čo prezradzuje vzácne hnutia duše a vplyv Ducha Božieho. Odchádzal od toho cvičenia skoro s takou bolesťou, ako dieťa; keď ho berú z matkiných rúk.

Ako iní svätí, tak aj tento ctihodný sluha Boží mal k niektorým pobožnostiam osobitnú náklonnosť. Obdivujeme u neho osobitnú lásku k Božskému Dieťaťku a k trpiacemu Spasiteľovi. Kríž musel byť v každej miestnosti a denne sa modlil litánie k Božskému Dieťaťku a trpiacemu Spasiteľovi. O úcte k Prevelebnej Sviatosti pohovoríme neskor-

šie. Útla láska k Božskému Spasiteľovi vzbudila v ňom detinskú úctu k Matičke Božej a v nej sa po celý život vyznamenával. Dobre vedel, že podľa slov cirkevných Otcov je Ona žriedlom milostí, ktoré potrebujeme na spasenie. Pamätajúc na túto ozajstnosť, odovzdal svoju Spoločnosť pod jej zvláštnu ochranu. Chodieval i na púte do chrámov, zasvätených Kráľovnej nebies. Členom svojej Spoločnosti nariadil v pravidlách pôst na predvečery marianských sviatkov; Bratom kládol na srdce, aby úctu k Panne Marii vštepovali aj žiakom a tým v nich vypestovali lásku k čistote. Denne sa modlil so svojimi Bratmi ruženec, čo jeho Synovia robia po celom svete i teraz. Hodinky Panny Marie patria v noviciáte k denným cvičeniam. Hlavný sviatok novicov je sviatok Nepoškvrneného Počatia, ktorý sa veľmi okázale svätieva. Preblahoslavenú Pannu Mariu miloval a uctieval sv. Ján de La Salle tak, ako to robili všetci praví katolíci po tisícročia. K nej sa utiekal v ťažkých chvíľach svojho života, ktorý bol tak bohatý na utrpenia. I keď umieral, modlil sa k svojej nebeskej Matičke, kým nevyšvihla sa jeho čistá duša k výšinám nebeským.

22. Znak učeníka Kristovho.

„Po tom budú poznávať všetci, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým.“

(Ján 13., 35.)

Srdce, v ktorom blčí oheň božskej lásky, je naplnené aj láskou k bližnému. Ako útló a horúce miloval sv. Ján de La Salle svojho Spasiteľa, s akou úctou ľnul k jeho ctihodnej osobe! Či teda nemal otvoriť srdce aj všetkým tým, za ktorých Spasiteľ vytrpel a znášal? Hej, služobník Boží objímal útlou láskou všetkých bližných. Vedel si oceniť nesmrteľné duše a nebola mu pre ne nijaká cesta príťažká a nijaká obeť priveľká. Tak na pr. pripojoval sa na cestách k iným púťovníkom, ktorých stretol, začínal rozhovor s nimi, aby ich dušiam osožil. Nejedného veľkého hriešnika tak priviedol svojou láskavosťou a miernosťou na cestu spasenia, pomôžuc mu vykonať dobrú spoveď a potom nad ním bdel a riadil jeho dušu. Životopisci o tom veľa povzbudzujúceho rozprávajú, ale viac je toho, čo sa nesmie povedať pre spovedné tajomstvo.

Istého dňa stretol svätec v lese pri Villers-Cotteret človeka, ktorý mal kňazské rúcho, bol to však vlastne zlodej. Tento oplan bol schopný na hocijaký zločin. Aj k oltáru pristupoval a slúžil „omšu“. Dvoch mladíkov, ktorých mal vychovávať,

vyučil v magických vedomostiach, ktorými sa zapodieval. Ctihodný zakladateľ mu zaraz videl do duše. Iný by bol nešťastníka odohnal, ale on ho chcel na každý spôsob získať. Patričný mu veľmi dôveroval a odokryl mu celú reťaz svojich priestupkov. Svätec vyzval mladíka, aby zašiel ku Školským Bratom do Paríža a tam sa pripravil horlivou modlitbou na smierenie s Pánom Bohom. Ale keď prišiel do domu Bratov, tamojší Brat riaditeľ, hoci mu o ňom sv. Ján de La Salle napísal, nedôveroval mu a bál sa, že by azda pohoršoval Bratov, a preto ho oddelil od nich. Keď sa sv. zakladateľ vrátil do Paríža, vypočul spoveď kajúceho hriešnika a našiel mu miesto v nemocnici. Obrátenie bolo dokonalé, ale skorá smrť ukončila život poblúdenca. Takto to bol svätý aj predpovedal Bratovi riaditeľovi.

Istý mladík z bohatej rodiny, veľmi nadaný, oddal sa všelijakým neprávostiam. Mal úmysel podobne sa vkradnúť do duchovného stavu. Už ho mali vysvätiť, keď ho stihla zrazu triaška všetkých údov a tak mu prichodilo zanechať úmysel. No jednako podarilo sa mu získať si dôchodok 800 frankov ročne, ktorý však neskôršie zapredal za maličkosť (za raňajky). Rozličnými podvodmi si vymohol falošné svedectvá, ktorými sa preukazoval, že je kňazom a opovážil sa i vykonávať posvätné úkony. Keďže ho však počalo strašne hrýzť svedomie, sveril sa doktorým ľuďom, ktorým dôveroval. Radili

mu odbaviť si generálnu spoveď. Bol ochotný vykonať ju, ak najde spovedníka, čo by mu pomohol. Preto išiel do La Trappe ku chýrnemu kňazovi de Rancé, ktorý ho otcovsky privítal, ale nepodarilo sa mu pripútať ho ku kláštoru. Odtiaľ išiel do Moulinu k istému kňazovi Aubrimu, ktorého nábožnosť bola povestná. Ale ani jemu sa úplne nesveril, povediac mu len, že chce byť pustovníkom. Tento ctihodný kňaz zaopatril mu miesto domáceho učiteľa v Mouline. Tu počul veľa chvály o Jánovi de La Salleovi. Išiel teda, keďže ešte vždy cítil výčitky svedomia, do Paríža, vykonať generálnu spoveď u ctihodného sluhu Božieho. Trikrát priblížil sa k jeho spovedelnici, ale nemohol sa osmeliť vyznať svoje hriechy. Ale napokon po štvrtý raz, nemôžuc odolať potešujúcim slovám sv. kňaza, otvoril mu svoje srdce. Pokorným vyznaním a ľútosťou získal si odpustenie a dlho hľadaný duševný pokoj.

Do ústrania v seminári u sv. Marka v Paríži, kde sv. zakladateľ žil, prišli ho raz volať do Bastilly, kde väznili nejakého kňaza pre prečin. Keď nešťastník počul, že pán de La Salle je v Paríži, dal ho vrúcne poprosiť, aby prišiel vypočuť jeho generálnu spoveď. Horlivý služobník Boží ponáhľal sa k väzňovi. Našiel ho v zúfalom stave. Roztrhaná reverenda zakrývala mu len čiastočne od hmyzu stvrdnuté spodné šatstvo. Po sv. spovedi vyhrkly chudákovi slzy vďaky a ľútosti a hovoril: „Odteraz nebude mi väzenie tak hrozným, lebo mi Boh pre-

ukázal milosrdenstvo.“ Láskavý spovedník ho objal a hovoril: „Nechcem odtiaľto odísť bez toho, že by som si nevzal voľačo na pamiatku svojej návštevy. Vymeníme si šaty, obaja z tejto výmeny získame.“ Skoro potom išiel náš svätec v rozodranej reverende ulicami parížskymi spokojný a veselý domov. O niekoľko dní zomrel väzeň povzbudzujúcou smrťou. To bola krásna odmena za lásku svätcovu.

V jednom ústave Bratov, v ktorom sa služobník Boží práve zdržiaval, bol pätnásťročný chlapec, ktorého hlava bola skoro celkom rozrytá odpornými, lišajovými vredami. Z toho vytekala nákazlivá tekutina, ktorá páchla tak odporne, že nik sa neopovážil k chudákovi ani len priblížiť. Dom bol vychovávacím ústavom, takže chlapec mohol byť právom prepustený, aspoň na čas uzdravenia. Ale svätec si zaumienil, že bude sám poľutovaniahodné dieťa ošetrovať a podľa možnosti oslobodí ho od tej choroby. Vzal si ho k sebe a začal ho strihať. Prirodzenosť chcela neraz zvíťaziť, už mu nožničky padaly z ruky. Ale svojou duševnou silou zvíťazil nad odporom, čo sa v jeho vnútri dvíhal; dokončil započatú robotu a obviazal hlavu chorého. A hľa, o niekoľko dní bola celá hlava vyliečená. Bolo jasné, že tak rýchle uzdravenie pochádzalo od požehnania, ktoré vychádzalo z rúk svätého kňaza.

Istého dňa prosila chudobná, chorá ženička svät-

ca o návštevu, aby vypočul jej spoveď. Príduc do chudobného bývania, odložil svrchník, vzal stólu a trpezlivo počúval jej spoveď. Zrazu počala starénka vracať, trpela totiž na žalúdok, a zašpinila tvár a šaty spovedníkové. Ale nedal sa tým nijako rušiť, no tešil úbohú a vypočul do konca jej spoveď, bez toho, že by sa očistil. Premohol svoju prirodzenosť z lásky k bližnému.

Tak rozprávajú životopisci o svätcovi veľa iných príkladov o duchovných a telesných skutkoch milosrdenstva, ktoré konal. V bližnom videl zavše brata Kristovho, dieťa Božie. So zvláštnym potešením venoval sa chudobným. Oni sú podľa výroku sv. Vavrinca „poklady Cirkvi“ a za takých ich považoval aj on. Keď bol ešte kanonikom vo svojom rodnom meste, dovolil im aj proti vôli rodiny denne do svojho domu prichádzať, kde im poskytoval pri telesnej almužne i duševnú útechu a vysvetľoval katechizmus. Už vtedy navštevoval chudobných v ich biednych domoch a zanechával im vždy bohaté dary. Chudobní boli vtedy tým viacej poľutovaniahodní, keďže ich vylúčili z dosiahnutia i najmenších vedomostí. Učiť chudobné dietky písať, považovali za znesvätenie tohoto umenia. A týmto deťom úbohých venoval pán de La Salle celý svoj život; predovšetkým pre nich založil svoju Spoločnosť, svojou učiteľskou rehoľou chcel bojovať proti tomu, čo robí človeka biednym: proti nevedomosti a nedbanlivosti. V tom ohľade objalo jeho veľké,

katolicke srdce nielen mládež svojej vlasti, ale celého sveta. Po celom svete sa mala jeho Spoločnosť rozšíriť. Sv. Ján de La Salle bol priateľom dietok podľa vzoru Božského Spasiteľa. Kdekoľvek bol u Bratov na návšteve a ukázal sa dietkam, už ho radostne pozdravovali a obkľučovali. Pri nich necítil únavy, pamätajúc vždy na slová Božského Priateľa detí: „Nechajte maličkých prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo takých je kráľovstvo nebeské.“

Či dakto miluje dietky, najlepšie poznať podľa toho, čo koná pre ne. Všeobecné dejiny môžu predstaviť len málo ľudí, ktorí by boli toľko hrdinských obetí priniesli, a to práve pre výchovu a vyučovanie mládeže, ako on. Jeho láska k deťom bola naozaj apoštolská, chcel zachrániť ich duše pre večnosť každým činom. A keďže dietky tak miloval, miloval aj tých, čo sa venovali ich výchove — učiteľov. Vždy cítil veľkú bolesť, keď niektorý z jeho duchovných synov chcel opustiť Spoločnosť. Plakal nad takým nevďakom oproti Bohu, predpovedal, vyšším svetlom osvietený, zaslepenému čajsi vždy jeho nešťastie a biedu, ktoré naňho čakajú a jeho predpovede sa, žiaľbohu, plnily.

Tak sa hovorí o istom Bratovi, ktorý sa rozhodol vystúpiť: Svätec nechcel mu dať svetského obleku. Keď sa vyhrážal neverný Brat, že nepôjde na veľkonočnú sv. spoveď, dokiaľ bude v tom dome, predstavený povolil. Brat opustil Spoločnosť, ale o niekoľko dní zomrel bez prijatia sv. sviatostí.

Oproti sebe bol sluha Boží veľmi prísny a málo dbal na svoje potreby, ale neúnavný bol v láske k svojim Bratom. Keď niektorý ochorel, opatroval ho obetavo a nešetril ani výdavkov, ani námah, len aby sa patričný uzdravil. Celé noci prebdel pri jeho posteli, prepustil mu svoju izbičku i lôžko a podnikol neraz ďaleké cesty peši, aby pomohol chorému Bratovi.

Ale náš sv. vychovávateľ nemiloval len učiteľov svojej Spoločnosti, on miloval celý učiteľský stav pre jeho vznešenú úlohu, viesť deti ku Kristu Pánu. Aká veľká bola jeho láska k bližnému, vidieť z toho, že mal o každom dobrú mienku a usiloval sa aj zrejme chyby na dobré si vysvetliť. Neláskavé reči o bližnom sa mu príkrily. Aby príkaz kresťanskej lásky k bližnému celkom vyplnil, preukazoval svoju lásku aj tým, čo ho prenasledovali a osočovali. Jeho srdce nepoznalo nenávisť a nechuti proti bližnému, ktorý mu krivdil. Inokedy sa nebránil, len keď to požadovala česť Božia, alebo blaho Spoločnosti. Obraňoval sa len čušaním, trpezlivosťou, poníženosťou a modlitbou. Ozajstná láska odpúšťa a zabúda na všetky krivdy a odpláca dobrým za zlé. Tak pokračoval náš svätec. Akáže to bola láska k nepriateľom, keď jeho životopisec a vrstovník mohol napísať o ňom: „Mohlo sa povedať, že urážky boli najkratšou cestou k jeho srdcu a svoju útlosť vyhradil tým, čo ho urážali.“

23. Zriekol sa všetkého.

„Veru, veru, povedám vám :
ak zrna obilné nepadne do
zeme a neumre, ono samo
zostane ; ale keď umre,
donáša mnoho úžitku.“

(Ján 12., 24.)

„Líšky majú svoje brlohy a vtáci nebeskí hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavy složiť.“ (Mat. 8., 20.) Takto mohol povedať Syn Boží, keď chodil v ľudskej podobe na zemi. A všetci praví kresťania, čo ho po stáročia nasledovali, milovali chudobu, boli šťastní v chudobe. Sv. František Asiský ju menoval svojou nevestou. Sv. Ján de La Salle vyvolil si chudobu za svoj podiel a radostne trpel jej následky. Srdce mu nikdy nebažilo po bohatstve tohto sveta, ktoré mu už do kolísky, ako dieťaťu bohatých rodičov bolo dané. Keď počul hlas Boží v srdci: „Keď chceš byť dokonalý, choď, predaj, čo máš, daj chudobným a nasleduj ma“, tu neváhal a všetko, čo mal, rozdal v doslovnom splnení evanjeliovej rady. Stal sa chudobným pre Boha, celkom chudobným a tým vzal na seba aj všetko odrieknutie, ponížovanie, utrpenie chudoby, ktoré skusoval po celý život v najväčšej miere. Ale Božská Prozreteľnosť, ktorá vtákov krmí a ľalie odieva, ho neopúšťala.

Aké to hrdinstvo, ktoré svet nerozumie, no jednak obdivuje, keď v čase veľkého hladu rozdal chu-

dobným svoj otcovský podiel do posledného haliera, takže potom mohol povedať: „Môj Boh a moje všetko!“ Celý život prežil v chudobe, to jest v odriekaní a nehanbil sa ani za najväčšiu chudobu. Bývanie, jedlo, oblek, všetko zodpovedalo chudobe. Najbiednejší žobrák nemal mu čo závidieť. So všetkým, čo mu dali, bol spokojný a prijímal to ako almužnu, ktorá sa mu dáva z lásky, a ničoho si neprivlastňoval. Jeho oblek zodpovedal najväčšej chudobe, sám si ho opravoval ako mohol. Nikdy neprosil nový oblek, lež čakal, kým sama Prozreteľnosť nepomohla. Čo odložil, nebol by prijal nijaký žobrák, hoci sám hovoril, že je to „dost dobré pre chudobného kňaza“. Čo mu raz zlodeji ukradli, priniesli zas naspäť ako neupotrebitelné.

Opustivši svoj vlastný dom, znášal všetko nepohodlie chudobného bývania so svojimi Bratmi. Ich domy boli často tak malé, že mu nemohli dať, keď ich navštívil, osobitného miesta. Keď však, ako vo Sv. Yone, mohol si vyvoliť zvláštnu miestnosť, vybral si najbiednejšiu a v nábytku sa obmedzil na najpotrebnejšie, kde chýbalo všetko, čo by bolo na pohodlie alebo potešenie.

Jedol vždy s Bratmi. Často trpel nedostatok a, ako Bratia, našiel stôl prázdny. Čo jedol, bolo mu ľahostajné, lebo umrťoval vždy svoju chuť. Jedol, čo mu predložili a nevedel, čo je.

Pri zriaďovaní nových domov Spoločnosti uspokojil sa s veľmi malými a skromnými, i podľa vte-

dajších pomerov, nedostatočnými prostriedkami. Bol to dôkaz jeho lásky k chudobe, ale aj dôvery, ktorú mal k umrtvovaniu, odriekaniu a nežistnosti svojich Bratov. Tak ich vychovával.

Keď raz sa ponosoval istý Brat na veľký nedostatok v novom ústave, napísal mu: „Milý Brat, musíme chudobu milovať. Náš Spasiteľ bol veľmi chudobný, hoci mohol byť bohatý. Musíte tento božský vzor nasledovať. Mne sa však zdá, že si želáte, aby vám nič nechýbalo. Ktože by si nežičil pod takou podmienkou byť chudobným? Či by veľkí a mocní tohto sveta neopustili všetko svoje bohatstvo, aby mali tú výhodu, ktorá by ich šťastlivejšími učinila, ako všetka ich sláva a moc? Priпомeňte si, prosím Vás, že ste nevstúpili do Spoločnosti, aby ste mali všetko uspokojenie a potešenie, ale aby ste si zaľúbili chudobu a jej následky. Hovorím: jej následky, keďže by Vám málo osožilo milovať ctnosť, keby ste všetko nemilovali, čo z nej pochodí a čo by Vám dalo príležitosť cvičiť sa v nej. Hovoríte, že ste chudobný. Ako sa mi páči to slovo! Lebo hovoriť, že ste chudobný, značí toľko, že ste blažený. „Blahoslavení chudobní“, hovoril Pán Ježiš svojim apoštolom. Hovorím Vám to isté. Aký ste šťastlivý. Neboli ste, ako hovoríte, nikdy tak chudobný. Tým lepšie. Nemali ste nikdy toľko prostriedkov cvičiť sa v ctnosti, ako teraz. Mohol by som Vám o tom povedať, čo povedal istý veľký pápež Jezuitovi, ktorý mu rozprával o veľkej chu-

dobe jeho domu, ktorý, ako hovoril, nikdy nebol tak chudobný. „Tým lepšie pre Vás“, odpovedal mu, „čím ste chudobnejší, tým budete lepší.“ Bohatstvo pokazí obyčajne srdce dobrých rehoľníkov a akurátne plnenie sľubu chudoby je jedna z najväčších dobrôt, ktoré si môžeme získať v rehoľnom dome.“

Tak sa zriekol veľký svätec všetkého zemskeho majetku. Nepovažoval ho naozaj za nič. Ale ešte inú obeť, ktorá znamená pre ľudskú prirodzenosť oveľa viacej námahy, priniesol s hrdinskou myslou: to bolo zrieknutie sa všetkých dôstojností, čo mu svet ponúkal. Vieme, že jeho rodina očakávala, že raz, ako cirkevný hodnostár, stane sa pýchou celej rodiny. On sa však zriekol veľkomyseľne otcovského dedičstva a kanonictva. Dobrovoľne vyvolil si cestu, ktorá mu nesľubovala ani najmenej hodnosti. Bratia jeho kongregácie uznávali ho za predstaveného. Videli sme však už, ako neprijemné bolo jeho pokornému srdcu byť predstaveným, ako naliehal na svojich Bratov, aby si vyvolili predstaveného zpomedzi seba. A keď na konci svojho života dosiahol dlho žiadaného želania, plnil s najväčšou svedomitosťou všetky pravidlá, najmä tie, ktoré predpisujú povinnú úctu predstaveným. Predstúpil pred svojho nástupcu, hlavného predstaveného, ktorý nebol ani kňazom, ako posledný novic v úctivom postoji, s odkrytou hlavou, so sklopenými očami. Prosil o dovoľenie o najmen-

šie veci a vo svojich listoch predstavenému neza-
budol nikdy vyjadriť svoju ochotu vo všetkom sa
podriaďiť jeho nariadeniam. V tomto čase písal
istému Bratovi: „Želáte si, aby som bol ešte Va-
ším duchovným vodcom. Nuž, rád privoľujem, keď
mi sľúbite, že mi úprimne poviete moje chyby; je
to aj Vašou povinnosťou, keďže ste náš najstarší
Brat.“

Keď bol istého dňa v izbe chorých, priniesli mu
list pre Brata Bartolomeja, v ktorom bolo napísané:
„La Salle už nevie, čo robí a hovorí, stal sa detin-
ským a nie je schopný svoju Spoločnosť riadiť...“
Plný radosti prečítal toto miesto všetkým prítom-
ným a na otázku superiorovu, prečo to prečítal,
hovoril: „Nie je to pravda, čo tu písali?“

K iným bol samá láskavosť, shovievavosť a útlosť,
ale voči svojej prirodzenosti bol najkrutejším ne-
priateľom. Naplňuje nás obdivom, keď čítame zve-
sti životopiscov, aké umrtvovania konal. Azda ni-
kdy neodložil drsnú kajúcu košeľu, cilicium a že-
lezne retiazky, ktorými svoje telo opásal. Bičoval
sa nešetrno, až do krvi. Dlážka bola mu často po-
steľou. Chlieb a voda boli často jediným jeho je-
dlom. Svojim smyslom nedožičil ani najnevinnejšej
zábavy. Ale umrtvovanie tela má len vtedy cenu,
keď ho sprevádza umrtvovanie ducha a srdca. Mno-
horočným, nemilosrdným bojom proti nesporiada-
ným náklonnostiam dosiahol tej hrdinskej trpezli-
vosti, ktorá premohla i najväčších nepriateľov.

Všetky svoje plány uskutočňoval v prudkých bojoch a protivenstvách. Jeho ústavy pre vzdelávanie učiteľov na vidiecke a nedeľné školy zanikly intrigami jeho protivníkov. Školy v Paríži musel niekoľkokrát zavrieť a Bratov odvolať. Do Spoločenosti vodrali sa cudzinci, aby ju podľa svojej ľúbosti zariadili. Najprednejší biskupi a kňazi stali sa jeho protivníkmi. Jeho dom okradli, jeho česť najhanebnnejším spôsobom napádali, najlepšie jeho úmysly neuznávali; krátko: jeho život bol nepretržitou reťazou utrpenia a stálou skúškou trpezlivosti, ale nikdy mu neprešlo cez pery slovo ponosy alebo nespokojnosti. „Nech je Boh pochválený!“ bolo jeho heslom vo všetkých životných príhodách. Nikdy nezbadali na ňom vzblchať zlosť, nikdy ho nevideli smutného; nech bol v akomkoľvek položení, vždy sa ukazovala na jeho tvári svätá veselosť, ktorá svedčila o najhlbšom pokoji jeho duše. Nijaká nepríjemnosť nemohla ho pripraviť o rovnováhu a najhrubšie urážky znášal tak, že nedal na sebe znať ani najmensej zmeny. Tak vedel svoje vnútorné pocity opanovať. Čudovali sa najmä jeho miernosti, s ktorou započaté diela cez všetky prekážky vykonával a dokončoval. Nijaký, ani najprudkejší odpor, ani najväčšia obeť nemohly ho odvrátiť od toho, čo po dlhom uvažovaní začal. Keby sme chceli z venca ctností vybrať tú, ktorá sa najkrajšie na ňom skvela, bola by to poníženosť, tá ctnosť, ktorá duchu a srdcu človeka pôsobí toľko bojov,

tá ctnosť, ktorú duchovní učitelia považujú za základ celej budovy dokonalosti. Pokora slávila u neho víťazstvo, lebo sa od všetkého odlúčil.

24. Žriedlo života.

„Chlieb náš vzdajší daj
nám dnes.“

(Mat. 6., 11.)

Časy, v ktorých žil sv. Ján de La Salle, boli veľmi plané. Vo Francúzsku mali veľkú moc privrženci janzenizmu. U týchto bludárov platila zásada: „Človek smie ísť k stolu Pánovmu, k sv. prijímaniu len veľmi zriedka a len s bážňou a so strachom.“

Veľa odvahy bolo treba, aby im kto odolal. Našli sa mnohí pobožní a horliví kňazi, ktorí bránili pravé učenie o častejšom sv. prijímaní Prevelebnej Sviatosti. Sv. Ján de La Salle nestaral sa o nebezpečenstvo a prenasledovanie janzenistov. Bol neúnavným obrancom Prevelebnej Sviatosti a oduševneným apoštolom častého sv. prijímania. Ako miloval cestu k svätostánku! Celé noci venoval poklone Spasiteľovej v chráme. Zaumienil si, že nepôjde popri kostole, aby nevstúpil a sviatostného Ježiša neuistil o svojej láske. Životopisci chvália jeho vrúcnu a detinskú pobožnosť, s ktorou slú-

žieval sv. omšu. Svojich duchovných synov chcel získať pre najväčšiu úctu k Oltárnej sviatosti. V jeho záveti, ktorú im zanechal, je napísané: „Odporúčam im veľkú lásku k sv. prijímaniu.“ Mal im byť tento nebeský pokrm žriedlom života, z ktorého by načierali silu mužne znášať všetky ťažkosti svojho povolania. A túto pobožnosť k Najsvätejšej Sviatosti majú svojim chovancom vštepovať. Služobník Boží odráža vo svojich spisoch námietky, ktoré sa vtedy všeobecne prednášaly a čiastočne ešte i dnes prednášajú proti častému sv. prijímaniu. Preberal jednu námietku po druhej a krátko a rozhodne ich odrazil. Počujme len: „Niektorí sa strachujú, ako hovoria, dopustiť sa svätokrádeže. Ten strach je dobrý. Ale, aby sa to stalo, museli by sme byť v stave smrteľného hriechu. Iní zasa hovoria, že nie sú hodní tak často prijímať. Toho by sa nikdy nedočkali, aby boli celkom hodní, lebo všetci, nech sú to ktoríkoľvek, vyznávajú pred sv. prijímaním svoju nehodnosť. Iní zasa hovoria: „Som samá chyba, ako by som mohol tak často prijímať?“ Keď chcete so sv. prijímaním čakať, kým budete bez chýb, nedočkáte sa sv. prijímania za celý život. Celkom obyčajná výhovorka tých, čo sa stali v službe Božej vlažnými je, že nie sú náležite pripravení na sv. prijímanie. Táto výhovorka je však celkom nepodstatná: alebo sa vôbec nechceme pripraviť, alebo nemôžeme sa pripraviť na sv. prijímanie. Keď sa nechceme pripraviť, je

to dôkaz veľmi slabej lásky k Pánovi, ktorý nás tak miluje, že nám dáva svojho jednorodeného Syna za pokrm našej duše a na vyliečenie našich duševných chorôb. Keď hovoríme, že sme k sv. prijímaniu nemohli pristúpiť, lebo sme sa nemohli pripraviť, skúmajme sa, či je to naozaj pravda, že sme sa nemohli pripraviť, lebo podľa nariadenia sv. Pavla treba, aby sme sa skúmali pred sv. prijímaním, či nehodne neprijímame, ale niet pochybnosti, že len smrteľný hriech nám znemožní sv. prijímanie. Keby sme si ho boli vedomí, nesmeli by sme pristúpiť k sviatostnému stolu, hocjako veľká by bola naša túžba a hocjako by nás voľakto nútil. Nie si k sv. prijímaniu pripravený, lebo tvoj duch má ťažkosti a si pokúšaný? Či nevieš, že utrpenia a pokúšania nie sú nijakou prekážkou sv. prijímania, lež tým potrebnnejším dôvodom prijímať? Lebo čím sme viac pokúšaní a čím väčšie ťažkosti máme, tým častejšie máme sa utiekať k sv. prijímaniu, lebo je ono istý prostriedok na uľavenie našich ťažkostí a na zoslabenie pokušení.

Inokedy vari povieš, že vynechávaš sv. prijímanie preto, lebo sa nemôžeš s Bohom zaoberať, pretože trpíš na duševnú suchotu, alebo, že máš hlavu plnú zlých a neužitočných myšlienok a tak by si nemohol ani príslušnú prípravu, ani potrebné pokračovanie vykonať... Vtedy pros Ježiša, ktorý v tebe žije, aby ťa v slabosti podporoval, aby sám v tebe

a za teba všetko vykonal. Tak sa celkom nahradí chýbajúce a Boh bude spokojný s tebou i s твоjím prijímaním. Sú aj takí, čo sa boja svätého prijímania pre falošnú zámienku, že nemajú z neho, ako tvrdia, nijakej útechy. Namýšľajú si, že by zneužili tak vznešené tajomstvo, keby sa ho bez osohu pre duševnú spásu často zúčastnili... Je vám to málo, že sv. prijímanie vás chráni od smrteľného hriechu? Už to je nepochybne veľká a neoceniteľná dobrota, ktorú vám denné sv. prijímanie istotne prinesie.

Ale povieš s inými, že tá Sviatosť, ktorá obsahuje v sebe podstatne svätosť, i vyžaduje veľkú svätosť od tých, čo ju tak často prijímajú... Tak súdiť, by bolo považovať za prípravu k Sviatosti to, čo býva jej účinkom, jej cieľom. Lebo: prijímame, aby sme sa stali svätými a nie, že sme už nimi..." Na námietku, že nemôžeme prijímať, keď nemáme dosť precítenej pobožnosti, odpovedá služobník Boží: „Pri sv. prijímaní nepotrebujeme precítenej pobožnosti; buďte presvedčení, že pravá a nepochybná pobožnosť záleží vo veľkej ošklivosti pred hriechom.“

Aby sme sa nebáli, že prijímame z obyčaje, keď to činíme tak často, posmeľuje nás, hovoriac: „Nazdávate sa vari, že je to obyčaj planá? Nemali by sme aj sv. omšu opúšťať z bázne, že sme na nej zo zvyku?“ Aj iné miesta vo spisoch svätcových vysvetľujú nám, ako je potrebná táto sviatosť našej duši. „Tento pokrm tak udržiava človeka, že v ňom

nachodí všetku potrebnú duševnú silu a moc. Preto hovoria cirkevní otcovia, že Eucharistia je taký chlieb, čo vysoko prevyšuje ten, o ktorom je reč u sv. Matúša v modlitbe Pána: lebo nič neživí našu dušu tak výborne a nedáva jej toľko sily, aby sa udržala na ceste ctnosti... Ježiš Kristus menuje v Evanjeliu Eucharistiu nielen chlebom, ale aj pokrmom. V tejto vlastnosti dáva Eucharistia duši kresťana silu, ktorá všetky ťažkosti, ktoré jej prekážajú na ceste ctnosti, ľahko premôže, takže jej nič neuškodí. Lebo Božský Spasiteľ dáva jej takrečeno svoju moc proti všetkému, čo by prekážalo jej blaženosti a dáva jej odvahu, ktorá ju ozbrojuje proti každej bázni a pred všetkými úkladmi nepriateľov. Týmto nebeským pokrmom bývame, ako hovorí Tertulián, akoby prehojne nasycovaní. Človekovi je toto nasýtenie duše pre jej žitie potrebnéjšie, ako nasýtenie tela obyčajným pokrmom pre udržanie prirodzeného života. Keďže teda sv. prijímanie je božský pokrm, musí sa ním človek viacej živiť, aby si získal pre dušu veľa milostí, ako dávať svojmu telu obyčajný pokrm, čo mu udržuje prirodzený život. Pri prijímaní Tela Kristovho sme takí šťastní, že máme účasť na živote Spasiteľovom a dostávame záloh večného života, hej, aj sám život večný, ak si zachováme Ducha Ježiša Krista, ktorým nás pomazal na svoj deň. Tak sa tvorí úzke a vrúcne spojenie medzi Ježišom a tým, ktorý ho prijíma, až ich potom ťažko od seba odlúčiť, lebo

tento sv. pokrm sa tak spojí s tým, ktorý ho náležite prijíma, že naraz má podiel na ctnostiach Spasiteľových.“

Keď uvažujeme o týchto miestach zo spisov svätcových, v ktorých tak dôrazne odporúča časté, hej, každodenné prijímanie, pociťujeme, akú hlbokú úctu a lásku mal k tejto Presvätej Sviatosti. Vrucne napomínal svojich Bratov: „Jedzte radi tento božský chlieb s láskou a tak často, ako len môžete a keď spoznáte chuť, ktorá sa v ňom skrýva, potom pripraví vašej duši už tu na zemi život, nebeskému životu podobný. Aký šťastlivý je človek, keď sa môže takým chlebom po vôli nasýtiť! Či je pochopiteľné, že ľudia stvorení pre nebo, pri sv. krste svätému životu obecaní, zanedbávajú najmä hlavné prostriedky takého života?

Je to zúčastnenie sa na tele Ježiša Krista, ktoré im bohato poskytuje milosti, ktorých potrebujú a ktoré im pripravil. Telo je podľa slov Spasiteľových cennejšie ako odev; ale čo je telo v prirovnaní k duši? Či nie je spravodlivé, aby sme v prvom rade mysleli na svoju dušu a na jej potreby, ako myslieť iba na telo a na časné veci? Duša priam tak potrebuje nasýtenia a posilnenia ako telo, keďže ináč nemôže sa udržať v pobožnosti. Prví kresťania mali obyčaj denne prijímať a táto obyčaj udržala sa dlho v Cirkvi. Najmä však tí na to nezabúdali, čo boli na sv. omši. Mnohí cirkevní učitelia dokazujú, že táto obyčaj zodpovedá úmyslom Pána Ježiša, vzťahujúc

slová Otčenáša: „chlieb náš vzdajší daj nám dnes“ na Krista, ktorého prijímame vo Sviatosti Oltárnej a ktorého vidia sťa chlieb, ktorý je každodenným pokrmom duše. Sv. prijímanie má za cieľ najmä zabrániť smrť duše ťažkým hriechom. Keďže však denne je nebezpečenstvo hrešiť, hoci len aj ľahko a ono nás privádza do iného veľkého nebezpečenstva, upadnúť do smrteľného hriechu, teda prijímajte často, hej, prijímajte denne, aby ste si poistili milosť vytrvalosti...”

„Pretože nenajdete účinnejšieho prostriedku proti svojim chybám a pokleskom, ako prijímanie tela Ježiša Krista, prijímajte ho často, aby jeho prostredníctvom neupadla vám duša do hriechu.... Ale prijímajte často už aj preto, aby ste napredovali v ctnosti. Táto kresťanská potreba, túžiť po dokonalosti plnením povinností svojho stavu, je celkom dostatočnou príčinou každodenne prijímať, aby sme dostali vo sv. prijímaní silu na každodenné námahy a na stále napredovanie...”

Hoci nám tak vrúcne odporúča sv. Ján de La Salle časté sv. prijímanie, jednak nezabúda nás varovať pred nehodným prijímaním. Pripamätáva nehodné prijímanie Judášovo. „Čo sa prihodilo tomuto apoštolovi, môže sa stať každému. Traste sa teda a majte sa na pozore pred takým hanobným pádom!“ Uznáva pokrytectvo a nepravú haneblivosť vo spovednici jako dve hlavné príčiny svätokrádežných prijímaní a potom pokračuje: „Pro-

striedok predísť takému nešťastnému stavu a z neho vyzdraviť, je: po prvé byť ponížený a prosto sa vyznať zo všetkých chýb, bez toho, aby sme niektorú zatajovali alebo okrašľovali; po druhé účinnivo poslúchnuť radu tých, ktorí nás vedú, aby nás diabol neprekvapil a nechtyl do svojej siete, keď to najmenej očakávame. Týmito dvoma prostriedkami predídeme isto nehodnému prijímaniu, lebo neupadne sa len tak odrazu do tak hrozného hriechu, ale vtedy sa ho ľahko dopustíme, keď zavreme svoje srdce milosti a neotvoríme tým, ktorých nám Boh dal za vodcov do neba.“

Uvedme ešte, ako smýšľal sv. Ján de La Salle o malom úžitku, čo majú mnohí zo sv. prijímania: „Obyčajná príčina, pre ktorú nemáme zo sv. prijímania osoh, aký by sme mohli mať, je, že prijímame s dosť veľkými, hoci všednými hriechami. Aby sme mali zo sv. prijímania náležitý osoh, rozhodnime sa odriecť náklonnosti k všednému hriechu.“

Čo sme dosiaľ počuli, je len výťah z rozjímaní, úvah atď. od sv. Jána de La Sallea o sv. prijímaní. Nemáme si myslieť, že žil už vtedy v duchu našich časov a ako rímsky kňaz, že presne a svedomite plnil rady, ktoré neskoršie udelil slávnej pamäti sv. Otec Pius X. vo svojom chýrnom dekréte z 20. decembra 1905 „O častom a dennom sv. prijímaní“ všetkým veriacim? A jednako žil svätec, ako vieme, pred 250 rokmi, v zlom čase janzenizmu. Aká to skvelá obrana častého sv. prijímania Najsv. Svia-

Sv. Ján de La Salle na smrteľnej posteli požehnáva Bratov.

(Text na str. 140.)

tosti Oltárnej z rúk eucharistického svätca! Tak sa malo splniť heslo svätcov, ktoré vždy bolo a je v úcte u jeho duchovných synov ako pozdravenie a rehoľné heslo: „Nech žije Ježiš v našich srdciach! Na veky! Amen.“

V. Návrat.

25. Na mrkaní.

„Čas môjho rozkladu nastáva :
Dobry boj som bojoval : beh
som dokonal, vieru som za-
choval, ostatne odložená mi
je koruna spravodlivosti, kto-
rú mi dá Pán v ten deň, ako
spravodlivý sudca, ale nielen
mne ; lež i tým, ktorí milujú
Jeho príchod !“

(II. Tim. 4., 6-8.)

V predchádzajúcich šiestich kapitolách nazreli sme do ctnostného života sv. Jána de La Sallea; treba ešte uvažovať o ostatných dňoch života sv. zakladateľa.

Sv. Ján de La Salle bol zasa medzi svojimi vo Sv. Yone, v predmestí rouenskom. Po toľkých búr-
kach a prenasledovaniach našiel tam napokon prí-
stav pokoja. Dielo, na ktoré ho Božia Prozreteľnosť
povolala, stálo tu upevnené a dokonané a to ho

veľmi tešilo. Navidomoči mu ubúdalo síl a zas pribúdalo telesných bolestí, preto už isto cítil, že čochvíľa mu zhasne svetielko života. Už mrkalo. Ale i popri svojej slabosti hľadal príležitosť pomáhať vo výchove. Bol spovedníkom Bratov, novicov a chovancov. Riadenie a spravovanie rozsiahlej Spoločnosti prepustil už celkom Bratovi Bartolomejovi. Ak ho nebolo v kaplnke alebo v jeho chudobnej cele, bol istotne pri novicoch, ktorých učil slovom i príkladom cvičiť sa v láske a v ctnostiach. Odporúčal Bratom najmä časté sv. prijímanie a pobožnosť k Božskému Srdcu Ježišovmu a uviedol vo Sv. Yone večnú poklonu, aby všetkých udržal a utvrdil v duchu lásky a oddanosti.

Ako pravý priateľ dietok rád prichádzal vo voľnom čase medzi žiakov. Bol rád dieťaťom medzi deťmi. Láska a radosť obkľúčili ho malí priatelia a on im bez toho, aby im bol na ťarchu, povedal zavše poučné a povzbudzujúce slovo. Keď niektorý chlapec pochybil, dohováral mu medzi štyrmi očami, hneď prísno, hneď zasa láskavo, podľa povahy a chyby previnilca.

Svätec vydal už prvej hŕbu spisov. Teraz, keď mal viacej času a pokoja, dal sa znovu do písania a písal „Výklad postupu rozjímavej modlitby.“ Je to zlatá knižka pre duše, milujúce a konajúce rozjímavú modlitbu. Ale ubúdalo mu vždy viacej síl. S prečudnou trpezlivosťou a veľkou horlivosťou pripravoval sa na odchod do večnosti. Nepozerajúc

na svoju starobu a telesnú slabosť, modlil sa aj teraz breviár kľáčiacky. Túžil po dni, keď bude „rozdelený, aby bol s Kristom“. Aké prenasledovania a utrpenia znášal v živote, a jednako ešte neboly skončené! Ešte mnohé duševné ťažkosti pribudly k telesným bolestiam. Hoci Bratia ešte väčšiu lásku a vernosť preukazovali svojmu duchovnému otcovi, robili mu jednako niektorí nestálosťou v povolani a vystúpením zo Spoločnosti veľký žiaľ. Tak bol vtedy vo Sv. Yone Brat, ktorý si o sebe namyslel, že vyšvihol sa v cvičení modlitby na vysoký stupeň, takže sv. Ján de La Salle nebol mu dosť osvietený, aby ho mohol viesť po vyšších cestách dokonalosti. Ctihodnému služobníkovi Božiemu nepošťastilo sa nešťastníka zbaviť jeho namyslených predstáv. Všetky jeho rady pohrdavo odmietol. Dal sa naviesť aspoň na to, že išiel sa pýtať o radu aj istého známeho kanonika. Tento usiloval sa presvedčiť ho najlepšími slovami, že ho klame alebo zlý duch, alebo vlastná pýcha, a že si nemôže želať lepšieho duševného vodcu, ako bohumilého de La Sallea. Všetko bolo daromné. Po niekoľkých dňoch preliezol tento, už dosť starý Brat, ktorý sa chválil svojimi mimoriadnymi milosťami, záhradný múr a utiekol. Ale skoro potom zomrel chudobný a opustený.

Starší služobný Brat, ktorý v dobrých i v zlých časoch verne sa pridržieval sv. zakladateľa a tiež ctí ho ako svätca, myslel, že môže si už niečo voči

nemu dovoliť. Pre jeho poníženosť nemal nijakého porozumenia. Preto zneužíval často jeho dôveru a dovoľoval si vyčítovať svojmu duchovnému otcovi jeho spravovanie sa a poučovať ho. Raz prosil rouenský farár svätca, aby slúžil v jeho kostole veľkú sv. omšu a potom ho pozval na obed, čo svätý neodoprel, aby farára, ktorý Bratom už veľa cenných služieb preukázal a i ďalšie preukázať mohol, neurazil. Ale Brat mu počal vyčítovať, že prestúpil Pravidlá, ktoré zakazujú jesť mimo domu. Vieme, ako svätec Ján de La Salle svedomite zachovával Pravidlá. Veď aj tu pridržal sa ich ducha a uplatnil právoplatné dôvody za oslobodenie od rehoľného predpisu.

Božská Prozreteľnosť dala nášmu Svätcovi vypiť horký kalich utrpenia až na dno, a to v ostatné dni života.

Nový arcibiskup rouenský a jeho generálny vikár z neznámych príčin neboli svätému Jánovi de La Salleovi a jeho Spoločnosti priazniví. Okrem toho zomrel farár od sv. Sévera, v ktorého farnosti sv. Ján de La Salle mal svoje ústavy. Tomuto farárovi sv. zakladateľ sľúbil, že Bratia majú byť s chovancami ústavu Sv. Yona v nedeľu a vo sviatok na službách Božích vo farskom kostole. Zatiaľ však založil pri penzionáte zvláštny ústav pre nútených chovancov a keďže by bolo neprípustné týchto zanedbaných mladíkov vodiť do farského kostola, zariadil sv. Ján de La Salle pre všetkých chovancov

vo Sv. Yone osobitné bohoslužby. Pán du Jarrier-Bresnard, nástupca zomrelého farára, obžaloval ho preto u generálneho vikára. Zprvoti ničoho nevykonával, až neskôršie vymohol, že na Veľkú noc boly služby Božie vo Sv. Yone zakázané. Tým však boli donútení chovanci na najväčší sviatok v roku byť bez bohoslužieb, lebo súdny dvor nedovolil viesť ich von. Tu sv. Ján de La Salle predniesol túto vec generálnemu vikárovi. Ale nenašiel u neho pomoci. Generálny vikár dovolil si v prítomnosti arcibiskupovej vysloviť sa o služobníkovi Božom nečestne, že vraj luhá. Prítomný kanonik Blain vyslovil sa hneď proti tomu a vyhlásil, že taký ctnostný človek, ako pán de La Salle, nie je schopný oklamať svojho duchovného predstaveného, že teda generálny vikár mu dobre nerozumel. Ale nebola prijatá nijaká obrana a sv. Jánovi de La Salleovi mali odobrať všetky výsady.

Svätec patril totiž, hoci býval v Paríži a neskôršie v Rouene, ešte do rodnej diecézy reimskej. V iných diecézach bol len cudzím kňazom, ktorý nesmel bez zvláštného biskupského dovolenia bohoslužby vykonávať, hej, ani sv. omšu slúžiť. Všetky také splnomocnenia, ktoré sa dávajú cudziemu kňazovi, sú odvolateľné a netreba na to právoplatného procesu. Také odvolanie má však pre dotyčného kňaza dosť neprijemné následky. Tým môže byť nútený opustiť diecézu, v ktorej nesmie pristúpiť k oltáru. To sa malo stať aj so svätcom a to ako pokuta za lož.

Priateľstvo, ktoré mal kanonik Blain so Školskými Bratmi a ich zakladateľom, nutkalo ho skúsiť, nakoľko sa len dá, odvrátiť blížiaci sa úder. Ešte raz informoval sa u svojho priateľa o tejto veci a rozpovedal ju znovu generálnemu vikárovi. Ale on nechcel o tom počuť a ešte žiadal, aby sám Blain chorému oznámil, že mu odňali všetky práva. Z bázne, aby ťažko skúšanému táto zvesť predčasne neskrátila život, povedal mu len, že v arcibiskupskom paláci pripravuje sa proti nemu ťažká búrka, ktorej sa nedá už predísť. Chorý prijal pokorenie s oddaním sa do vôle Božej. Ale generálny vikár sa dozvedel, že kanonik Blain nevykonával úplne svoje poslanie, preto vyslal po troch dňoch iného kanonika do Sv. Yona, ktorý chorému zvestoval rozhodnutie: Svätec, čo už prebrodil tak veľa vôd utrpenia, nestratil ani na chvíľku duševný pokoj. S úplnou oddanosťou prijal ostatnú skúšku z ruky Božej. Zvolal iba: „Nech je Boh chválený!“ Blain ho nasledujúci deň navštívil a umierajúci priateľ mu oznámil, že ho arcibiskup suspendoval. „A ja“, povedal kanonik, „mal som Vám to povedať, ale nemohol som vám oznámiť tak smutnú novinu.“ „Šípil som to pri ostatnej návšteve z vašej tváre“, hovoril umierajúci, usmievajúc sa. Keďže však sv. Ján de La Salle pre chorobu už i tak nemohol vykonávať svojich duchovných povinností, nevzbudilo odsúdenie rozruchu. Svojim Bratom nepovedal o tom nič, aby ich nenastrašil. Generálny vikár prišiel

skoro na iný náhľad a keď mu Školskí Bratia oznámili smrť sv. zakladateľa, riekol mimovoľne: „Bol svätý! Svätec zomrel!“

Svätý Ján de La Salle trpel veľa rokov na reumatizmus, čo nebolo, pravda, nebezpečné životu, ale hodne ho potrápilo vo dne i v noci. Vo februári 1719 pribudol mu ešte prudký záduch. Bratia robili, čo mohli, aby chorému uľahčili. Keďže však jeho stav navidomoči sa zhoršoval, povolali proti jeho vôli lekára, ktorý mu nezatajil blízke nebezpečenstvo smrti. Sv. Ján de La Salle prijal túto zvesť, ako dlho očakávané, radostné posolstvo. Lekár sa pričinil, aby mu uľahčil. Hoci mal služobník Boží lieky za nepotrebné, jednako ich neodmietol. Dávaly mu príležitosť prinášať obeti a odovzdávať sa do vôle Božej. Jeho životopisec rozpráva nám z ostatných dní jeho života niekoľko črt, ktoré svedčia o jeho zvláštnej odovzdanosti a jeho dojemnej poníženosti.

Keď chorý raz po unavujúcom rozhovore s istým Bratom pýtal si predpísaný liek, Brat mu podal v náhlosti nevedomky repcového oleja za nápoj. Svätec pil ho bez znaku neprijemnosti a keď obsluhujúci Brat zbadal svoj omyl a robil si výčitky, uspokojoval ho chorý: „Nech je Boh chválený! Túžba nasledovať žľcou napájaného Spasiteľa prevládala môj odpor a dala mi piť repcový olej sta osviežujúci nápoj!“

Bol poslušný ako dieťa. Za najmenšiu službičku, ktorú mu preukázali, bol uznanlivý: „Ďakujem, milý Brat, dobre je tak. Som veľmi spokojný, ďakujem!“

26. Domov.

„Radujem sa z toho, že mi bolo povedané: Pôjdeme do domu Pánovho!“

(Žalm 121., 1.)

Anjel smrti sa už blížil. Svätý Ján de La Salle veľmi trpel. Vediac o veľkej biede Bratov, prosil, aby mu už nekupovali liekov; nech väčšmi vzývajú lekára nebeského. Čo raz, to viac slabol. Blížil sa 19. marec, deň sv. Jozefa, ktorého chorý po celý život toľme ctil a ktorého vyvolil i za ochrancu svojej Spoločnosti.

Preveľmi túžil po tom, aby mohol v ten pekný sviatok slúžiť sv. omšu. To zdalo sa mu však nemožným, iba ak by Boh zázračne pomohol. A priam 18. marca, okolo desiatej večer, pocítil, akoby bolesti utíchly, i akoby sa mu vracala životná sila. Potom ráno mohol vstať a pristúpiť k oltáru. Bolo to ostatný raz v jeho živote. Po svätej omši sila ho opúšťala a vrátili sa predošlé bolesti.

Prišla Kvetná nedeľa a Veľký týždeň. V pondelok napísal testament. O osobnom majetku nemal čo

ustanovovať, lebo už nijakého nemal. Bol chudobný. Pri návrate do večnej vlasti záležalo mu na inom. Počujme jeho ostatný odkaz, ako nám ho verne zachovali životopisci:

„Ja podpísaný kňaz, Ján de La Salle, ktorý ležím chorý v izbe blízko kaplnky domu Sv. Yona, v Sv. Sevéri, predmestí rouenskom, chcem poslednou vôľou usporiadať veci, čo mi ešte ostaly.

Predovšetkým porúčam svoju dušu Bohu, potom i všetkých Bratov Spoločnosti bratov kresťanských škôl, s ktorými ma spojil. Veľmi im odporúčam, aby sa vždy nepodmienečne podriadili sv. Cirkvi, a to najmä v týchto zlých časoch. Nech to dokazujú tým, že sa nikdy neodlúčia od jednoty rímskej Cirkvi. Nech vždy pamätajú na to, že som poslal dvoch Bratov do Ríma, aby som vyprosil od Boha milosť, aby ich Spoločnosť navždy ostala oddaná rímskej Cirkvi. Odporúčam im vrúcnu nábožnosť k Božskému Spasiteľovi, veľkú lásku k sv. prijímaniu a najmä k rozjímaniu. Nech útlo ctia Preblaho-slavenú Pannu Mariu a sv. Jozefa, ochranca a strážcu ich Spoločnosti.

Svoje stavovské povinnosti nech plnia horlivo a nezištne, nech sú vospolok úprimne svorní a predstavených nech poslúchajú slepo, lebo to je základ i opora rehoľnej spoločnosti.“

V utorok prišiel navštíviť nábožného de La Sallea farár od sv. Sevéra. On pri zaopatrovaní chorých často vídal, ako sa pred blížiacou smrťou

boja a sú rozrušení, a preto divil sa, že svätec bol tak natešený a usmiaty. Preto mu povedal: „Či viete, že čochvíľa umriete a predstúpíte pred súdnu stolicu Božiu?“ — „Hej, viem to“, odpovedal chorý, „odovzdal som sa celkom do Jeho opatery; môj osud je v Jeho rukách: nech sa stane Jeho vôľa!“ Farár obdivoval pokoj, ktorý prezradzovaly tieto slová. Nebolo tu treba prebúdzať svedomie, ako sa nazdával. Cítil vo svojom srdci, že je povinný podať tomuto človekovi priateľskú ruku, ktorému pripravil taký ťažký trest u duchovnej vrchnosti. Umierajúci nemal čo odpúšťať, lebo sa nikdy ani nehneval, a prosil farára, aby ho zaopatril sviatosťami umierajúcich. On sľúbil splniť prosbu na druhý deň. Po celú noc ostal chorý spojený s Bohom v modlitbe, aby sa zodpovedne prichystal na ten vznešený úkon. Keď sa brieždilo, Bratia pripravili celu — podľa želania svätcovho — na dôstojné uvítanie nebeského Hosta. Okrášlili ju tak pekne, jak im len chudoba dovoľovala. Hoci bol svätec veľmi slabý, jednako len chcel v kňazskom rúchu očakávať príchod Božského Spasiteľa, sediac na stoličke. Vonku sa ozval hlas zvončeka, kňaz už prichádzal s Najsvätejším. Láska a úcta k Božiemu telu nedala svätcovi obsedieť na stoličke, uchvátený blaženou radosťou, klesol na trasúce sa kolena. Keď prijímal svojho Pána Boha na posilnenie na cestu do večnosti, zrkadlila sa mu vo tvári vrúcnosť a rozkoš.

Za dňa potom strácal vždy viacej síl a preto prosil, aby mu farár dal na druhý deň — bol to Zelený štvrtok — posledné pomazanie. Zomierajúci sám odpovedal pri predpísaných modlitbách. Potom za celých sedem hodín zachovával mlčanie, aby sa poďakoval za udelené milosti. Smrť sa už blížila. Bratia kľáčali vôkol chorého a generálny predstavený ho poprosil, aby ich všetkých požehnal. Zprvoti sa prosbe z pokory priecil, ale potom pozdvihol oči a ruky k nebu a povedal: „Nech vás Boh žehná všetkých!“

Pred večerom spoznali z jeho nesúvislých slov, že trati vedomie. Bratia sa modlili modlitby za zomierajúcich. Pod ich modlitbou zas nadobudol vedomia. Chorý posbieral celú svoju vládu, ešte raz pozrel hasnúcimi očami na svojich milých Bratov a vyslovil tie pamätné slová: *„Ak si chcete zachovať povolanie a v ňom i zomrieť, nuž nestýkajte sa so svetom, lebo by sa vám pomaly zapáčilo jeho pokračovanie a zamotali by ste sa natoľko do jeho prefíkaných rečí, že stali by ste sa nevernými Bohu a prestali by ste zachovávať Pravidlá; váš stav by sa vám spíkril a napokon by ste ho opustili.“*

Bratia viseli na svojom starostlivom umierajúcom otcovi celou dušou, a preto si ani nevládali predstaviť, ako bude mladá Spoločnosť bez neho dejstvovať. Nuž vyjavili mu svoje obavy, najmä, čo vraj bude s ústavom vo Sv. Yone? On ich však potešoval a v prorockom duchu im zvestoval, že

Spoločnosť sa rozšíri a nadobudne si veľkú vážnosť. O chvíľu mu vystúpil studený pot na čelo a jazyk vypovedal službu. O polnoci sa začal smrteľný boj, ktorý trval dve hodiny. Keď umierajúci zasa prišiel k sebe a upokojil sa, porúčal sa veľmi vrúcne a nábožne pod ochranu Preblahoslavenej Panny Marie. Odbavil si tú krátku modlitbičku, ktorú sa modlieval od samého detinstva:

Maria, Mater gratiae,
Dulcis parens clementiae,
Tu nos ab hoste protege,
Et mortis hora suscipe.

Maria, Matka milosti,
Milá Rodička sladkosti,
Od protivníka nás varuj,
V hodinke smrti nás ratuj.

Brat Bartolomej sa ho pýtal: „S radosťou a odovzdane prijímate svoje trápenia?“ Chorý odpovedal: „Klaniam sa vo všetkom, čo sa mňa týka, najsvätejšej vôli Božej.“ Boly to ostatné slová sluhu Božieho — heslo jeho celého života. Smrteľný zápas začal sa znovu, no jeho tvár si zachovala pokoj a radosť, ktoré boly hlavnými črtami jeho povahy. Asi o 4. hodine ráno pokúsil sa zdvihnúť, ako by chcel ísť v ústrety akejsi milej osobe. Sopnul ruky, oči pozdvihol k nebu — a odovzdal svoju čistú dušu do rúk Stvoriteľa. Bolo to na Veľký piatok, 7. apríla 1719. Svätec žil teda 68 rokov.

27. „Umrel svätec“.

Telesná schránka.

„Milosť a pravda sa
stretly, spravodlivosť
a pokoj sa pobožkaly.“
(Žalm 84., 11.)

„Umrel svätec!“ Taká zvesť letela z úst do úst. Každý ho vychvaľoval, ani čo by nikdy nebol mal nepriateľa. Bratia cítili sa sirotami. Častejšie spomínaný rouenský generálny vikár prišiel prvý vysloviť Bratom sústrasť. „Nešťastie pre vás, že ste stratili pána de La Sallea“, vravel im, „nebohý bol nábožný kňaz, bol svätcom!“ Drahú mŕtvolu obliekli do kňazského rúcha a až do odpoludnia druhého dňa vystavili ju v kaplnke ústavu. Každý sa ta tisonul, aby ešte raz videl ctihodného mŕtveho. Tvár sa mu nepremenila, anjel smrti jej vtlačil ráz predivnej šľachetnosti. Mnohí usilovali sa vypýtať si po ňom dajakú pamiatku. Veru, ťažko im bolo vyhovieť. Nebohý, ako Školský Brat, mal iba krížik, pátričky, Nový Zákon a Nasledovanie Krista. Bratia zavolali maliara du Phly, aby ho odmaľoval a zanechal budúcim pokoleniam jeho podobu. Majster začal zaraz na Veľký piatok ráno. Nakreslil obraz, ktorý predstavuje svätého v kňazskom rúchu, so sopiatymi rukami, prosto stojacieho pred krížom, pri ktorého päte leží Rehoľa.

Pohreb sa odbavoval večer na Bielu sobotu. Truhlu niesli šiesti Bratia, ostatní kráčali za ňou.

Sprevádzaly ich veľké zástupy ľudu a veľa rehoľných osôb. Telesné pozostatky služobníka Božieho uložili v kaplnke sv. Zuzanny, v kostole sv. Sevéra v Rouene.

V týždni po Veľkej noci nemohlo byť zaňho Requiem. Bolo až v pondelok po Bielej nedeli, 17. apríla. Boli na ňom aj profesori a alumnisti kňazského seminára. Rouenský arcibiskup nebol vtedy doma. Vrátil sa do svojho sídla až 21. apríla, ťažko chorý — a na druhé ráno sa už pobral tiež do večnosti.

Po toľkých hrdinských obetiach, trápeniach i prenasledovaniach vošiel služobník Boží do nebeského pokoja. Jeho dlhoročný protivník, Bresnard, farár u sv. Sevéra, ktorý ho pochovával, nemohol nepostaviť milému mŕtvemu zaslúžený pomník, ktorý chcel byť odprosením a pritom jasným zadostučinením. Na ňom stálo: „Tuná čaká vzkriesenie života ctihodný Ján Krstiteľ de La Salle, reimský kňaz, doktor bohoslovie, voľakedajší kanonik reimského arcibiskupského chrámu, zakladateľ rehole Bratov kresťanských škôl, vynikajúci šľachticom a oveľa viacej ctnosťami. Umrel na Veľký piatok 7. apríla 1719 v bratskom dome vo Sv. Yone, v tunajšej farnosti, v 68. roku svojho života. Nech mu je Pán milosrdný v ten deň! Tento pomník lásky a vďačnosti postavil svojmu nábožnému farníkovi

Eudovít du Jarrier-Bresnard,
rektor kostola.“

Bratia kresťanských škôl teda z dopustenia Božieho osiroteli. Odišiel im zakladateľ a otec, ktorý im bol dosiaľ všetkým. Veľkosť straty, ktorá ich postihla, v rozžialenej mysli im ešte vzrastala a bôľ sa ešte zväčšoval. Po smrti zakladateľa všetci Bratia na široko-ďaleko cítili úprimný žiaľ a prejavovali k nebohému dojímavú lásku. Ale ani jeden necítil tak silne trpký úder, ktorý zastihol celú Spoločnosť, ako Brat Bartolomej, nástupca zomrelého v úrade hlavného predstaveného. Zachovaly sa ešte listy, ktoré rozoslal v tom čase Bratom do všetkých domov, aby ich vo veľkom žiali posilnil. On, ktorý by bol sám potreboval potechy, tešil svojich Bratov. Vo všetkých listoch zneje hlas, vychádzajúci zo srdca človeka, ktorého príroda obdarila útlým a bohatým cítením, ale ktorého silná viera naučila i znášať ťažké skúšky. Bratia boli s ním jedno srdce a jedna duša. A Brat Bartolomej usiloval sa kráčať v stopách svojho predchodcu a nahradiť svojim podriadeným Bratom ich láskavého Otca. Bolo až čudné, ako sa mu stal podobným v jeho vonkajšom i vnútornom živote. Lež, bohužiaľ, i jeho dni už boli spočítané. Už o štrnásť mesiacov po blaženej smrti svätého Jána de La Sallea aj on klesol do hrobu. Ešte predtým, ako padol do predsmrtného spánku, z ktorého bez trápenia prešiel k smrti, zvolal: „Aký som len šťastný! Vidím Preblahoslavenú Pannu a nášho ctihodného otca, de La Sallea, idú mi v ústrety.“ —

Umrel 8. júna 1720, ešte iba dvaštyricaťročný. Pochovali ho vo farskom kostole sv. Sevéra, po boku sv. otca a zakladateľa.

Telesné ostatky svätého Jána de La Sallea odpočívaly v bočnej kaplnke kostola sv. Sevéra za pätnásť rokov. Keď Bratia dostali vlastný kostol, arcibiskup rouenský dovolil im preniesť si ostatky svojho nábožného zakladateľa do nového kostola. Slávnosť prenášania odbavovali 17. júla r. 1734. Svätcovu telo vyzdvihli a vložili do novej truhly. Na čas ho vystavili v kostole. Potom sa uberali v sprievode k budúcej hrobke. Truhlu nieslo šestnásť kňazov v kňazskom rúchu a za nimi išlo ešte 300 kňazov s horiacimi sviecami. Vojsko rouenskej posádky tvorilo špalier. Na slávnosti bolo prítomných vyše 30.000 osôb. Vtedy žil ešte aj farár Bresnard od sv. Sevéra, ktorý bol zaopatroval ctihodného zakladateľa sviatosťami umierajúcich. Pri tej mimoriadnej príležitosti povedal pamätnú reč, v ktorej veľmi pekne ocenil ctnosti služobníka Božieho, ktorého oslavovali a v reči uisťoval kongregáciu Školských Bratov o svojej úcte a láske.

Ale telesné ostatky svätého zakladateľa nemaly ešte ani tuná trvalého pokoja. V roku 1793, keď vlny strašnej revolúcie šplachotaly najbesnejšie, vrútila sa sberba do bratského kostola, vylámala hrob a ukradla olovenú truhlu, no kosti ostaly nedotknuté. Keď roku 1853 začali pripravovať apoštolský proces pre blahorečenie sv. zakladateľa,

hrob úradne otvorili v prítomnosti arcibiskupovho zástupcu, lekára, zástupcu verejných úradov a mnohých iných svedkov duchovného i svetského stavu i niekoľkých Školských Bratov. Kostí boly celkom zachovalé a uložili ich na oltári v novopostavenom kostole Školských Bratov v Rouene a odtiaľ ich v r. 1881 preniesli do priestrannej kaplnky internátu Školských Bratov v Rouene. Pred slávnosťou blahorečenia v roku 1887 hrob zasa otvorili za dozoru generálneho vikára. Vybrali z neho niektoré čiastky a kosti, ktoré pri slávnosti blahorečenia vystavili na uctievanie v Ríme.

Prenasledovanie Cirkvi, ktoré pred vojnou zúrilo vo Francúzsku, zaškrelo tvrdo aj do synov sv. Jána de La Sallea a znivočilo im veľa prekvitajúcich škôl. Vtedy preložili si materinský dom z Paríža do Lembecq-lez-Hallu pri Bruseli v Belgicku, a tam, kde býva teraz i generálny predstavený kongregácie Školských Bratov, preniesli vtedy aj relikvie sv. zakladateľa. Odpočívajú vo zvláštnom drahocennom relikviári, postavenom na oltári, posvätenom na jeho česť. A rovnako ochraňujú tam veľmi úctivo aj iné veci, čo duchovný otec za života užíval, ako: omšové rúcha, čiastky odevu, nástroje na kajanie sa a podobné veci.

Kým završíme túto kapitolu, patrí sa nám načrtať po jeho samoprvom životopiscovi, častejšie spomínanom kanonikovi Blainovi, i vonkajší zjav sv. Jána de La Sallea.

„Postavy bol trochu vyššej ako prostrednej, urastenej a súmernej. Mal vysoké čelo a z jeho veľkých, pekno-belasých očí svietil duch a srdce. Mal milú a príjemnú tvár, na ktorej zrkadlila sa čistá radosť a anjelská veselosť duše, ktorá je vo svojom vnútrojšku spokojná. Farba pleti bola od jeho ciest do južného Francúzska trochu opálená. Kedysi gaštanové vlasy boli už niekoľko rokov šedivé, ale ostaly mu až do konca, sťa biela koruna, ako odznak jeho mužských a statočných ctností. Hlas mal pevný a ľubozvučný. Spravoval sa bezchybne, no i pri tom jednoducho a milo. Každého mocne ťahala tajomná sila jeho prívetivej osobnosti. Som silne presvedčený, dnes nemá nik také črty svätca, ako mal on; každému sa videl byť svätým a kto ho uvidel, dostal túžbu tiež byť takým. Ku komu sa priblížil, každý bol preniknutý úctou. Takí, čo sa cítili vlašnými alebo ľahkomyselnými, v jeho prítomnosti sa v duchu zahanbili.“ (Blain.)

Takto kreslí podobu svätca človek, ktorý ho poznal ako nik iný a ktorý preto aj mohol oddať potomkom jeho pravý obraz.

VI. Oslava.

28. Veniec zázrakov.

„Oslavujem Ťa preto, že
si sa na podiv preslávil;
predivné skutky tvoje,
a pozná to moja duša
veľmi dobre!

(Ž. 138., 14.)

Boh oslávil svojho služobníka, ktorý tu na zemi tak veľa pre neho robil a trpel, mnohými zázrakmi. Hneď po svätcovej smrti kanonik Blain, vieryhodný svedok, napísal jeho životopis a už v ňom označil aj uzdravenia rozličných chorých, ako aj iné Božie dobrodenia, ktoré pripisovali jeho prímluve. Tu spomenieme zázraky, ktoré i sv. Stolica uznala za pravé dekretom zo dňa 1. nov. 1887.

Dvacaťročná deva, Viktoria Ferry, zamestnaná v mestskej orleánskej nemocnici, upadla vo februári 1832 do strašného nešťastia. Pracovala v izbe, kde ju akási šialená žena tak shodila na zem a pošliapala

nohami, že nepochybne by bola umrela, keď ju nevytrhnú z rúk ukrutnice iní dvaja choromyseľní. Po tejto scéne zanesli ju do jej izbičky, kde ležala bez seba. Následky nehody boli pre dievča vážne: pustila sa jej krv z úst, z nosa a z očí; cítila často trhanie v tele, ba celý organizmus bol porušený, najmä pri srdci, ako to zistil lekár Vallet. Za dva roky skúšal všelijaké lieky: dával jej pijavice, častejšie púšťal žily, dával jej šťavu z čierneho korenia, jačmenicu, šťavu z makovíc, no všetko bez účinku. Stav sa ešte horšil: nechutilo jej jesť, spávala krátko a nespokojne; mala veľké bolesti, srdečné záchvaty a napokon zápal osrdečnice. Aby chorej aspoň nejako pomohol, dával jej rozličné obklady na plece a na prsia. Lež ani to nepomáhalo. Neskôršie krvácaním tak zoslabla, že nemohla sama urobiť ani kroka, ba ani na nohách stáť. Stále mávala horúčku: smäd nemohla ani uhasiť; celé telo jej opuchlo, najmä ľavá strana. Dvanásť rokov mala túto strašnú chorobu. Za ten čas 112 ráz jej pustili žilu, sto ráz daromne sa pokúsili krv nahradiť, použila päťsto pijavíc. Lekár Charpignon, ktorého jej zavolali r. 1839, zistil, že hlavné orgány, najmä srdce, nedajú sa už vyliečiť. Zakázal užívať pijavice, tým však zavinil častejšie krvácania. Ani teplý kúpeľ nepomohol, hoci ho až 400krát použila. Dakoľko ráz prijala sviatosti umierajúcich, lebo vždy bola bližšie smrti. Čo raz častejšie upadala do mdloby; po nej 3—4 hodiny ležievala v náručí

svojej matky. Opuchla tak, že keď sa jej dakto dotkol, ostala stopa prstov na tele. Choroba víťazila nad lekárskou vedou.

Ťažko skúšaná počujúc, že už veľa chorých sa uzdravilo na prímluvu Jána de La Sallea, začala ho prosiť 18. mája 1844. Orleánski Školskí Bratia spojili sa v modlitbe s chorou. Držiac jeho obraz s relikviou v ruke, modlila sa celý deň i noc: „Otče môj, ctihodný Boží služobníku, Ján de La Salle, uzdrav ma, ak je to vôľa Božia, — ale ak On chce, aby som zomrela, rada sa mu odovzdávam za posvätenie svojej duše.“ 19. mája cítila ešte väčšie bolesti ako obyčajne. Popoludní jej dali krátky životopis služobníka Božieho. Pri čítaní okolo 1½7. hod. večer počula neznámy hlas, znejúci hlasite a určite: „V nedeľu o ¾8. pôjdeš na sv. omšu do Recouvrance, ale nehovor o tom!“ (Notre-Dame de Recouvrance je jeden z farských kostolov v Orleanse.)

Zvuk neznámeho hlasu ju nastrašil, jednako len dočítala životopis. Od tej chvíle jej bolo horšie a horšie. Priblížila sa k posteli, ale ležať nemohla, len tak prestála celú noc v izbe. V noci s 20. na 21. mája cítila, ako by sa jej dakto dotkol nôh a kolien. Natiahla ruku, ohmatala, ale nebolo nikoho. Pri hmataní spadol jej obrázok ctihodného Jána de La Sallea, ale hneď sa jej i vrátil do rúk, ani nevedela ako. O polnoci cítila zasa, ako jej ktosi silne tlačí na nohy a kolená; spolu zjavil sa jej pri pra-

vom boku ctihodný Ján de La Salle a prehovoril jej: „Ja som Ján Krstiteľ de La Salle! V nedeľu o $\frac{3}{4}$ 8. pôjdeš do Recouvrance na sv. omšu; nepovedz o tom nikomu! Si uzdravená!“ — „Môj dobrý, ctihodný Otče, nebola som hodná, aby si sa mi ukázal; ďakujem Ti za všetky milosti, čo si mi dnes daroval, uznávam, že som ich celkom nehodná.“ — Horúčka, čo ju za 12 rokov trápila, naskutku ju opustila, cítila sa zdravou, silnou a do rána spala už spokojne.

Ráno 21. mája, keď ju matka nechala samu, Viktoria vstala o $\frac{1}{2}$ 7. hod. a obliekajúc sa videla, že opuchlina sa jej stratila s tela. Od veľkej radosti kľakla si a ďakovala Bohu; potom prechádzala sa po izbe a zapodievala sa ručnou robotou. Na svätodušnú nedeľu, 26. mája, išla so svojou matkou do kostola. Ľahko vstúpila do kostola bez jej pomoci. Slyšala sv. omšu, išla na sv. prijímanie a po dlhom ďakovaní, ktoré kolenačky odbavila, vrátila sa domov. 7. októbra 1846 navštívili ju vynikajúci parížski lekári, každý osobitne, a zistili, že srdce má celkom zdravé. Niekoľko ráz bola v Orleanse pred komisiou, ktorá úradne skúmala jej uzdravenie a poslala o veci protokol do Ríma Kongregácii sv. obradov, zaoberajúcej sa vecmi svätorečenia.

Iný zázrak sa stal so Školským Bratom Adelmi-nienom, riaditeľom školy v Saint-Nikolas des Champs v Paríži. V roku 1866 mal spomenutý Brat začiatky vysychania chrbtovej mozgoviny. Hľadal

lekársku pomoc, ale všetko bolo daromné. V decembri 1867 choroba už tak pokročila, že nemali nádeje na zlepšenie. Po Vianociach odcestoval s dovolením predstavených z Paríža do Rouena. Tu na hrobe svojho svätého zakladateľa hľadal pomoci. Lekár, prítomný pri jeho rozlúčke, napísal: „Chôdza chorého je veľmi kolísavá, nohama nerovnomerne hýbe a sú necitlivé oproti teplote, zime a odporu zeme. Pri vystupovaní po schodoch potrebuje dvojakej podpory: zábradlia a sprievodcu. Pri nasedaní na voz položil nohu na podnožku, podvihol sa pomocou rúk a padol na sedadlo, lebo nemohol sa udržať na nohách.“ Keď prišiel 27. dec. do Rouena, zaraz začal odbavovať deviatnik. Za ten čas prestal užívať lieky. Každý deň chodil na sv. omšu, obetovanú na jeho úmysel a na sv. prijímanie. Po skončení veľmi namáhavo išiel ku hrobu sv. Jána de La Sallea, kde sa dlho a skrúšene modlil. Rouenský a väčšina parížskych Bratov konali s ním deviatnik, ktorý sa aj pominul, ale chorý necítil úľavy. Nasledujúceho roku 5. januára začal konať druhý deviatnik. Na večer a po celú noc trpel také veľké bolesti, ako nikdy predtým. Na druhý deň, ako obyčajne, okolo 1/29. išiel k hrobu svätého zakladateľa a tam sa dlhý čas kľačiaccky modlil. Keď vstal, zdalo sa mu, že je silnejší na nohy a cítil i odpor zeme. Prekvapený a hlboko pohnutý vstrčil palicu pod pazuchu, vyšiel z kaplnky a bežal sem-tam po chodbe, aby sa pre-

svedčil, či je naozaj zdravý. Na druhý deň peši navštívil všetky kostoly v Rouene. Počasie bolo studené a daždivé a ľadovica obťažovala chôdzu. Jednako peši a bez palice vystúpil na kopec, na ktorom bol postavený kostol Panny Marie ustavičnej pomoci. Bol celkom uzdravený.

Tretí, od svätej Stolicy potvrdený zázrak, ktorý sa stal na prímluvu Božieho služobníka, je tento: Štefan de Suzanne, syn hájnika z Rouena, bol 1. decembra 1867 zachvátený suchotami. Neskôršie zapálily sa mu aj priedušnice. Štefan bol útly 11-ročný chlapec. Choroba sa zhoršovala každým dňom. Musel zanechať učenie a ľahnúť si. Liečili ho traja lekári; ale horúčka sa len zhoršila a k tomu dostal aj suchý kašeľ. Veľmi ťažko dýchal. Trpel strašné bolesti. Človek ho mohol len s hlbokou sústrasťou pozorovať. Bol neobyčajne vyschnutý. Črty mladosti zmizly s tvárou; bol už ani starec. Telo mal tak skrivené, že bradou sa dotkýňal kolien. Srdce mu bilo 140 ráz za minútu.

Ale Štefan mal i v najväčších bolestiach predivnú odovzdanosť. Raz pýtal sa svojej babky, pannej de Caumont: „Čo musí robiť dieťa, keď sa nachádza v nebezpečenstve a nebolo ešte na prvom sv. prijímaní?“ Keď mu to babka vysvetlila, hovoril: „Dobre, aj ja sa chcem vyspovedať a keď budem hodný, aj prijímať.“ Želanie pobožného dieťaťa splnili. Prvé sväté prijímanie dostal ako pokrm na cestu do večnosti.

V tom istom čase bol Brat Adelminien uzdravený na prímluvu sv. Jána de La Sallea. Aj rodičia chorého umienili si konať deviatnik k ctihodnému de La Salleovi. Začali ho 21. januára 1868. Veľa rodiny a priateľov modlilo sa s nimi v učiteľskom ústave pri hrobe ctihodného služobníka Božieho. I to pobožné dieťa modlilo sa s dojímavou horlivosťou za svoje uzdravenie. Na tretí deň zažiaril v Štefanovej duši lúč nádeje. „Verím“, hovoril, „že ctihodný de La Salle ma uzdraví.“ Jednako bolesti sa mu zväčšily a v ten deň jeho zarmútení rodičia niekoľko hodín prežili v najväčšom strachu. No Štefan nestratil veselú myseľ a dôveru. „Po dokončení deviatnika budem zdravý“, hovoril a potom prosil rodičov, aby mu pripravili šaty, lebo chcel byť prítomný na poďakovacej sv. omši. Rodičia zamýšľali ešte raz prosiť lekára o radu. Ale malý chorý hovoril: „Nerobte to, ja som čítal, že mnohým sa tak vodilo na konci deviatnika; večer mi bude lepšie!“

Pred večerom ostatného dňa deviatnika hovoril sestričke, čo ho opatrovala: „Milá sestrička, najmä dnes sa musíme dobre modliť, lebo zajtra mám byť celkom zdravý; musím ctihodnému de La Salleovi ďakovať a ísť na sv. omšu do učiteľského ústavu.“ — „Ale to je len žart“, odpovedala sestrička, „ešte dlhý čas potrebuješ, kým vyzdravieš.“ A jednako na druhý deň vykonal túto ďalekú cestu! Keď prišli lekári, ktorí ho liečili, zistili, že chlapec je zdravý. Hneď vstal a jedol; rodičia sa nevysloviteľne rado-

vali. V kaplnke učiteľského ústavu slúžila sa podakovacia sv. omša. Dom Boží bol primálny pre všetkých, čo chceli vidieť Štefana. Všetci chválili Boha za milosť, darovanú šťastnému dieťaťu.

Tieto uvedené, verejne známe zázraky, ktoré sa staly na prímluvu Božieho služobníka, nie sú ojedinelé. V listinách svätorečenia, ktoré obsahujú niekoľko sväzkov, je zaznačené veľa ozajstných vecí toho druhu, ktoré pod prisahou svedkovia vypovedali a lekári potvrdili. Keďže na svätorečenie treba len tri zázraky, ktoré sa staly na prímluvu dotyčného, obmedzila sa Kongregácia obradov vyskúmať len spomenuté. Po prísnej skúške uznala ich za ozajstné zázraky, to značí, že staly sa bezprostredným pôsobením Boha; sv. Otec ich potvrdil. Keď tu ná spomenieme ešte doktoré neobyčajné vyslyšania, čo sa staly na prímluvu sv. Jána de La Sallea, zakladajú sa ony síce len na ľudskej viere, ale jednak sú hodnoverné, ako to vidieť aj z dekrétu vyšetrovania a potvrdenia pápeža Urbana VIII.

„Neobyčajné uzdravenie na prímluvu sv. Jána de La Sallea, ktoré i lekár potvrdil, stalo sa s istým naším chovancom, Celestínom Roonom.“ Tak označuje generálny superior Školských Bratov vo svojom okružnom liste. Tento chlapec vstúpil v októbri 1887 do vychovávacieho ústavu v Pamiers. 22. októbra cítil akúsi chorobu, preto ho rodičia na druhý deň vzali domov. Bola to „ruža“. Hoci lekár pomáhal, vždy sa zväčšovala. V stredu 30. nov. ten istý

lekár zistil zapálenie mozgov, čo mohlo za krátko priviesť ho do hrobu. Zarmúteným rodičom poradili odbavovať deviatnik na česť bl. Jána de La Sallea, s poznámkou, že už často zaľúbilo sa Pánu Bohu zázrakom potvrdiť svätosť svojich služobníkov, ktorých Cirkev povýšila potom na oltár.

Radu s potešením a s dôverou prijali. Deviatnik začali 30. nov. a 8. decembra mali skončiť. Denne sa trikrát modlili „Otče náš“ a „Sláva Otcu“ so vzdychom: „Bl. Ján de La Salle, oroduj za nás!“ Relikvia zo šiat blahoslaveného bola položená na miesto najväčšej bolesti. Prvého decembra chorý veľmi zle sa cítil, takže lekár očakával každú chvíľu smrť. Ale rodičia úfali a ďalej nádejne sa modlili. Chorý, ktorého neopúšťala pomätenosť už od 26. novembra, bol na večer náhle pokojný a tvrdo zaspal. Prítomní sa nazdali, že je to už smrteľný spánok. I rodičia prestali úfať a rodine telegraficky oznámili, čo ich zastihlo. Spánok trval dlho. Lekár prišiel celý nespokojný už o 2. hodine v noci, aby sa presvedčil, či sa stav chorého zmenil, alebo či už zomrel. Ale našiel ho v tvrdom spánku. Okolo 5. hod. ráno zasa prišiel a našiel ho celkom uzdraveného. Svoje svedectvo končí slovami: „Jeho uzdravenie je dokonale.“

Desaťročný Karol Leydet bol chovancom prípravnej školy na vyššie štúdiá v Bordeaux. Už dlhší čas cítil bolesti v krku. Choroba ho prinútila ostať doma, hoci veľmi rád chodieval do školy. V škol-

skom roku 1886—87 chodil do školy i s prestávkami len 5 mesiacov. Lekárske ošetrovanie nepomáhalo, preto začiatkom roku 1888 odhodlali sa ho operovať. Karlova matka, prv než ho sverila chirurgovi, horlivo sa modlila k blahosl. Jánovi de La Salleovi, veľkému ochrancovi mládeže. Spoločne so Šk. Bratmi a ich chovancami konala deviatnik, ale bez žičného výsledku. Začali druhý, prosiac s detinskou nábožnosťou blahoslaveného, aby ukázal svoju moc pred Božím trónom. Tretí deň tejto pobožnosti pripadol na prvý deň verejného tridua na česť bl. Jána de La Sallea. Katedrála v Bordeaux bola plná veriacich. Na pontifikálnu sv. omšu prišlo 1500 detí z ústavu Školských Bratov, 400 seminaristov a 200 členov spolku bývalých chovancov Bratov, aby vzdali blahoslavenému hold svojej vernosti. Pobožná matka chorého spojila svoje modlitby s modlitbami prítomných, túžobne prosiac o zdravie svojho synka. A hľa! Keď matka prišla domov, synček bol celkom zdravý. Od toho času nemal chlapec ani horúčky, ani bolesti v krku.

Iné zázračné uzdravenie stalo sa v Malonne, v ústave Šk. Bratov v Belgicku.

V apríli r. 1889 v domácom lazarete zápasil so smrťou asi šestnásťročný žiak. Ponáhľali sa zavolať mu kňaza i lekára. Kňaz ho zaopatril sviatosťami umierajúcich. Aj lekár ho opatroval, nazdávajúc sa, že mladík zomrie na strašnú chorobu „mizerere“, ktorú uňho konštatoval. Oznámil to rodičom. Otec

chorého prišiel ešte toho istého dňa. Na druhý deň ráno chytil mladíka prudký záchvat. Lekár ústavu povolal si na pomoc svojho veľmi zručného kolegu z Namuru. Obidvaja vyhlásili stav chorého za veľmi vážny, ale úfali, že vyzdravie. No i ďalej, až do soboty, boly všetky užívané prostriedky bez účinku. Žiak trpel strašné bolesti a domáci lekár sa obával, že sú to už posledné chvíle života. Silné a časté vracanie už oznamovalo blízku smrť. Teraz prišiel rodinný lekár a ešte raz mladíka dôkladne prezrel a keďže zistil, že mladík je v nebezpečenstve smrti, pripravoval matku na tento ťažký úder, ktorý jej hrozil. O deň znovu ho prehliadol ústavný i rodinný lekár, ale nebolo nádeje na vyzdravenie. Keď nepomohla lekárska veda, obrátili sa na Pána Boha. Rozhodli sa, že po celý Zelený štvrtok budú sa modliť, aby ho Pán Boh uzdravil na prímluvu blahoslaveného Jána de La Sallea.

Okolo desiatej hodiny prišlo na chorého hrozné súženie, ktoré trvalo až do druhej hodiny popoludní. Blížila sa noc. Všetci boli presvedčení, že bude ostatná pre trpiaceho. V jeho izbičke vystavili relikvie blahoslaveného zakladateľa a pozapaľovali sviece. O polnoci zrazu opustila ho strašná choroba, ktorá ho držala za 8 dní medzi životom a smrťou. O deň uznal ho lekár za celkom zdravého. Mladík vystrábiac sa, vrátil sa domov.

Ako sme prv spomenuli, listiny procesu svätorečenia obsahujú veľa zázračných uzdravení a roz-

ličných dôkazov, privlastňovaných prímluve sv. Jána de La Sallea. Nateraz uviedli sme len niekoľko. Neskoršie sa zmienime o iných dvoch pri kanonizačnom procese preskúmaných a potvrdených Apoštolskou stolicou.

29. V sláve svätosti.

„Ktorí vyučujú mnohých
k spravodlivosti, skvieť sa
budú ako hviezdy na večné
veky.“

(Dan. 12., 3.)

Je známe, s akou úzkostlivosťou a svedomitosťou sv. Cirkev postupuje vtedy, ak ide o preukazovanie zvláštnej úcty doktorému zomrelému služobníkovi Božiemu. Najprv musí odbaviť biskupský úrad na mieste, kde žil, proces v predpísanej forme, či patričný bol v povesti hrdinských ctností a zázračnej moci. Aktá a úsudky tohoto skúmania zašlú sa do Ríma a uložia u notára Kongregácie svätých obrádov. Tým sa započne proces blahorečenia. Prvé kroky blahorečenia kňaza Jána de La Sallea staly sa so stránky sv. Stolicy v rokoch 1834—35. Potrebné skúmania vykonaly ordinariáty parížskej, reimskej a rouenskej diecézy v tom istom čase. Podľa toho pápež Gregor XVI. podpísal dekrét 8. mája 1840, ktorým dovolil započat proces blaho-

rečenia a ctnostnému zakladateľovi prisúdil názov „venerabilis servus Dei“ — „ctihodný služobník Boží.“ Dňa 1. nov. 1873 pápež Pius IX., keď proces už ďalej pokročil, v prítomnosti mnohých kardinálov, prelátov, kňazov a rehoľníkov, medzi ktorými bolo aj 100 Šk. Bratov so svojím generálnym predstaveným, slávne rozhodol: „Isté je, že ctihodný služobník Boží Ján de La Salle konal božské ctnosti: vieru, nádej a lásku k Bohu i k bližnému, ako i hlavné mravné ctnosti: opatrnosť, spravodlivosť, miernosť i statočnosť a iné podobné ctnosti v hrdinskom stupni, takže sa môžu skúmať zázraky.“

Keď všetky podmienky od Cirkvi žiadané sa splnily, bol ctihodný Ján de La Salle 19. febr. 1888 vyhlásený za blahoslaveného. Slávnostné shromaždenie bolo vo veľkej sieni blahorečenia. Boli tu kardináli z Kongregácie sv. obradov, ich poradcovia a úradníci, veľa cudzozemských biskupov, kanonici od sv. Petra a alumni z vatikánskych seminárov; generálny superior Školských Bratov, 6 asistentov, provinciálni vizitátori z Francúzska, Talianska, Španielska, Belgicka, Rakúska, Indie, Severnej a Južnej Ameriky, Levantu a Alžírsku. Spolu asi 200 Školských Bratov. Ako zástupca rodiny blahoslaveného bol tam gróf de La Salle de Roche-maure. Msgr. de Neckre, Belgičan, člen kapituly svätopeterskej bol poverený konať obrady slávnosti. Po prečítaní dekrétu blahorečenia zaspievalo sa Te Deum a hneď sa stiahla opona s obrazu bla-

Socha sv. Jána de La Sallea od Aureliho v bazilike sv. Petra v Ríme.

(Text na str. 164.)

hoslaveného, ako aj s relikvie, vystavenej na oltári. Zvony svätopeterského chrámu oznamovali celému svetu blahorečenie Jána de La Sallea. Prvý raz počul bolo verš: „Oroduj za nás, bl. Ján Krstiteľ de La Salle, aby sme boli hodní zasľúbení Kristových.“ Potom pontifikujúci biskup zaspieval oráciu, složenú pre officium blahoslaveného. Popoludní i sám pápež Lev XIII. pomodlil sa pred jeho obrazom; kanonici spievali vešpere a tým sa zakončil pamätný deň.

Blahorečenie Jána de La Sallea Školskí Bratia opakovali po celom svete ako ozvenu rímskeho, okázalým spôsobom za jasotu veriacich. Slávnosti sú opísané v 7. sväzkoch, uložených v hlavnej prokuratúre kongregácie Škol. Bratov.

Od toho dňa znovu so všetkých strán oznamovali zázračné vyslyšania na prímluvu nového blahoslaveného. Dôvera v jeho prímluvu denne sa potvrdzovala a tým spolu rástla i túžba po jeho svätorečení. Spomenieme na krátko tie dva zázraky, ktoré po blahorečení Kongregácia sv. obradov skúmala a pápež uznal za opravdivé. Dekrét Leva XIII. o svätorečení zneje: „Okrem týchto zázrakov zaľúbilo sa Bohu ešte veľa iných učiť na prímluvu blahoslaveného. Dva boli vyvolené a predložené pre svätorečenie.

Prvý zázrak stal sa s mladým Leopoldom Taya-com, vychovávaným v Rodezskom kolegiu vo Francúzsku. V roku 1888 mal silné zapálenie pľúc, ktoré

rozkladajúc krv, bolo podľa úsudku lekárovho ne-
vyliečiteľné. Len čo počul o jeho ťažkej chorobe
riaditeľ ústavu, nariadil hneď modliť sa k bl. Jánovi
de La Salleovi. No, choroba sa len zväčšovala. K to-
mu sa pripojily hrozné krče, ktoré úbohému mla-
díkovi odňaly celkom vedomie a telo sem-tam svíja-
ly. Riaditeľ nezriekol sa však nádeje a ešte vrúc-
nejšie sa s Bratmi modlil. Matka bola za ten čas
pri chorom synčekovi, ktorý, ako sa zdalo, už do-
konával. Odrazu prišiel k vedomiu, radostne sa
pozrel na matku a poznajúc ju, hovoril, že je zdra-
vý. Privolaní lekári, veľmi začudovaní, zistili, že
už niet ani stopy po chorobe.

Iný zázrak stal sa v tom istom roku v kláštore
Maisonneuve pri Montreáli v Amerike. Brat Nethel-
mus dostal od poranenia zapálenie chrbtovej mozgo-
viny. Bol celkom strnulý, nohy mal zranené a
opuchnuté. Úbohý sa modlil bez žičeného výsledku,
napokon predstavený nariadil mu utiekať sa k bla-
hoslavenému zakladateľovi. Poslúchol. Po svätom
prijímaní obrátil sa k blahoslavenému so vzdy-
chom: „Ak chceš, môžeš ma uzdraviť!“ Dopovediac
to, cítil v sebe silu, i odhodil palicu a vrátil sa na
svoje miesto v kaplnke, nemajúc na tele ani pamiat-
ky po ranách.

Sviatok Nanebovstúpenia Krista Pána 24. mája
v jubilejnom roku 1900 ustanovil pápež za deň
svätorečenia. Nádherný a skoro ojedinelý sviatok
to bol vo svätopeterskom chráme v Ríme, i naj-

väčšia slávnosť na rozhraní dvoch storočí, za dlhého pontifikátu Leva XIII. Celý katolícky svet bol v tento deň zastúpený v ozdobenej vatikánskej bazilike. Prítomných bolo okolo 100.000. Od Sixtinskej kaplnky pohol sa sprievod o 8. hodine. Pred námestníkom Kristovým kráčali členovia rozličných rehôľ, veľa prelátov, 33 kardinálov a 250 biskupov zo všetkých národov. Dojem sprievodu na pozorovateľov bol čajsi neopísateľný. Keď sa ukázal sv. Otec na „sedii gestatorii“, zavznely strieborné trúbky z kopule obrovskej baziliky. Za dojímavých spevov prišiel sprievod až k pápežskému trónu a po holdovaní cirkevných kniežat započaly sa vlastné obrady svätorečenia. Bola to slávnostná chvíľa, keď staručký pápež po vzývaní Ducha svätého ďaleko srozumiteľným hlasom hovoril: „Na česť najsvätejšej Trojice, na vzrast a zvelebenie katolíckej viery, mocou autority nášho Pána Ježiša Krista, svätých apoštolov Petra a Pavla a Našou vlastnou, po zrelej úvahe a so súhlasom Našich ctihodných bratov kardinálov svätej rímskej Cirkvi a na radu patriarchov, arcibiskupov i biskupov vyslovujeme, že menovaný Ján Krstiteľ de La Salle, kňaz a zakladateľ kongregácie Školských Bratov je svätým vyznavačom.“

Pri Te Deume zavznely zvony večného mesta a oznamovaly meno nového svätého celému svetu. Dekan-kardinál, Alojz Oreglia, biskup z Ostie a Veletrie, slúžil slávnostnú pontifikálnu sv. omšu, pri

ktorej bol prítomný i sv. Otec na svojom tróne. Keď pápež na konci všetkých požehnal a prítomným dal plnomocné odpustky, vystúpil na nosítka, i odniesli ho do kaplnky Najsvätejšej Sviatosti. Večer zažiaril svätopeterský chrám v nádhernom elektrickom svetle.

Výročný sviatok sv. Jána de La Sallea je určený na 15. mája. Svätá omša, povolená Šk. Bratom na tento deň, začína sa slovami: „Nechajte maličkých ku mne prichádzať!“ Ony sú obrazom života nášho svätca. Školskí Bratia všade s veľkou nádherou a triduum slávili svätorečenie svojho zakladateľa. Stá sôch a oltárov, kostolov a kaplnôk je teraz zasvätené sv. učiteľovi a vychovávateľovi. I na Slovensku postavili mu Školskí Bratia peknú sochu v Bojnei pred svojím ústavom.

Vo svätopeterskom chráme sú sochy zakladateľov rehôľ. Ich počet sa zväčšil 27. októbra 1904 o sochu sv. Jána de La Sallea. Vykresal ju z mramoru profesor Aureli z Ríma, azda najlepší vtedajší sochár. Je vysoká 6 m. Pri nohách svätca stojí žiak a mladík. Svätec ukazuje pravitou na nebo. Všade, po celom svete, kde bijú veriace srdcia, ctia si pamiatku človeka, čo všetky svoje sily venoval mládeži a tak splnily sa na ňom slová: „Ktorí vyučujú mnohých k spravodlivosti, skviť sa budú ako hviezdy na večné veky.“ (Dan. 12., 3.)

30. Vychovávateľ a učiteľ.

„O jeho múdrosti rozprávajú národy
a jeho chválu rozširuje Cirkev.“

(Sir. 39., 14.)

V predchádzajúcich odsekoch pozorovali sme život sv. Jána de La Sallea a videli sme, že venoval všetky svoje sily výchove mládeže. Zriedkavou obetavosťou kráčal po ceste, ktorú začal. Ktoráže to bola myšlienka, čo ho oduševňovala neúnavne bojovať s tisícimi prekážkami? Odpoveď je veľmi ľahká. Svätý Ján de La Salle bol preniknutý vedomím o vysokej dôstojnosti a neoceniteľnej hodnote detskej duše. V nej videl pravý obraz Boží, drahocennú perlu, pre ktorú Božský Spasiteľ vylial ostatnú kvapku krvi. Táto rýdzo kresťanská pravda prenikla mu až do kosti, tá ho urobila víťazom na poli výchovy a vyučovania, tento pochop diktoval mu do pera slová: „Považuj tebe sverené dietky za ozajstné dietky Božie. Viac sa staraj ich vychovať a vyučovať ako dajakých kráľovských princov!“ Za lásku k detským nesmrteľným dušiam oduševňoval aj svojich synov. Táto láska zúrodnila tak dielo toho veľkého človeka, kongregáciu Šk. Bratov, že vyrástla vo veľký strom, v ktorého tôni nachádza veľký zástup žiakov vyučovanie a požehnanie kresťanskej výchovy. Roku 1933 vychovávali Školskí Bratia 306.495 žiakov.

„Láska prevládze všetko!“

Kedže hodnota detskej duše je neoceniteľná, akú vysokú mienku mal sv. Ján de La Salle o hodnosti učiteľskej! Naozaj, ani nenachodil dosť slov, keď oceňoval úrad učiteľský ako úrad najvznešenejší a vo svojich pedagogických spisoch zavše vracia sa k tomu. O vznešenosti učiteľského povolania hovorí vo svojich „Rozjímaniach“ takto: „Učitelia, čo vychovávajú dietky v kresťanskom duchu, sú spolupracovníkmi Ježiša Krista; plnia úlohu anjela strážcu. Ich práca je na osoh náboženstvu, ľudskej spoločnosti a kongregácii. Kedže ich Boh povolal vyučovať mládež a vychovávať ju v kresťanskom duchu, poveril ich teda veľmi čestným úradom. V pravidlách Spoločnosti píše svätý znateľ školstva: „Viera presvedčí učiteľa, že nieto čestnejšieho úradu, ako privádzať dietky Spasiteľovi, Jeho miesto zastávať, vstúpiť im do duše Jeho učenie a ukázať im cestu, vedúcu do neba. Ježiš Kristus sveril učiteľovi maličkých, aby bdel nad ich nevinnosťou, učil ich zachovávať prikázania, ktoré nám dal. Ak budú mladí Bratia milovať svoje povolanie, budú mať z jeho plnenia najväčšiu radosť, budú o ňom len úctive hovoriť, ba ešte za nehodných sa budú pokladať, keďže niet vznešenejšieho úradu, ako pracovať na spasení duší.“ V jeho „Návode pre školy“ čítame: „Predovšetkým musí sa mladým učiteľom vstúpiť živý cit veľkej úcty k svojmu úradu. Mladý učiteľ, ktorý je preniknutý veľkým významom svojho povolania, bude plniť

presne a kresťansky svoje povinnosti.“ S veľkou úctivosťou a oduševnenosťou usiloval sa rozohniť mladých učiteľov, keď im hovoril o vyučovaní náboženstva. Čujme jeho slová: „Úrad učiteľa náboženstva je taký dôležitý, že svätí biskupi prvých kresťanských čias počítali si za česť a za svoju hlavnú úlohu, keď mohli katechumenov a novokrstencov vyučovať náboženstvo. Svätý Cyril, jeruzalemský patriarcha, i sv. Augustín zanechali nám písomné katechézy, podľa ktorých oni a ich kňazi vyučovali. Veľmi umný sv. Hieronym svedčí vo svojom liste k Léte, že pokladá si za veľkú česť, vyučovať malé dieťa v náboženstve, ako keby vyučoval dajaké mocné knieža. Gerson, chýrečný kancelár parížskej univerzity, tak si cenil tento vysoký úrad, že v ostatných rokoch sám vyučoval náboženstvo. („Rozjímania.“)

Sv. Ján de La Salle žil v čase, keď učiteľským stavom pohrdali. Veľmi dobre on vedel, že boly a budú také rodiny, čo neuznávajú namáhavú prácu učiteľovu a často len nevďakom sa odplácajú učiteľom, alebo ich ešte i prenasledujú. Preto zavše napomínal svojich učiteľov na trpezlivosť v ťažkostiach, lebo že tým svolajú požehnanie Božie na svoje práce. Ukazoval im na pravé radosti kresťanského učiteľa, ktoré pozostávajú v tom, že vidí, hoci často veľmi neskoro, dozrievať ovocie na tých, ktorých vyučoval. A aby učiteľ nezmalomyselnel v práci kresťanskej výchovy a vyučovania, najmä

keď hneď nevidí nijakého ovocia, poukazuje svätý na večnú odmenu, ktorá ho čaká v nebi. Dojímavo o tom hovorí: „Za dobré vyučovanie mládeže budete požívať slávu po celú večnosť, lebo sláva, ktorú ste pomohli získať svojim žiakom, bude sa i na vás odzrkadľovať. Plňte verne svoje povinnosti, aby ste raz požívali tú drahocennú odmenu! Aké to bude radostné pre tých, čo horlivo pracovali na spasení duší, keď uzrú v nebi množstvo duší, ktoré im budú večne ďakovať za svoje šťastie. Vtedy pochopíte slová anjelove k Danielovi: „Ktorí vyučujú mnohých k spravodlivosti, skviet sa budú ako hviezdy na večné veky.“ (Dan. 12., 3.)

Kresťanskí učitelia budú sa jagať medzi svojimi bývalými žiakmi, ktorí im budú večne ďakovať, že ich tak dobre vyučili a svojich učiteľov budú počítať po Bohu za príčinu svojho spasenia. Akú radosť budete mať, keď na súdny deň a v nebi po celú večnosť budú na vás ukazovať a volať tí, ktorých ste za ruku viedli do neba: „Títo služobníci najvyššieho Boha hlásali nám cestu spasenia.“ (Apošt. 16., 17.) Teda títo vyvolení budú oznamovať dobrodenie, čo ste im preukázali: jedni budú ukazovať Spasiteľovi svoje rúcho nevinnosti, iní, ktorí ho zo svojich hriechov vašou starostlivosťou očistili v krvi Baránkovej, upamätujú Ho na námahu, s ktorou ste ich znovu priviedli na cestu spasenia; všetci spoja svoj hlas, aby vám vyprosili od Ježiša Krista priaznivý súd. Budú prosiť Spasiteľa, aby

vás bez meškania uviedol do toho istého šťastia, ktoré ste vy im zaobstarali svojou prácou a starostlivosťou.

Ó, aká to bude veľká sláva pre všetkých, ktorí vyučovali mládež, keď ich horlivosť a usilovnosť bude vyjavená pred celým svetom a keď celé nebo zahlaholí ozvenou vďačnosti, ktorú blahoslavení prinášajú tým, ktorí im ukázali cestu do tohoto šťastia.“ (*„Rozjímania.“*)

Po takomto ideálnom pochopení učiteľského stavu môže si človek ľahko predstaviť, akú váhu kládol náš veľký pedagóg na učiteľovu osobnosť, čiže na jeho zjav, ktorým viacej vychováva a vyučuje, ako slovami.

Svoje myšlienky o učiteľskom stave shrnul vo svojej výbornej knihe: „Návod pre školy.“ Zjavné je, že učiteľ so dňa na deň sa namáha, preto musí mať dobré zdravie, najmä prsia a pľúca. Nesmieme sa čudovať, že si žičí vylúčiť z vychovávania tých, ktorí nevyhovujú týmto podmienkam. Tobôž nie je súci za učiteľa taký, čo nejakou telesnou chybou bol by na výsmech žiakom, alebo, ktorý by pre nedostatok duševných a pedagogických vlôh nemohol zdarne vyučovať. Svätý však ešte viacej žiada: nechce mať učiteľov, ktorí by sa nevyznačovali ctnostným životom. Do ozajstnej kresťanskej školy patria len takí učitelia, čo sú tiež vychovaní v kresťanskom duchu a preniknutí základnými pravdami kresťanstva. Veľa by toho bolo, keby sme podrobne

uviedli, aké požiadavky kladie pre učiteľov. Len v krátkosti daktoré uvedieme: veľká láska k deťom, ohnivá horlivosť vychovávať a vyučovať maličkých, veľká vernosť k povinnosti, kolegialita, miernosť so stálosťou, seabvláda, bedlivosť, pobožnosť a veľkodušnosť.

Aká vysoká mienka o učiteľskom stave! Nie je teda čudné, že tak veľa mladíkov sa zrieklo vo svete čestných postavení, aby sa stali učiteľmi. Pekné slová o vážnosti učiteľského stavu najšť i u iných pedagogov, a kde-tu i pekné rozpravy o vychovávateľskom umení; no ak chceme najšť dakoľko praktických nárad uskutočnených, veru, je ich veľmi málo. Diela sv. Jána de La Sallea na poli výchovy a vyučovania sú trvalé, nesmrteľné, platné i dnes. Jeho mimoriadna zásluha je v tom, že preukázal dobrodenie kresťanskej výchovy a dobrého vyučovania dietkam všetkých vrstiev spoločnosti. Pre toto i mnoho vytrpel, utráhali mu na cti, pre toto prenasledovali jeho Školských Bratov neveriaci filozofi a ich privrženci. Nemohli im odpustiť, že vyučujú aj sedliackych a remeselníckych synov, najmä Voltaire, otec a vodca celého nevereckého prúdu v XVIII. storočí vo Francúzsku, ktorý výslovne neuznával za dobré vyučovať dietky ľudu. No, synovia sv. Jána de La Sallea venovali sa tejto práci a složili aj sľub bezplatne vyučovať chudobných, a to s výslovným odobrením a požehnaním

Cirkvi. Doktorí zlomyseľníci ešte sa opovažujú tvrdiť, že vraj Cirkev je proti osвете a kultúre!

Proti sv. Jánovi de La Salleovi začínali znovu a znovu tuhý boj a procesy, lebo sa opovážil vyučovať krasopis vo svojich školách. Krasopis — toto „šľachtické umenie“ — bolo vraj znehodnotené, keď sa v ňom cvičily i chudobné dietky. V tom predsudku bola väčšina vrstovníkov. Vyučovať krasopisu boli oprávnení len učitelia písania. Sv. zakladateľ nedal sa procesom nastrašiť, ale to, čo raz uznal za dobré vykonať, i vybojoval. Odvtedy bol krasopis vyučovacím predmetom vo školách.

Za časov svätcových vyučovali len individuálne. Učiteľ totižto vyučoval každého žiaka osobitne pri svojom stole; ostatní žiaci neboli za ten čas zamestnaní, alebo zamestnávali sa po svojej chuti. Tento postup sv. Ján de La Salle celkom odsúdil a uviedol hromadné alebo triedne vyučovanie, to jest: učiteľ vyučoval všetkých žiakov naraz. Veľký tento organizátor rozdelil dietky do rozličných tried, aj látku tak rozdelil, že zodpovedala veku a duševnému vývoju chovancov. „Toto rozdelenie“, hovoril, „je najprimeranejšie pre disciplínu a napredovanie.“ Každú triedu rozdelil na oddelenia: na „začiatočníkov“, „stredných“ a „pokročilých“. Každé oddelenie malo svoje určité miesto, aby bolo možno žiakov jedného oddelenia od druhého rozoznávať. Učiteľ vyučoval všetkých žiakov jedného oddelenia v tom

istom čase, mali tie isté knihy a o tých istých pravidlách spravovania ich poučil. Všetci museli naraz dávať pozor a len vtedy odpovedať, keď ich vyvolal. Kým učiteľ vyučoval jedno oddelenie, v iných oddeleniach ustanovil jedného alebo dvoch žiakov, aby zatiaľ opakovali prebratú látku, alebo vypracovali ľahšie úlohy. (*„Návod pre školy.“*)

V Nemecku vyučovali individuálne až do druhej polovice XVIII. storočia. Bol to sv. Ján de La Salle, ktorý prvý uviedol hromadné vyučovanie a výsledky, ktoré Školskí Bratia dosiahli, svedčily, že našiel pravý postup. Ešte dôležitejšiu opravu vykonal vo vyučovaní čítania. Dotiaľ učili sa žiaci najprv slabikovať a čítať latinské články tak dlho, kým im to nešlo a až potom učili sa čítať v materinskej reči. Preto stávalo sa, že trvalo 4—5 rokov, kým sa naučil žiak čítať v materinskej reči. Sv. Ján de La Salle, ako veľký znateľ školstva, išiel i v tom odchodnou cestou, nedbajúc na zakorenené predsudky. „V našich školách“, vravel, „iba čítanie v reči materinskej môže byť učiteľovi prostriedkom rozvíjať rozum dieťok a vzdelávať ich srdce. Keď čítajú v materinskej reči, môžu i doma vo voľných chvíľach užitočne čítať. Preto majú mať školy dobre zariadené žiacke knižnice, lebo dobre pochopené čítanie je pre nich ako liek pre ducha a srdce.“ (*„Návod pre školy.“*) Keď to človek číta, nazdáva sa, že to napísali v našich časoch — a nie pred 250 rokmi! Tak ďaleko zasiahol už vtedy v mno-

hých školských veciach. Ako sme už prvej boli spomenuli, sv. Ján de La Salle založil prvý učiteľský ústav, o ktorom dejiny pedagogiky môžu hovoriť a s ním spojil aj niekoľkotriednu cvičnú školu, kde konali kandidáti praktické pokusy vo vyučovaní. Sv. Ján de La Salle je takto tvorcom samostatných učiteľských ústavov. V Nemecku stretáme sa s učiteľským ústavom až o 100 rokov. Arcibiskup z Erthalu vo Würzburgu založil r. 1773 prvý taký ústav. A jednako naši moderní pedagógovia „nevedia“ ničoho o významných novotách sv. Jána de La Sallea. Zásluhy katolíckych pedagógov sú tak isto, ako aj iných veľkých katolíckych ľudí, ignorované. Naš veľký znateľ škôl založil r. 1699 aj prvú priemyslovú školu, ktorú spomínajú dejiny i s technickými nedeľňajšími školami. V Nemecku a v Rakúsku začaly sa tieto školy až v XIX. storočí. Týmto dal základ, vtedy ešte neznámym, školám reálnym.

Vzdelanie bez latinčiny považovali za časov sv. Jána de La Sallea skoro za nemožnosť. Školskí Bratia od čias sv. zakladateľa udržiavali reálky a z nich vytvorili i vyššie reálky.

Shrnieme ešte raz v stručný prehľad zásluhy sv. Jána de La Sallea o výchovu a vyučovanie:

1. Založil náboženskú spoločnosť učiteľov, ktorá až po naše časy veľmi požehnane účinkovala a účinkuje.

2. Povzniesol učiteľský stav na čestnú, zodpovednú výšku.

3. Zlomil vžitú mienku, akoby výchova a vyučovanie nebolo i pre chudobné dietky.

4. Uviedol do školy krasopis ako učebný predmet.

5. Uviedol do školy hromadné vyučovanie, miesto doterajšieho osobitného.

6. Zreformoval metodu čítania, keďže učil čítať najprv v reči materinskej a nie v latinčine.

7. Usiloval sa, aby žiaci mali knižnice s dobrými knihami.

8. Založil prvé ozajstné *učiteľské ústavy*.

9. Zriadil i *prvé priemyslové*, nedeľňajšie a technické školy a založil *prvé reálky*.

10. Napísal veľa pedagogických spisov, ktoré sú i dnes časové.

Sv. Ján de La Salle bol teda pedagogickým teoretikom i praktikom. Svätoove spisy sú žriedlom pedagogickej múdrosti. Jeho synovia ich pilne opatrujú až doteraz a možno ich v každom ohľade použiť. Nakrátko ich poznačíme:

1. *Pravidlá Školských Bratov*. Pedagogické zlaté zrnká, čo kde-tu obsahujú, sú súhrnom všetkého toho, čo pobožný zakladateľ rehole o výchove a výučbe napísal.

2. *Školský poriadok*. („Návod pre školy.“) V úvode čítať: „Jednotlivé vety tohoto školského návodu shrnul a usporiadal len po mnohých konferenciách a pozorovaniach s Bratmi.“

3. *Rozjímania v čase sv. exercícií.* Pôvodca učí tu svojich mladých Bratov, ktorých menuje spolupracovníkmi Ježiša Krista a anjela strážcu, ako si majú počínať, aby vychovali zo žiakov dobrých kresťanov. Spolu poučá ich s dokonalou múdrosťou o umení morálne vplývať na žiakov.

4. *Rozjímania na nedele a sviatky roka.* Skoro v každom rozjímaní sú podané i pedagogické myšlienky, rady a zásady, ktoré sú veľmi praktické, keďže pochádzajú z hlbokého premýšľania a dlhej skúsenosti.

5. *Pravidlá slušnosti a kresťanskej zdvorilosti.* Knižočka táto, písaná vybranou útlacitosťou, považuje zdvorilosť za kresťanskú ctnosť. V mnohých školách ju používali za čítanku.

6. *Krátke rozpravy.* V stručnej forme obsahujú výborný návod kresťanskej dokonalosti.

7. *Metoda rozjímania.* „Knižka je pre každú dobrú dušu, ktorá miluje rozjímovú modlitbu, veľmi užitočná. Pôvodca ani na jednom diele nepracoval tak dlho a s takou láskou, ako priam na tomto.“ (Fr. B. Dillinger.)

8. *Povinnosti kresťanov.* Dielo obsahuje tri sväzky. Asi v 100.000 exemplároch bolo vydané. Prvý sväzok poučuje o viere, o prikázaniach, o sviatostiach a o modlitbe. Druhý sväzok je katechizmus pre žiakov. Tretí sväzok vo forme otázok a odpovedí rozpráva o cirkevných obradoch a končí sa cirkevným spevníkom.

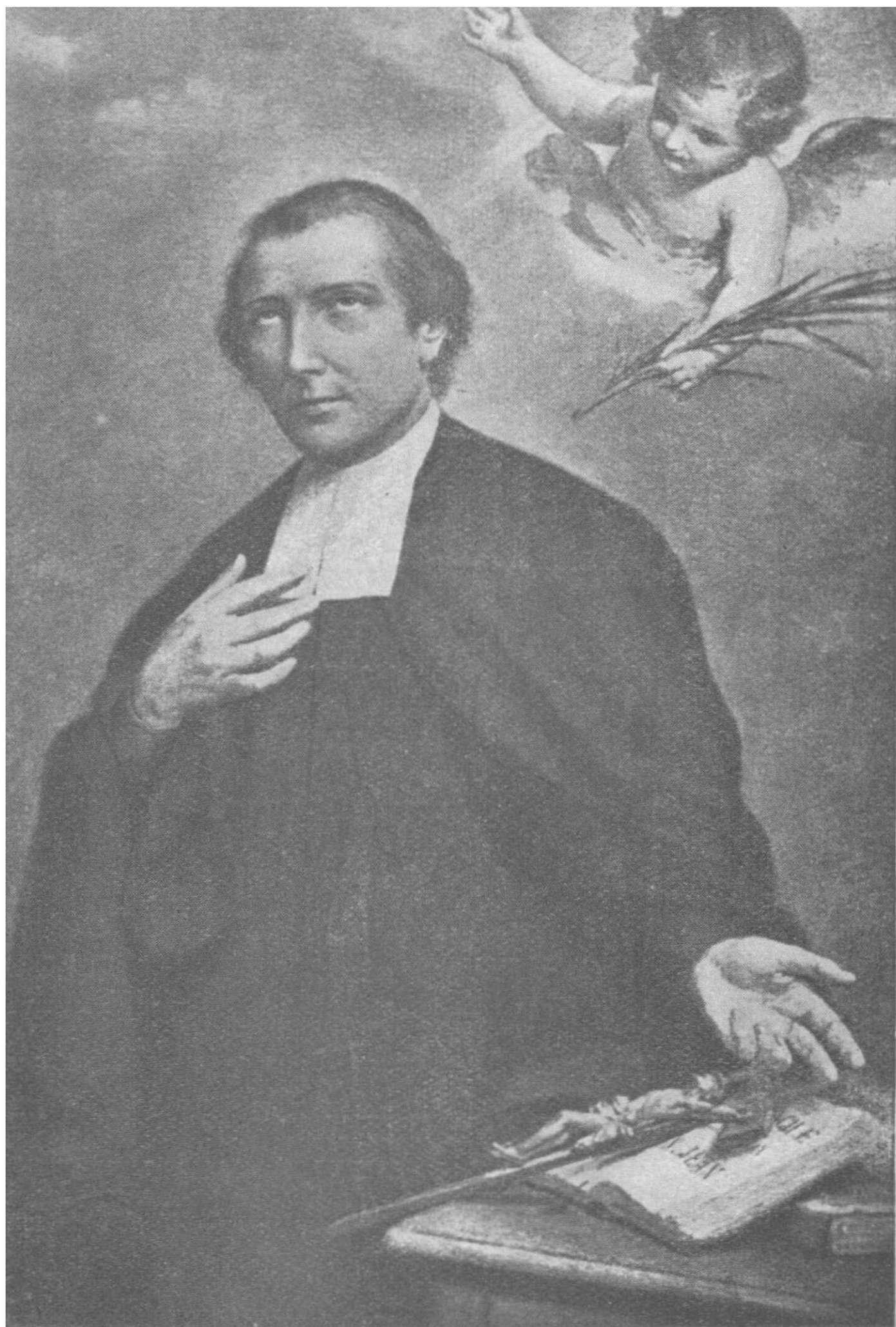
9. *Denné cvičenia a pobožnosti v kresťanských školách.*

10. *Cvičenia a modlitby na sv. omšu, sv. spoveď a prijímanie s neoceniteľným návodom v otázkach a odpovediach, ako sa dobre spovedať a pod..*

11. *Register* obsahuje súhrn kupeckých písomností.

12. *Pokyny pre Bratov riaditeľov.*

Okrem toho je ešte 93 zachovaných listov svätcových; 52 v pôvodine a ostatné od vynikajúcich Bratov spísané, ktoré, hoc i nepochádzajú rovno od sv. Jána de La Sallea, jednako čo len jeho duchom dýchajú. Z týchto spomenieme zlatú knižočku: „Dvanásť ctností dobrého učiteľa“ a „Školský úrad.“ Do slovenčiny alebo do češtiny boli preložené: „Rozjímania“, „Pravidlá Školských Bratov“, „Výklad sľubov“, „Krátke rozpravy“, „Pravidlá slušnosti a kresťanského spravovania“, „Metoda rozjímania“ a niektoré iné. Keď pozorujeme praktické diela sv. Jána de La Sallea v obore výchovy a vyučovania a takže aj jeho, až do našich čias cenné vychovávateľské spisy osobitne, ako aj v celku, musíme uznať, že svätec svieti ani jasná hviezda na vychovávateľskej oblohe.

**Šalamún, umučený za vieru vo francúzskej revolúcii a za blaho-
slaveného vyhlásený r. 1926.**

(Text na str. 182.)

31. 250 rokov.

„Lebo čože je naša nádej,
alebo naša radosť, alebo
koruna slávy? Či nie ste
to vy pred Pánom naším
Ježišom Kristom, pri jeho
príchode?“

(1. Tessal. 2., 19.)

Smrťou veľkého vychovávateľa Jána de La Sallea neutrpela iba jeho vlasť, lež i Cirkev, hej celá spoločnosť ľudská stratila jedného z najväčších dobrodincov. No, jeho dielo, Spoločnosť Bratov kresťanských škôl, ostalo nepohnuté; popri toľkých búrkach a prenasledovaniach stojí pevne 250 rokov. Veľa tisíc kresťanských Školských Bratov pracovalo a účinkovalo za ten dlhý čas v duchu svojho duchovného otca a zakladateľa a vyplnili tak jeho testament a jeho meno učinili nesmrteľným na celú budúcnosť. Oprobujeme teda v hlavnějších črtách nakresliť činnosť a dejiny kongregácie Školských Bratov od smrti zakladateľa až po prítomnosť.

Spomenulo sa už, že Školskí Bratia na žiadosť svojho ctihodného Otca, ešte za jeho života, vyvolili si zpomedi seba Brata Bartolomeja za svojho generálneho predstaveného. Po štrnástich mesiacoch odobral sa vyvolený za svojím duchovným otcom do večnosti. Pochovali ho po jeho boku vo farskom kostole sv. Sevéra v Rouene. Keď umrel, mal iba 42 rokov. Ešte za života poradil Bratom vyvoliť si

po jeho smrti za hlavného predstaveného Brata Timoteja. Ten vymohol schválenie Spoločnosti kráľovským patentom. Už Ján de La Salle bol presvedčený, že také schválenie je potrebné, keďže by ináčej Spoločnosť nebola právnou osobnosťou a tak by si nemohla nadobúdať nijakého majetku a to by bola pre Bratov veľká chyba, noviciát by ťažko mohol dejstvovať a niektoré školy by pomaly zanikly. Ľudovít XV. vydal patent v septembri r. 1724. Lež dôležitejšie bolo potvrdenie svätej Stolicy. Už veľa biskupov odobrilo rehoľu Bratov kresťanských škôl, napokon pápežské odobrenie sa vymohlo, keď kardiál Rohan, štrasburský biskup, osobne zastupoval ich prosbu u novozvoleného pápeža Benedikta XIII. Pápež im dal potvrdzovaciu bulu, ktorú vystavil 26. januára 1725. Touto bulou uznal Spoločnosť Bratov kresťanských škôl za rehoľnú kongregáciu.

Podľa nej skladajú Bratia kresťanských škôl tri zvyčajné rehoľné sľuby: dobrovoľnú chudobu, ustavičnú čistotu a dokonalú poslušnosť a pridávajú sľub vytrvať v Spoločnosti a bezplatne vyučovať chudobných. Bratia mali veľkú radosť, keď Cirkev potvrdila ich Spoločnosť.

Veľké ťažkosti narobila mladej Spoločnosti v nasledujúcich rokoch mienka Voltairea a jeho nasledovníkov, že vraj vyučovať chudobné deti je len na škodu. A keďže Školskí Bratia venovali sa hlavne vyučovaniu chudobných, obrátila sa nenávisť pokrokových prívržencov Voltairových najmä proti

nim. No, Bratia ostali verní svojej reholi a čo raz bol väčší záujem o školy, ktoré oni riadili. Vyhnaný kráľ poľský Stanislav Leszczyński, svokor Ľudovíta XV. francúzskeho, ktorý bol od r. 1737 lotrinským vojvodom, mal Bratov veľmi rád a odovzdal im niektoré školy, medzi nimi aj v Nancy a vo svojom sídelnom meste Lunéville.

V týchto časoch umrelo veľa starších Bratov v po-vesti svätosti, na pr. aj Brat Ireneus. Spomenuli sme ho už v živote sv. zakladateľa. Ako dôstojník zo šľachtickej rodiny zriekol sa všetkej svetskej slávy a vstúpil do spoločnosti Bratov kresťanských škôl. Bol v nej za 30 rokov riaditeľom novicov a zvolili ho za prvého asistenta pri hlavnom predstavenom. Toho času odobral sa i on za svätým zakladateľom do večného pokoja.

Keď bol hlavným predstaveným Brat Claudius, povstaly opäť búrky proti Školským Bratom. Istý vyšší úradník, akýsi Granet, napísal memorandum, v ktorom ich viní, že vyučujú chudobné deti. V spomenutom memorande čítať takéto zveličené vety: „Úspechy týchto Bratov a ich rýchly vzrast naháňajú nám strachu... Ak sa im nikto nepostaví do cesty, čochvíľa už nebude remeselníka, čo by neznal čítať a písať... Preto záujem štátu žiada zničiť ich.“ Aj starí neprajníci, učitelia krasopisu, opäť vytasili sa so svojimi, toľko už omáľanými žalobami proti Školským Bratom, že vyučujú vo svojich školách písať. Bratom odobrali potom isté prí-

spevky, z ktorých prv žili a preto prichodilo im daktoré školy zatvoriť, no i popri tom zvíťazili nad všetkými protivenstvami, lebo ich ochraňovala duchovná a čiastočne aj svetská vrchnosť.

Za hlavného predstaveného Brata Florencia bola Spoločnosť v neveselých finančných pomeroch. Lež záujem o zakladanie nových ústavov sa zväčšoval. Zo štyriciatich prosieb o poslanie Bratov, v rokoch 1768—1778, mohli splniť iba trinásť. Neraz prosili Bratov, aby prevzali školy v zámorských krajoch, ale až r. 1774 dal sa uskutočniť už dávno vypracovaný plán, keď prevzali Bratia kolegium na ostrove Martinique, v súostroví Malých Antíll.

V revolúcii.

R. 1777 zvolili za hlavného predstaveného Spoločnosti Brata Agatona. Vtedy mala Spoločnosť 114 rehoľných domov, 760 Bratov a 420 tried, v ktorých vyučovali 31.000 žiakov. To bolo už pred samou revolúciou, ktorá vypukla r. 1789. Aj Bratom kresťanských škôl bola ona osudnou. V ktorúsi júlovú noc vrútily sa revolučné bandy do bratského domu v Mouline, že vraj hľadajú zbrane. Na šťastie vyrušili ich strážnici, dodajúc, že oni sami prezrú dom. Úrady pri tom Bratov veľmi pochválili, že vyučujú deti a v núdzi rozдали svoju

celú výživu na pomoc občianstvu. Ústavodarné shromaždenie 13. februára r. 1790 zrušilo kláštory a tým vyslovilo ortieľ smrti všetkým reholiam. No, keďže nemohlo napochytro najstť náhradu za toľkých rehoľných učiteľov, ústavodarné shromaždenie rozkázalo v septembri r. 1791, aby vyučovacie rehole pokračovali vo svojej činnosti. Ale to značilo iba odloženie ortieľu. Miestami žiadali od Školských Bratov složiť občiansku prísahu, hoci to zákon ani nežiadal, pretože Bratia nemali štátnych príjmov. Na mnohých miestach síce prisľúbili složiť prísahu, ale, vraj, vynímajú pri tom všetky proticirkevné nariadenia, ako im to káže svedomie. Prísahu naozaj složili len traja alebo štyria Bratia a z nich dali sa dvaja vysvätiť za kňazov od takzvaných ústavných, t. j. rozkolných biskupov. Nové ťažkosti prišli vtedy, keď Bratia odopreli chodievať so žiakmi na omšu rozkolných kňazov. Rozhodný úder padol 18. augusta r. 1792, keď rozpustili ešte dejstvivúce spoločnosti kňazov a rehoľníkov. Bratov kresťanských škôl v nariadení osobitne menovali. Členom rozpustených spoločností dávali síce ročný plat, lež vyplácali ho len tým, čo složili občiansku prísahu, a Bratia ňou pohrdli, lebo priečila sa ich svedomiu. Bratia museli všade zanechať vyučovanie i svoje domy a vyzliecť rehoľné rúcho. V tom čase bolo vo Francúzsku 800 Bratov. Hlavný predstavený, Brat Agaton, býval ako civil v privátnom byte v Paríži pod menom Capitain.

Súkromne vyučoval matematiku a hydrografiú. *Brat Šalamún*, tajomník hlavného predstaveného, veľmi nadaný Brat, v revolúcii opatroval bratský dom vo sv. Sulpiciu v Paríži. Nazdával sa, že je bezpečný, lebo nezastupoval nijaké učiteľské miesto a preto nemohli ho nútiť prisahať. Keďže však horlivo rozširoval pápežské nariadenia a protirevolučné spisy, zažalovali ho u revolučnej vlády a 13. augusta 1792 — piatimi dňami pred rozpustením Spoločnosti — zajali ho a zavreli do karmelitánskeho kláštora. Bolo tam už uväznených 200 kňazov, medzi ktorými bol aj arleský arcibiskup. Okrem toho bol tam ešte jeden Školský Brat, ktorého vyslobodil z väzenia otec istého bývalého žiaka, čo bol oblečený za národného gardistu. Brata uviedol do známej kupeckej rodiny, kde v úkryte žil. Brat sa takto zachránil, ale zažité hrôzy mu zatemnily ducha, takže do smrti prežil len niekoľko jasných chvíľok. Včasná smrť vyslobodila ho z tohoto trápenia.

Väzni v karmelitskom kláštore nazdali sa, že ich hádam nepovražia, lež zavezú do zámorských osád. Ale po vypočutí, v ktorom sa vyslovili, že chcú radšej umrieť, ako složiť občiansku prisahu, zaviedli ich do záhrady a tam ich povraždili. Medzi zabitými bol aj Školský Brat *Šalamún*. Okrem neho zabili v ten istý deň — 2. septembra 1792 — ešte dvoch Školských Bratov, ale neznáme ich mená. Rehoľné kroniky spomínajú ešte veľa Školských Bratov, ktorých v provinciách väznili a strašne

trýznili. Z nich vyniká najmä bývalý hlavný predstavený, Brat Florentín, ktorý sa v revolúcii menoval „riaditeľom bratských škôl v Avignone“. Raz ho už i sviazali, bili päťami a odsúdili na smrť. Ale potom ho oslobodili a neskôršie si našiel u akéhosi pekára v podstreší skrytú izbičku, kde žil s Bratom Maurilleom. Mali veľkú radosť, že v ich izbičke odbavovala sa sv. omša a bola tam skrytá Prevelebná Sviatosť. Brat Maurille umrel v povesti svätca r. 1803; jeho spoločník umrel v trápeniach ešte pred tromi rokmi.

Z Uzèsu utiekli Bratia hneď na začiatku revolúcie. Ale 72ročného Brata Rafaela nemohli zachrániť pre jeho reumatické bolesti. Žil u obyčajného nádenníka, svojho bývalého žiaka. V októbri r. 1793 vyzvedači ho vyhľadali. Ozbrojení chlapi mu vošli do bývania. Keď ich upamätúval na Boží súd, bolestne vidiac medzi revolucionármi aj svojich bývalých žiakov, oborili sa na chorého a dopíchali ho v posteli. Niekoľkých Bratov zaviezli do vyhnanstva. Tí vytrpeli na mori strašné muky, až ich napokon smrť vyslobodila.

Čo sa stalo s hlavným predstaveným Bratom Agatonom? Už sme spomenuli, že žil neznámy v Paríži. Revolucionári prišli na listy, ktoré mu Bratia písali z Ríma. Hneď ho podozrievali, že je spojený s emigrantmi, vystahovavšími sa v revolúcii z Francúzska. Hocijaký styk s emigrantmi bol prísne zakázaný. Preto Brata Agatona zavreli a vláčili z vä-

zenia do väzenia, až napokon odsúdili ho na smrť. Niekoľkí vplyvní ľudia vyslobodili ho, keď bol už v katovom vozíku. Revolučná vláda ho však opäť uväznila v Conciergerie. Keď padol Robespierre v júli r. 1794, pustili na slobodu aj hlavného predstaveného Školských Bratov. Pre väčšiu istotu odišiel do Toursu. Také chaotické pomery to boli, že Bratia, žijúci roztrúsene vo Francúzsku, a tí, čo žili v Taliansku vo svojich kláštoroch, ani nevedeli, či im ešte žije najvyšší predstavený a kde je. Pápež Pius VI. vymenoval Brata Frumenca za generálneho vikára Spoločnosti v Ríme. Podarilo sa mu r. 1797 nadpísať písomné styky s hlavným predstaveným, Bratom Agatonom. Ale Brat Agaton umrel už v septembri toho samého roku.

Keď po revolúcii časy sa utíšili vo Francúzsku, duchovní synovia sv. Jána de La Sallea začali sa shromažďovať a vyučovať, hoci ešte nie ako Školskí Bratia, ale ako svetskí učitelia. Roku 1803 prišiel do Ríma ako vyslanec Francúzskej republiky kardinál Fesch, Napoleonov strýko. Prisľúbil Bratom, že sa ich zastane u svojho mocného synovca a sľub splnil. Napoleon, vtedy ako prvý konzul, uznal spoločnosť Bratov kresťanských škôl úradne dňa 3. decembra r. 1803. V roku 1804 cestoval pápež Pius VII. do Paríža korunovať Napoleona za cisára. Korunovačná slávnosť bola 2. decembra. Pápež na zpiatočnej ceste poctil svojou návštevou dom Školských Bratov v Lyone a vy-

svätzil im 18. apríla r. 1805 kaplnku. V tom samom roku začali Bratia opäť chodiť vo svojom rehoľnom rúchu. Kardinál Fesch vyzval obežníkom všetkých, po Francúzsku rozpráchnutých Bratov, aby sa vrátili do svojej Spoločnosti. Staré bratské školy opäť ožily a už v decembri r. 1805 dostal Brat Frumenc, generálny vikár, 36 prosieb z rozličných miest o zriadenie škôl. Bratia, v revolučných časoch roztratení po celom Francúzsku i ďaleko za hranicami, zažili všelijaké osudy. Mnohí utrpeli v tých búrných časoch škodu na duši a mnohí zas vyšvihli sa na vysoký stupeň ctnosti a svätosti.

Po revolúcii.

Nového hlavného predstaveného vyvolili si Bratia r. 1810. Stal sa ním Brat Gerbaud. Nové časy priniesly i nové nebezpečenstvá pre Spoločnosť. Napoleon založil r. 1808 takzvanú „univerzitu“, ktorá mala riadiť všetko vyučovanie vo Francúzsku podľa zásady „výchova a vyučovanie patrí len štátu“. Bratia sa tomu priečili. Boli vo výhode, keďže ich Spoločnosť, s istou minulosťou, mala i viacej skúseností, ako novopečená „univerzita“ a už i preto, že Spoločnosť bol potvrdil sám Napoleon. Vážnosť školských Bratov bola toľká, že „univerzita“ usilovala sa silou-mocou, aby pripojili k nej Bratov.

Keby sa boli dali vtedy na to nahovoriť, naveky je koniec ich samostatnosti; liberálne zásady „univerzity“ boly by sa zahniezdily aj u nich. No, ich vernosť k Cirkvi zvíťazila. Keď r. 1822 umieral Brat Gerbaud, Spoločnosť Bratov kresťanských škôl mala 210 domov, 950 Bratov, 664 tried a 64.000 žiakov. Medzitým preložili hlavné sídlo Spoločnosti zas do Paríža a tam vyvolili i nového hlavného predstaveného: Brata Viliama. Za svojho krátkeho úradovania zdôrazňoval, aby Bratia vychovávali dobrých svetských učiteľov, ktorí by potom na vidieku požehnané účinkovali v duchu ctihodného Jána de La Sallea.

Po smrti Brata Viliama vyvolili r. 1830 za hlavného predstaveného tretieho asistenta, Brata Ana-kléta. Voľba bola až v septembri, keďže hneď po smrti Brata Viliama strhla sa v Paríži takzvaná júlová revolúcia. V nej r. 1830 vyšvihol sa na francúzsky trón „občiansky kráľ“ Filip Egalité. Pre Bratov nastaly opäť ťažké chvíle, lebo zasa uchvátily moc protikatolícke živly, a čo sa za Brata Gerbauda horko-ťažko nadobudlo, to teraz Spoločnosti vzali. Lež pominula sa i tá povíchrice a Božia opatera poslala veľa skúšanej Kongregácii znamenitého činiteľa v novom hlavnom predstavenom, Bratovi Filipovi, ktorý nastúpil svoj úrad r. 1838 a zastával ho za 36 rokov. Povzniesol dielo sv. Jána de La Sallea i v ťažkých okolnostiach na vysoký stupeň. Vo februárovej revolúcii r. 1848

„občiansky kráľ“ Ľudvik Filip stratil korunu. Pravda, cirkevné zriadenia tým neutrpely škody. Horšie časy nastaly za druhého cisárstva r. 1852, keď nastúpil na francúzsky trón Napoleon III. Vláda prenasledovala Bratov každým činom. No i popri tom Spoločnosť rozširovala sa vždy viacej. Dielo sv. Jána de La Sallea šírilo sa v ďalekých krajinách, predovšetkým vo francúzskych kolóniách, potom aj v Indii, v Severnej Afrike, v Levante, v Kanade, v Spojených štátoch, v Belgicku, v Nemecku a v bývalom Rakúsko-Uhorsku. Slávny prezident Equadora, Garcia Moreno, osobne prosil hlavného predstaveného, aby mu poslal Školských Bratov. Bratia dokázali všade, že sú dobrí vlastenci, ktorí vedia pracovať za rozvoj svojej novej vlasti.

Za generálstva Brata Filipa (1838—1874) prevzali Bratia vo Francúzsku vo väčších rozmeroch vyučovanie slepých a hluchonemých, ako aj robotníkov vo večerných a nedeľných školách a opatrovanie zajatých.

V prusko-francúzskej vojne (r. 1870—71) otvoril Brat Filip všetky domy Kongregácie pre ošetrovanie chorých a ranených i naložil Bratom, aby všestranne konali služby lásky k bližnému. Jeden Brat i padol na bojišti, keď konal samaritánsku službu. Keď na konci vojny v Paríži vypukla hrôzovláda z t. zv. komúny, kázali aj generálneho predstaveného Bratov ako záručníka zajať s veľa inými kňazmi a mali ho už zastreliť. Ale Brata Filipa zavčasu o

tom upovedomili a tak ušiel z Paríža. Povstalci zajali veľa Bratov a prinútili ich, aby ako vojaci stávali na uliciach barikády.

Povestný hlavný predstavený Brat Filip umrel 7. januára r. 1874. O pohrebe toho veľkého človeka napísal časopis „Constitutionnel“ toto: „Včera sa zúčastnil celý Paríž na pohrebe generálneho predstaveného Bratov kresťanských škôl. Nevideli sme tam síce ani katafalku, ani nijakých smútočných okrás, iba jednoduchú truhlu s čiernou prikrývkou, po jej bokoch horelo niekoľko sviečok. Ale okolo tejto chudobnej truhly, okolo toho pohrebného voza shrnul sa celý národ: ohromná sila robotníctva, zástupy remeselníkov, v čiernom oblečení páni a pannie. A na čele tohto národa išli najvyšší zástupci Cirkvi a štátu: kardináli a biskupi, predseda snemovne, zástupca hlavy štátu, predseda parížskeho mestského zastupiteľstva, poprední ľudia zo snemovne, zo školstva a zo štátnej správy... Brat Filip miloval ľud, žil, bojoval, písal, rozprával, trpel i umrel za chudobu a jej deti.“

Tu nám prichodí spomenúť aj Brata Bénilda, ktorý umrel r. 1862 a ktorého orodovaniu pripisujú veľa zázrakov. Účinkoval veľmi horlivo a s mimo-riadnym úspechom za 21 rokov ako rehoľný učiteľ a riaditeľ bratskej školy v Sauguese. S osobitnou pilnosťou venoval sa vyučovaniu katechizmu a svojím skvelým príkladným životom, svojou pobožnosťou a znamenitou výchovou celkom premenil mlá-

dež svojho kraja. Zmena sa najlepšie pobadala na mnohých kňazských a rehoľných povolaniach. Roku 1889 už narátali z obce Saugues 345 Školských Bratov. Boli to skoro napospol žiaci Brata Bénilda. Keď umrel, prišlo mu na pohreb celé mesto. Priam vtedy, keď niesli jeho mŕtvolu na cintorín, odrazu uzdravila sa istá dlho chromá členka tretieho rádu sv. Dominika, ktorá vzývala Brata Bénilda. Telesné pozostatky Brata Bénilda vykopali r. 1884 a vložili ich na iné, súcejšie miesto. Od tých čias množily sa mimoriadne milosti, ktoré pripisujú jeho prímluve, a to nielen v obci Saugues, ale aj v okolitých dedinách. Rozprávajú o náhlych uzdraveniach osôb, ktoré boli vyhlásili lekári za nevyliciteľné, ako: suchotárov, padúcnikov, zmrzačených a pod. Matky nosily na jeho hrob choré deti, prosily ho, aby ich uzdravil a neraz boly vyslyšané. Umierajúcemu dieťaťu dali bozkať kríž, čo nosieval nebohý Brat a dieťa ozdravelo. Už sa podnikly prípravné práce na blahorečenie. Cirkevná vrchnosť rozhodne neskôršie o zázrakoch, čo sa staly.

V Spoločnosti žili v minulom storočí mnohí takí Bratia, ktorí i zomreli, a nepočuli menovať iného hlavného predstaveného, ako Brata Filipa. Bol on naozaj človekom prozreteľnosti Božej.

Jeho nástupca, Brat Olympe, nežil dlho. Ešte kým nebol ani asistentom, prežil dakoľko rokov na ostrove Réunion a vyučoval tam černošské deti. Falošná mienka o škodlivosti vyučovania chudob-

ných, ktorá panovala v časoch sv. Jána de La Sallea, mátožila ešte i v druhej polovici XIX. storočia, veď guvernér ostrova nazdával sa, že černochoch v bratských školách priveľa učia a preto požadoval, aby ich skoro celý deň vyučovali len remeslám a roľníctvu. Lež to sa priečilo duchu Spoločnosti a rovno i zákonu z r. 1850. Bratia proti tomu protestovali, ale márne. Brat Olympe bol priam z týchto pomerov povolaný účinkovať inde.

Čochvíľa prichodilo vyvoliť zas nového generálneho predstaveného. Stal sa ním 2. júla 1875 Brat Irlid. Už bol slabého zdravia a okrem toho mal už 61 rokov. Za jeho čias rozšírila sa Spoločnosť po rozličných krajinách. Vtedy sa usadili Školskí Bratia r. 1876 vo Španielsku, potom v Irsku a na výslovnú žiadosť pápeža a Propagandy založili mnoho ústavov v europskom a azijskom Turecku (v Jeruzaleme aj učiteľský ústav), v Egypte a v Tunise.

Nasledujúci generálny predstavený, Brat Jozef, ešte ako riaditeľ venoval svoju starostlivosť žiakom, vychodivším školu. Založil zvlášťne „krúžky“, kde pod správou skúseného Brata mali najst mladí ľudia osvieženie a zotavenie duše i tela. Mohli si tam ľahko odbaviť náboženské povinnosti, veď boli medzi nimi zavše aj kňazi. V priestranných kaplnkách bývali na bohoslužbách. Vo veľkých sieňach majú čítárne, hovorne, rozličné hry, telocvične atď. Brat Jozef v horlivosti za spasenie duší nezabúdal

ani na mládencov z lepších rodín, ako študentov, kupcov, úradníkov atď., ktorí každoročne prichodia do Paríža a tam často mravne aj telesne hynú, ak len neprídu hneď do poriadnej spoločnosti. Preto založil pre nich rodinný dom, kde majú hotel a reštauráciu. Hlavnou podmienkou bolo, aby žili pokresťansky a aby sa spravovali ustáleným domáším poriadkom. Takto sa zachránilo mnoho sto mladíkov od skazy.

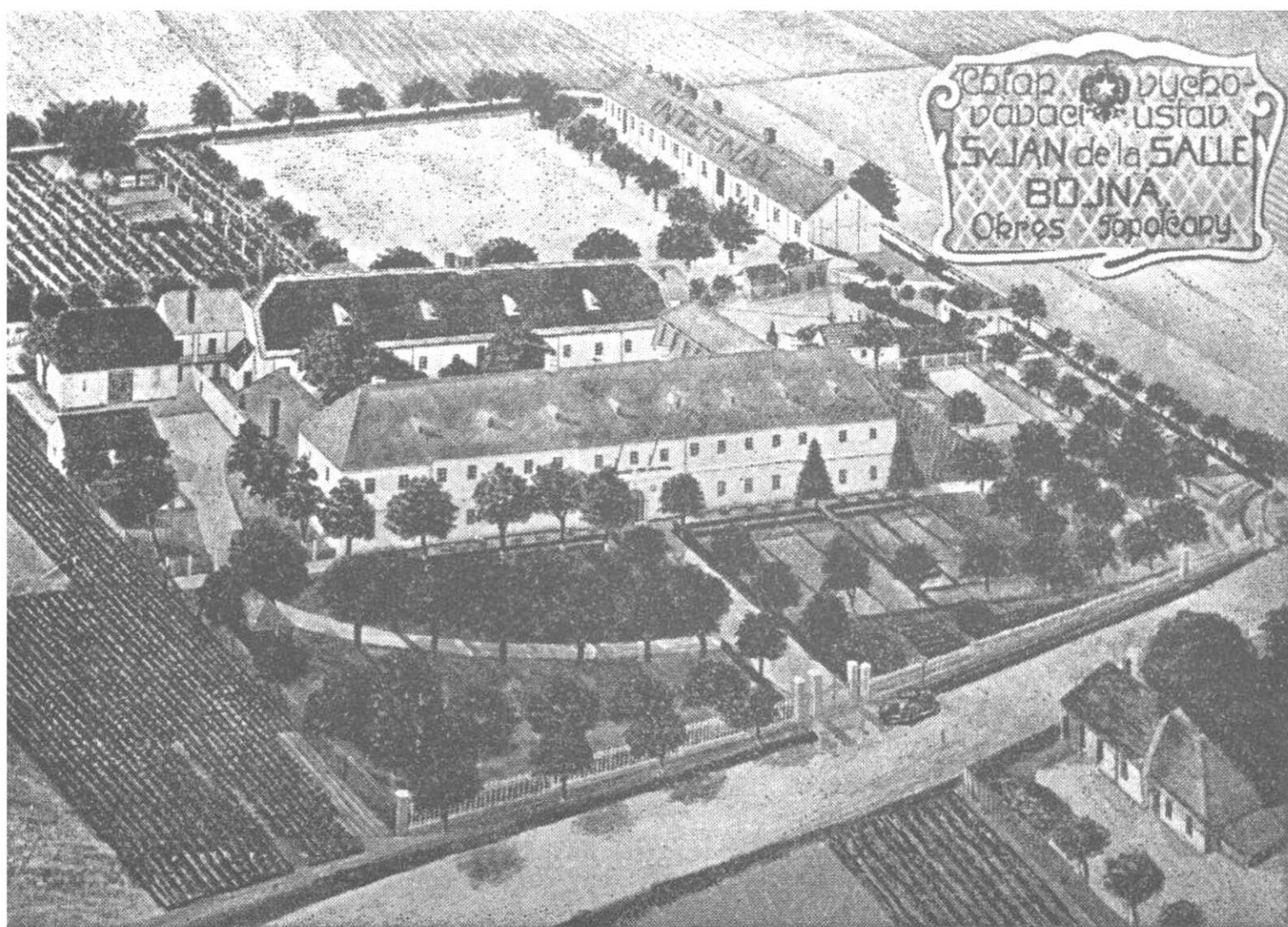
Generálny predstavený, Brat Jozef, dožil sa i veľkej radosti, keď 19. februára 1888 bol vyhlásený v chráme sv. Petra v Ríme zakladateľ Spoločnosti, Ján de La Salle, za blahoslaveného. Štát tiež uznal zásluhy znamenitého generálneho predstaveného, lebo r. 1873 povolala ho francúzska vláda do vysokej rady verejného vyučovania.

Od r. 1897 bol generálnym predstaveným Brat Gabriel. Dožil sa v r. 1900 kanonizácie blahoslaveného zakladateľa Spoločnosti. No stihla ho aj bolesť, lebo slobodno-murárska vláda francúzska prekazila sociálnu a výchovnú činnosť všetkých rehoľných spoločností, teda aj Školských Bratov. Zrušili skoro všetky bratské školy. Bratia, vyhnaní zo svojej vlasti, našli útočisko v susedných krajinách: v Belgicku, v Holansku, Španielsku, Švajciarsku, Taliansku a vo Veľkej Británii, kde založili aj internáty, lebo miestami ich nasledovali synovia mnohých francúzskych rodín. Iným Bratom prichodilo hľadať pole účinkovania v ďalekých kra-

joch. Misijné kraje sú vďačné, že mohli prijať tých, ktorých vyhnala nevďačná vlasť. Generálny predstavený sa presídlil do Lembecq-lez-Hallu v Belgicku — a tam uložili potom aj relikvie sv. zakladateľa. Tam je doteraz ústredná správa Spoločnosti.

Prichodí nám spomenúť vyučovacie ústavy Školských Bratov v Belgicku, ktoré sú zvláštnej ražby a v ostatných desaťročiach dosahujú veľkých úspechov. Sú to menovite školy Sväto-Lukášske. Ich cieľom je pestovať umenie obnovením kresťanskej gotiky, najmä v stavitelstve. Svoj učebný program majú Sväto-Lukášske ústavy rozvrhnutý na 7 rokov. Brat Marès, zakladateľ ústavov, zastupoval v roku 1904 belgickú vládu na medzištátnom kresliarskom kongrese v Berne. Z jeho prednášky preberáme krátku štatistiku, ktorá nám nadostač ukáže výsledky tých škôl.

Od r. 1884 do 1904 vyšlo zo Sväto-Lukášskych škôl 9 riaditeľov priemyselných, odborných a akademických škôl, 61 staviteľov, 27 inžinierov, 22 majstrov dekoratívneho maliarstva, 34 sochárov cirkevného a svetského umenia s vlastnými dielňami, 19 maliarov na skle, 26 kresličov pre verejné práce, 37 kresličov pre rozličné priemyselné odbory, 26 zlatorytcov, železorytcov a meďorytcov, 62 podnikateľov verejných prác. Vyše 400 mladíkov, vyučených vo Sväto-Lukášskych školách, dosiahlo v živote čestného a samostatného postavenia. Na svetovej výstave v Londýne r. 1884 dali Sväto-Lukáš-

1. Chlapčenský výchovný ústav Školských Bratů v Bojně.

(Text na str. 198.)

2. Biskupský kaštel v Močenku — sídlo noviciátu Školských Bratů.

(Text na str. 200.)

ským školám jedinou zlatú medailu, ktorá bola určená pre ten umelecký odbor.

Azda nie je bez zaujímavosti pozrieť si, aké úspechy dosiahla Spoločnosť Bratov kresťanských škôl na svetovej výstave v Paríži r. 1900:

Spolu 58 rozličných cien; 3 prvé ceny, 13 zlatých, 21 strieborných a 14 bronzových medailí a 7 čestných diplomov.

V roku 1906 mala Spoločnosť 10.500 členov okrem novicov, ktorí pochádzali zo 40 rozličných národov.

17. mája 1913 vyvolili namiesto zomrelého Brata Gabriela nového hlavného predstaveného: Brata Imiera de Jésus; bol odborníkom v matematike, napísal dakoľko vedeckých kníh, čo sú vo vedeckých kruhoch veľmi obľúbené. Pre slabé zdravie zriekol sa r. 1923 hlavného predstavenstva. Shromaždená generálna kapitula odstúpenie prijala a vyvolila 4. mája r. 1923 za jeho nástupcu Brata Allais-Charlesa, ktorý požehnané riadil loď Spoločnosti za päť rokov. Osobne ponavštevoval ústavy po rozličných vzdialených krajinách a zemedieloch. Akým významným faktorom sú Školskí Bratia v Latinskej Amerike, vidieť i z toho, že hlavného predstaveného Allais-Charlesa víťalo v Strednej Amerike sedem prezidentov republík.

Brat Allais-Charles umrel 24. mája r. 1928. Generálna kapitula vyvolila na jeho miesto Brata Adriena, vlastného brata nebohého.

Kým predošlý generálny predstavený dožil sa

strát, ktoré narobil Školským Bratom v Mexiku krvavý prenasledovateľ Cirkvi Calles, zatiaľ nový generálny predstavený dožil sa ešte väčších krívd, ktoré popáchala socialistická vláda novej Španielskej republiky, keď vyhánala rehoľných učiteľov zo škôl a keď bezbožná luza slobodne páčila a drancovala kolegiá a domy Školských Bratov, ktorí v ostatných pädesiatich rokoch zdarma vyučili 400 tisíc chudobných detí. Lež Bratia vytrvali i tak na svojich miestach, hoci nesmeli chodiť v rehoľnom rúchu. Svätá Stolica nariadila: len ostať v Španielsku, hoci i v civilných šatách.

Tým krajšie kvitnú misie Školských Bratov v zá-morských krajinách. Rozsiahlu misijnú činnosť vy-viňujú v Belgickom Kongu, kde vychovávajú skoro všetkých domorodých učiteľov. Veľmi požehnane účinkujú na Madagaskare, na Ceylone a v Zadnej Indii. V novšom čase na pokyn Propagandy usilujú sa Školskí Bratia vyvinúť väčšiu činnosť v Číne a v Japonsku. Misie Bratov sú rozvetvené po celom svete. V misiách vychovávajú Školskí Bratia 40.000 žiakov.

Keď roku 1904 vo Francúzsku, kde bolo vtedy do 10.000 Bratov, laickými zákonmi zakázali rehoľ-ným spoločnostiam účinkovať, veľký počet Škol-ských Bratov odišiel do Strednej Ameriky, do Ka-nady a do Indie. Ale značná čiastka Bratov ostala na svojich miestach, lenže musia vystupovať mimo domu ako civili.

Po vojne dovolila francúzska vláda Bratom otvoriť noviciáty, v ktorých sa chystajú Bratia za misiónárov-učiteľov do francúzskych kolónií.

17. októbra r. 1926 bol v Ríme vyhlásený za blahoslaveného Brat Šalamún, mučeník zo Spoločnosti Školských Bratov.

Je nádej, že v blízkej budúcnosti budú blahorečení dakoľkí iní Bratia, ktorí zomreli v povesti svätcov. Je to najmä Br. Bénilde, Br. Mutian Maria, Br. Alpert a Br. Miguel.

Hoci rozprestrela Spoločnosť svoju činnosť na všetky kategórie školstva, od ľudových škôl až po univerzitné fakulty filozofické, jednako hlavnou a pôvodnou slávou Školských Bratov ostáva: byť „*apoštolmi katechizmu*“, ako ich pomenoval slávnej pamäti pápež Pius X. v svojom Breve zo dňa 11. júla r. 1907.

Výkaz o kongregácii Školských Bratov z 1. januára 1933.

Diel sveta	Provincií	Rehoľných komunit	Všetkých Bratov	Profesov	Škola- stikov	Novicov	Juvenistov	Ziakov
Europa	36	857	8710	5669	561	552	2102	170.696
Ázia	4.	45	559	340	50	33	158	22.134
Afrika	3	49	524	364	43	26	100	17.039
Amerika	16	312	4022	2330	535	433	1116	93.974
Australia	1	14	89	41	11	18	24	2.652
Spolu	60	1.277	13.904	8.744	1.400	1.062	3.500	306.495

Počet všetkých členov: Bratov + novicov + juvenistov = **18.466**

32. Školskí Bratia v RČS.

V prítomnom čase celá spoločnosť Školských Bratov je rozdelená na 60 nerovnakých provincií. Jednou z najmenších a najmladších je rehoľná provincia v RČS. Utvorila sa r. 1920. Vtedy mala 5 domov, v ktorých žilo iba 23 Bratov. Prvým provinciálom, čiže vizitátorom, stal sa riaditeľ ústavu v Urmíne, *Brat Eugen Rada*. Sídlo provincialátu je ústav Joaneum v Prahe II.

Pre výchovu rehoľného dorastu bolo treba založiť vlastný noviciát. Otvoril sa v Bojne. Na Vianoce r. 1921 prijalo osem prvých mladíkov rehoľného rádu sv. Jána de La Sallea. Po ôsmich rokoch premiestnili noviciát 24. septembra r. 1928 do Močenku (okres Šaľa), kde prepustil preň Jeho Excelencia pán biskup nitriansky *dr. Karol Kmeťko* svoj kaštieľ s veľkým parkom. Roku 1934 je dvanásť novicov a dvaja čakatelia.

Po Bratovi Eugenovi stal sa provinciálom československej rehoľnej provincie *Brat Arnošt*. Teraz má provincia 7 ústavov, v ktorých žije 98 Bratov. Bratov profesov (s večnými sľubami) je 38, Bratov školastikov je 30, juvenistov 23. Bratia vyučujú 1.547 žiakov.

A. Slovensko.

Na území Slovenska je štvoro domov.

1. Ústav Školských Bratov v Urmíne pri Nitre.

Ústav založil a najpotrebnejšími vecmi zaopatril stoličný lekár dr. Karol Tóth. Poprosil vizitátora rakúsko-uhorskej rehoľnej provincie, aby tam Bratia prevzali vyučovanie. 9. septembra r. 1899 prišli do Urmína 4 Školskí Bratia a začali svoju činnosť. Okrem ľudovej školy zriadili aj pokračovaciu školu pre odrastlú mládež. Pre mládencov sa vystavila veľká divadelná sieň. Bratia riadia Marianskú kongregáciu mládencov, ktorá živo účinkuje. Roku 1931, 13. septembra, posviacal Jeho Excelencia p. biskup *dr. Pavel Jantausch* novú budovu chlapčenskej školy, o ktorú má najväčšie zásluhy vľdp. Rudolf Bilek, urmínsky dekan.

2. Ústav Školských Bratov v Bojnej pri Topoľčanoch.

4. júna r. 1901 poslal vizitátor rakúsko-uhorskej provincie Br. Cosmas na Bojnú dvoch Bratov, aby tam zariadili novú kláštornú domácnosť. Mali ťažké začiatky, lebo v dome nebolo ešte ničoho. Budovy slúžily ešte do roku 1899 vojenským cieľom. Bojňanský farár Ján Boll ich potom kúpil od štátnej správy, chcúc v nich založiť hospodársku školu. Vtedajší predseda Spolku pre podporovanie kre-

stanských škôl, MUDr. Karol Tóth, odkúpil budovy pre Školských Bratov.

13. septembra r. 1901 prišli na Bojnú ešte dvaja Bratia: staručký riaditeľ Brat Adolf a Brat podriadiť. Už v septembri otvorili trojtriednu ľudovú školu a školu pokračovaciú. Okrem toho založili i malý noviciát, čiže juvenát na vychovávanie rehoľného dorastu. Začali so šiestimi juvenistami.

Brat riaditeľ Adolf zomrel už 10. januára r. 1902. V nasledujúcich rokoch založili na Bojnej internát a súkromnú meštiansku školu. V ústave zariadili i acetylenové svetlo, vinohrad a včelín na 60 úľov. Meštianska škola dostala právo verejnosti 12. apríla 1910. Bratia zaopatřili školu hojnými modernými učebnými pomôckami.

Ústav sa rozširoval novými budovami. Postavili lurdskú jaskyňu a r. 1926 veľkú bronzovú sochu sv. Jána de La Sallea. Zriadili pekné ihrisko, zaopatřili pre chovancov najrozličnejšie hry.

Po vojne otvorili pri meštianskej škole i jedno-ročný učebný kurz. V najnovších rokoch uviedli v ústave vlastné elektrické osvetlenie a vlastný vodovod.

Žiaci vychovávacieho ústavu vzdelávajú sa v pravom katolíckom a národnom duchu. Majú v internáte čulú odbočku katolíckych skautov a Gardu B. S. J.

3. Ústav Školských Bratov v Močenku.

Keď sa premiestnil noviciát do Močenku, želan si pán biskup, Jeho Excelencia *dr. Karol Kmeťko*, aby Školskí Bratia prevzali i vyučovanie na močenskej chlapčenskej ľudovej škole.

Prví Bratia začali vyučovať na škole v školskom roku 1929/30. Pod podmienkou, že tuná budú vyučovať členovia rehole Školských Bratov, Jeho Excelencia pán biskup prepustil pre školu rozsiahle budovy s dvorom.

V roku 1933 dokončila sa nákladná prestavba budov. Teraz je tu umiestnená sedemtriedna chlapčenská ľudová škola s jednou pobočkou. Škola má peknú telocvičňu, stále javisko, sborovňu a kabinet. Žiakov je do 500.

V školskej budove má miestnosti i telocvičná jednotá Orla. Bratia účinkujú prednáškami v miestnom osvetovom sbore, v jednote Orla a spravujú obecnú knižnicu.

4. Scholastikát v Spišskej Kapitule.

Po dokončení noviciátu idú mladí Bratia študovať za učiteľov. Veľká dobrota Jeho Excelencie, pána biskupa spišského, *Jána Vojtaššáka*, umožnila im vzdelávať sa na rímskokatolíckom učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule. Tuná študujú Bratia národnosti slovenskej, kým Bratia českej národnosti navštevujú vlastný učiteľský ústav vo Sv.

Jáne pri Beroune v Čechách. Na scholastikáte popri profánnnych štúdiách prehĺbujú sa i v rehoľnom duchu a vo vnútornom živote.

B. Čechy.

Do Čiech uviedol Školských Bratov z Viedne „Spolok priateľov katolíckych čes. škôl bratských“. No najväčšiu zásluhu má pri tom P. Frant. Žák S. J. a sídelná kapitula pri chráme sv. Víta.

1. Prvú školu založili r. 1898 v Bubenči pri Prahe

(teraz je to XIX. okres Prahy). Je tam ľudová škola a „Sv. Václavský penzionát pre chlapcov“, kde ich pripravujú na prijímacie skúšky do stredných škôl. Penzionát stojí v strede rozsiahlych vilových záhrad, súvisiacich s Kráľovskou oborou, teda na najzdravšom mieste Prahy. U katolíckych rodín je veľmi obľúbený.

2. Katolícky učiteľský ústav vo Sv. Jáne pod Skalou pri Beroune.

Založili ho Bratia r. 1908 s pomocou „Spolku Svätováclavskej matice školskej“. Budova pre katolícky učiteľský ústav v Bubenči bola dostavaná iba zpolovice, no jednako sa tam dali umiestniť všet-

ky 4 ročníky aj s internátom. Monumentálna budova obrátila na seba pozornosť kardinála Škrbenského, ktorý ju napokon kúpil pre svoje zamilované dielo: „Arcibiskupské gymnázium pátrov Jezuitov“. Školskí Bratia kúpili potom na katolícky učiteľský ústav rozsiahle stavania v peknom romantickom kraji vo Sv. Jáne pod Skalou pri Beroune, kde bolo kedysi benediktínske opátstvo. Preniesli sa tam v r. 1915. Na tomto ústave vychovali Školskí Bratia už do 600 učiteľov, ktorí sú organizovaní vo Sväze katolíckeho učiteľstva českého. V ústave je vlastná elektráreň, kino a vodovod.

3. Sirotinec a azyl pre učňov v Prahe II.

Tretí ústav Školských Bratov v Čechách je vo strede Prahy. Je to sirotinec a azyl „Joaneum“ v Prahe II., Salmovská ulica č. 8. Ústav je dosť veľký. Dejstvuje už 43 rokov a za ten čas odchoval asi 2.700 učňov, ktorí v ňom bývali pri celom zapatrení po 4 i viacej rokov. Z týchto odchovancov vyšlo z Joanea veľa vzorných kresťanských inteligentov a majstrov.

Obsah.

I. Svätá mladost.

	Strana
Úvod — — — — —	7
1. Kvet nádeje — — — — —	9
2. Deditvo Pánovo — — — — —	12
3. Pri nohách učiteľov — — — — —	15
4. Omínajúce pochybnosti — — — — —	18

II. Založenie učiteľskej rehole.

5. Pokynutie neba — — — — —	22
6. Rozdelenie a spojenie — — — — —	24
7. Hrdinská obetavosť — — — — —	28
8. Kráľovská cesta — — — — —	33
9. Prvotiny — — — — —	36
10. Ešte raz prst Boží — — — — —	41
11. Ostrá škola — väčšia láska — — — — —	47

III. Prenasledovanie.

12. Nové pole práce — — — — —	55
13. Víťazstvo vernosti — — — — —	60
14. Hlavatí nepriatelia — — — — —	65
15. Miesto pokoja — — — — —	71
16. Zradený a opustený — — — — —	76

							Strana
17.	Slniečny lúč	—	—	—	—	—	84
18.	Zaistený na všetky časy	—	—	—	—	—	88

IV. Veniec ctností.

19.	Štít viery	—	—	—	—	—	93
20.	Hviezda nádeje	—	—	—	—	—	98
21.	Na krídlach lásky	—	—	—	—	—	103
22.	Znak učeníka Kristovho	—	—	—	—	—	108
23.	Zriekol sa všetkého	—	—	—	—	—	115
24.	Žriedlo života	—	—	—	—	—	121

V. Návrat.

25.	Na mrkaní	—	—	—	—	—	130
26.	Domov	—	—	—	—	—	137
27.	„Umrel svätec“	—	—	—	—	—	142

VI. Oslava.

28.	Veniec zázrakov	—	—	—	—	—	148
29.	V sláve svätosti	—	—	—	—	—	159
30.	Vychovávateľ a učiteľ	—	—	—	—	—	165
31.	250 rokov	—	—	—	—	—	177
32.	Školskí Bratia v RČS.	—	—	—	—	—	197